

Tekstilna revolucionarna Iskra pred 40 leti

Pred štiridesetimi leti, 20. avgusta 1936, je zatulila sirena v nekdanji tekstilni tovarni Jugočeški v Kranju, prav tam, kjer so danes matični obrati naše nove Iskre, in naznanila začetek velike tekstilne stavke, stavke, ki je zajela večino tekstilnega delavstva v Sloveniji in ki je pomenila eno izmed najbolj zavestnih, discipliniranih organiziranih revolucionarnih delavskih nastopov v predvojni Jugoslaviji.

Stavki, ki so jo začeli tekstilni delavci Jugočeške z zahtevo po izboljšanju delovno mezdnih pogojev in sklenitvi kolektivnega dogovora, so se takoj pridružili še tekstilci v obeh sosednjih kranjskih tekstilnih tovarnah Jugobruni in Intexu. Iskra, ki je zažarela v Kranju, se je razplamtela tudi drugod. Stavki kranjskih tekstilcev so sledili delavci tekstilnih tovarn v Škofji Loki, zatem pa so se stavkovnemu gibanju priključili še tekstilci v Trzinu, Mariboru, Preboldu in Ljubljani. Stavka res ni formalno zajela prav vseh v Sloveniji zaposlenih delavcev, ki jih je bilo v preko 50 tovarnah skupno čez 14000, vendar pa je v stavki sodelovalo udarno jedro, vsi ostali kolektivi pa so v solidarnostnih in protestnih zborovanjih izražali svojo podporo stavkujočim. Stavka je trajala 35 dni in je prisilila delodajalce in takratne oblasti, da so se začeli pogajati. Čeprav niso delavci dosegli vseh svojih zahtev in pravic, so vendar pokazali, da postaja delavski razred vse močnejša družbena sila, s katero bo treba prej ali pozneje računati, še več: da se začnejo uresničevati Cankarjeve besede: „Ta roka bo kovala svet!“

Velika tekstilna stavka v Sloveniji pred 40 leti ni zato pomembna samo za tekstilce tudi ne samo za nas, novo Iskro, saj smo lahko ponosni, ker, čeprav naključno, nadaljujemo, seveda na drugi proizvodnji, delo prav v istih zgodovinskih prostorih, kjer se je začela tekstilna stavka pred vojno, danes kot svobodni socialistični samoupravljanci. Tekstilna stavka leta 1936 v Kranju in Sloveniji je bila dejansko v nekem smislu že zametek skupnega delavskega gibanja, razširjena ljudske fronte, ki je pozneje v NOB vzporedno z bojem proti okupatorju prerasla v socialistično revolucijo.

Stavkovni odbor, ki so ga vodili komunisti, je že takrat povezal v skupno akcijo delavce, ki so pripadali politično različno usmerjenim strokovno sindikalnim organizacijam, kot Socialistični strokovni komisiji, krščanskosocialistični Jugoslovanski strokovni zvezi in Liberalni narodni strokovni zvezi, pa tudi neorganizirane, ki pa so bili čisto najbolj izkoriščani. Stavkujoči tekstilni delavci so v svoji odločni stavki nastopili samozavestno in pogumno, saj so enostavno zasedli tovarne in se tako poslužili revolucionarne

(Nadaljevanje na 2. strani)

Še vedno: Matica!

Kot ima celotna Iskra, pri vsej razvejanosti svojo matico, tako ima tudi osnovna tovarna Elektromehanike v Kranju, iz katere se je postopno razvila celotna veriga tovarn Zdrženega podjetja, svojo matico, okrog katere se obrat vrti. Mislimo na glavnega direktorja ing. Aleksandra Miheva, ki sam že 20 let dela v Iskri in ki poslednje svoje tehnične in vodstvene sposobnosti vplaga prav v delovno organizacijo, ki jo vodi. Odkrit in neposreden, s hitrim, skoraj bi rekli, skandinavskim reagiranjem v duhu moderne poslovnosti je, pa vendar hkrati povsem domač, eden izmed delavcev. In čeravno je tudi pri razvitih visokih tujih obiskih vselej pokazal do gostov največjo pozornost, se trdno zaveda, da mora glavno pozornost vendar le posvečati kolektivu samemu, še posebej pa iskati ustvarjalnega in demokratičnega stika s samoupravnimi organi v podjetju. Tak, vsestranski, z živim pogledom in razgledom, je bil tudi v pogovoru za naše glasilo ob 30-letnici Iskrine Elektromehanike.

Ali se zavedate, da ste prav vi, branža Elektromehanika v Kranju, matica, iz katere se je razvila široka in razvejana skupnost? Kako to vpliva na Vaš položaj in delo?

Definicija, da je kranjski bazen, oz. kranjska Iskra matica Iskre, ki je od tod tudi izšla, je zelo točna. Ugotovljamo namreč, da tako, kot diha kranjska Iskra, diha vsa Iskra. Če gre naši, kranjski Iskri dobro, tudi v celotni Iskri ni problemov. Odraža pa se to predvsem v tem, da je iz naše hiše izšlo že vrsta programov, ki smo jih uspešno prenesli v druge hiše.

Kako se še zdaj — ob tridesetletnici teh obratov spominjate prvih začetkov?

Sicer se sam še ne morem prištevati med jubilate, ki so v Iskri od samega začetka, čeprav sem že tudi sam Iskraš 20 let. Rekel pa bi, da ena glavnih sprememb ni ne toliko v tem, da smo uspeli zgraditi lepe, nove tovarne, dobili nove stroje, kot v miselnosti ljudi. Mislim namreč, da smo uspeli zlomiti miselnost, ki je bila zelo konzervativna in statična, da smo uspeli prepričati ljudi. Danes vsak delavec verjame, da je nujno uvajati nove programe, da je potrebno pripeljati v hišo nove, mlade, sposobne strokovne ljudi. In v tem je bistvo napredka!

Kako je bilo izbrano ime in embleme nove tovarne? Kakšno vsebino izraža? Ali so bili tedaj morda tudi kakšni drugi predlogi?

Na to vam ne znam nabolje odgovoriti; sem se pa o tem še pred nedavnim pogovarjal s prof. dr. Grudnom, ki je emblema narisal. Tedaj je bil dr. Gruden še v Iskri — če se ne motim, direktor. Na fakulteto je odšel šele kasneje. Beseda Iskra pa naj bi imela svoj pomen — iz iskre nastane plamen, iz plamena ogenj... Vsekakor angažirano ime, ki že samo hoče nakazovati buren in propulziven razvoj firme.

Kaj pa je bil prvi serijski izdelek Iskre?

Pravzaprav jih je bilo več — vsekakor so bili med prvimi števeci, kinoprojektorji... Vendar mislim, da so bili prvi izdelki še mnogo bolj primitivni, enostavnejši, saj je bil to čas, ko je vsega primanjkovalo in če se je neka industrija hotela postaviti na lastne noge, je morala takorekoč od vijakov do matic vse izdelati sama. Sicer pa bi o tem verjetno najbolje znali povedati naši jubilanti.

Kako ste pozneje postopno osvajali proizvodnjo? Konkretno, kako je bilo z izdelavo in plasmajem prvih domačih kinoprojektorjev?

Vsekakor moram povedati, da so bili prvi domači kinoprojektorji dognan tehnični dosežek in so bili v ponos ne le Iskri, ampak tudi celotni jugoslovanski proizvodnji, saj je, bilo, denimo, tedaj več kot polovico kinodvoran v Turčiji opremljenih s kinoprojektorji Iskra! Že to je bil lep dosežek!

Ali ste imeli v začetku zadostno strojno opremo? Kako in odkod ste potem nabavljali stroje? Ali je sedanje stanje zadovoljivo, ali ste začeli, zato, ker ste bili nekoč prvi, danes v čem zaostajati?

Oprema, s katero smo začeli, je bila dediščina tovarne, ki so jo med vojno opremili Nemci. Ta tovarna je

Glavni direktor Industrije telekomunikacij-Aleksander Mihev.

izdelovala navigacijske naprave za aviacijo. Morda za tiste čase, od 1945-1946, ta oprema niti ni bila tako slaba. Vendar pa smo, glede na to, da je bilo vse sile treba usmerjati v obnovo dežele, doživeli obdobje desetih ali več let, ko nismo nič investirali. Ta investicijska luknja se nam še vedno pozna.

V uvozu strojne opreme pa smo se naslonili na dobave iz Zahodne Nemčije in Švice. Zadnja leta smo seveda ugotovili, da se tudi drugod po svetu dobijo zanimive stvari — saj imamo zlasti opremo na Laborah vso iz ZDA.

(Nadaljevanje na 2. strani)

NAŠIM KOROŠKIM BRATOM

Reši mi duše cvet

zemlja, zemlja, zemlja, zemlja krvava, o — zemlja, zemlja SLOVENSKA,

reši, reši in odreši —

ne zanikaj cvetov svojih, ki nektar življenja iztrpeli so zate — ga bomo močnili od nekdanj naprej v vselej; tvoji cvetovi!

Korotan se proseče k Triglavu vzpenja,

zakaj Vrbsko jezero molči o Gospe Sveti in Knežjem prestolu — mušijo mušice se mušice po tujih cerkvah, o — Bogomila...

Furlani bodo izvlekli iz butare sekiro — za les — proti zimi; naj, naj hrastovi hlodi gorijo, naj, tle kot korenine najboljše nam požrlo je ilo!

Vem vam — Iztok in Svarun čakata Marka, Krpana, Klepca in Gubca...

Pa je vse tako kot je v narave navadi — miruj ! O ne, slovenstvo se tako NE. izteka — nit pajek zase rabi in med čebela...

Zgodovinski posnetek: Delavci in delavke tekstilne tovarne "Jugočeška" v Kranju, ko med zgodovinsko stavko pred štiridesetimi leti plešejo kolo. Po snetku nam je odstopil Gorenjski muzej v Kranju.

40-LETNICA DELAVSKEGA BOJA

Stavka tekstilcev v Kranju

VZROKI

Delavska zbornica v Ljubljani je pričela v jeseni l. 1935 zbirati podatke o mezdah in delovnih pogojih delavcev v tekstilni industriji. V začetku l. 1936 so začeli v Kranju sestavljati osnutek pogodbe za tekstilno stroko v Sloveniji. Aprila 1936 je bil ustanovljen Centralni tarifni odbor (CTO), ki je izdelal osnutek kolektivne pogodbe. Na bankski upravi je bila 14. avgusta 1936 razprava o kolektivni pogodbi. Tekstilne delavce so zastopali CTO, Delavska zbornica (DZ) in delavski zaupniki iz Kranja, Trzinu, Maribora, Celja in drugih važnejših tekstilnih centrov. Podjetniki se niso strinjali z določbami kolektivne pogodbe in so zavlačevali s podpisom le-te, saj so zahtevali, naj bo najprej sprejet zakon o minimalnih mezdah.

Delavci so na zborovanjih in raznih sestankih zahtevali sklenitev kolektivne pogodbe. Ta zborovanja so bila na Jesenicah ob 30-letnici SMRJ, sledili so še sestanki na Blejski Dobravi, pri Sestici, največje zborovanje pa je bilo 19. avgusta 1936 na Stari pošti v Kranju. Na tem zborovanju, ki se ga je udeležilo okrog 3000 delavcev, so ti

zahtevali, naj se takoj pričnejo pogajanja za sklenitev kolektivne pogodbe, sicer bodo pričeli stavkati.

Po tem zborovanju so se sestali komunisti in levo usmerjeni delavski zaupniki iz tekstilnih tovarn v Kranju. Pravilno so ocenili politično situacijo — glede na revolucionarno razpoloženje delavskih množic in nepripravljenost podjetnikov na stavko — in sklenili, da se stavka prične 20. avgusta.

POTEK

Ob zamenjavi izmen 20. avgusta l. 1936 se je pričela stavka v tovarnah Jugočeška (današnja Iskra), Jugobruna, Inteks, Sirc, naslednji dan pa so pričeli stavkati še v tovarnah Prah, Božič in Tekstilindus. V Kranju je stavkalo 21. 8. 1936 okoli 2800 delavcev. V vseh tovarnah so postavili stavkovne straže, zasedli tovarne in postavili stavkovne odbore. Za vse tovarne v Kranju je bil ustanovljen medstavkovni odbor, ki ga je vodil komunist Ivan Tominc, sestavljali pa so ga še Tine Teran, Edo Resman, Martin Benčedič, Janez Pestotnik, Drago Žerjav, Danijel Velikonja ter Albin Mlinar. Vsi stavkovni odbori so dobili navodila od medstavkovnega odbora, kako naj potekajo stavke, kako naj organizirajo življenje v zasedenih tovarnah itd. Organizirati je bilo potrebno prehrano za stavkujoče, zbiranje finančnih in materialnih sredstev, zborovanja ter kulturno-prosvetno dejavnost.

V VODSTVU — KOMUNISTI

Medstavkovni odbor so dejansko vodili komunisti, ki so se zavedali, da se mora stavka: razširiti v vsa slovenska tekstilna podjetja. Do 1. septembra se je stavka tekstilnih delavcev razširila še v Škofjo Loko, Trzinu, Ljubljano in okolico, Prebold in Maribor.

Pogajanja z delodajalci so se pričela že 21. avgusta na magistratu v Kranju. Delodajalci so skušali doseči, da bi delavci izpraznili tovarne. Okrajno glavarstvo v Kranju je prepovedalo vse sestanke delavcev, kjer bi obravnavali mezdna gibanja in agitacijo za stavko. Na bankski upravi so bila od 28. avgusta do 1. septembra pogajanja za sklenitev kolektivne pogodbe, ki pa niso bila uspešna, saj so delodajalci zahtevali najprej izpraznitev tovarn. Ban Natlačen je izdal 5. septembra naredbo, s katero je postavil zasedbo tovarn izven zakona. Vse strokovne organizacije so pozvale delavce, naj izpraznijo tovarne, časopisje — posebno meščansko — pa je pričelo objavljati lažne in tendenciozne vesti o stavki.

Po vseh tovarnah so se delavci postopno umikali iz tovarn, le v Kranju so še vedno vztrajali v stavki. 16. septembra je pripeljal iz Ljubljane v Kranj poseben vlak žandarje in policiste, ki so pričeli nasilno izganjati delavce iz tovarn. Delavci iz Jugočeške in Jugobruna so zaradi nasilja žandarjev zapustili obrate in se zatekli na Šmarjetno in na podeželje.

S stavko so delavci dosegli, da je bila 23. septembra podpisana enotna kolektivna pogodba za vse tekstilno delavstvo v Sloveniji, ki je vsebovala splošni in tarifni del. Še večji pa je bil moralni pomen stavke, saj se je utrdila enotnost delavcev pod vodstvom Komunistične partije.

Franc Benedik, Gorenjski muzej Kranj

Še vedno: Matica!

(Nadaljevanje s 1. strani)

Na vprašanje, če smo zadovoljni z opremljenostjo, pa moramo odgovoriti negativno. Povedati vam moram, da imamo pri nas tudi obrate, ki so popolnoma zastareli, saj delajo celo s stroji, ki so stari trideset in več let. Ne moremo pa biti zadovoljni tudi s programi; tudi v tem smislu je postala naša hiša stara. Zato jo bo nujno pomladiti z inovacijami in modernjšimi programi. Prav zaradi takih razlogov smo se usmerili tudi v take programe, kot je računalništvo. Prepričani pa smo, da bo treba še več takih programov, ki nam bodo dolgoročno odprli perspektivo. Treba je vedeti, da so nekateri programi, na katerih smo desetletja uspešno delali zastareli in so tehnično in tehnološko umrli.

Kako je bilo v času administrativnega centralizma? Ali se je pozitivno poznal prehod na večjo decentralizacijo? Kako je bilo, ko je kolektiv prevzel tovarno v svoje roke in je steklo samoupravljanje?

Vprašanje je kompleksno. To, da je samoupravljanje, kot naša družbena, sistemska opredelitev gotovo prava in izredno progresivna oblika, je jasno. Šele ta oblika je tista, ki ustvarja pogoje za resnično osvoboditev človeka ne le v materialnem, socialnem smislu, temveč tudi v tem, da človeku odpre možnosti za kreativno udejstvovanje. Prepričan sem, da svet — tudi razviti zahodni svet — preživlja globoko ideološko krizo. Človek je danes osveščen do te mere, da ni več srečen, če ima materialno blagostanje, temveč hoče nekaj več — to pa doseže, če se počuti kot kreativno bitje.

V tem smislu je prav gotovo naš sistem progresiven, prepričan sem celo, da nas bodo mnogi sledili. To se mi zdi zgodovinska nujnost! V tem sistemu se mi zdi pomembno še to, da se je v raznih samoupravnih organih v teh letih samoupravljanja zvrstilo že prav impozantno število naših delavcev. To je gotovo dodatna šola, ki ljudem odpira širše poglede na dogajanja v podjetju in širše družbeno dogajanje. Ti ljudje — samoupravljalci, mnoge probleme pravilneje razumejo in so bolj angažirani. To ni koristno le zanje, ampak tudi za ves kolektiv in širšo družbo. Saj če nekdo razume, za-

kaj smo se npr. odločili za določene programe, je to lahko samo koristno!

Kakšna je bila delavska zavest zaposlenih in njihova kvalifikacijska usposobljenost? Kako je kolektiv sam v sebi rastel?

Če govorimo o zavesti v smislu občutka pripadnosti firmi — v tem primeru Iskri — mislim, da je v Iskri precej prisotna pri naših ljudeh; v glavnem kar vsakdo z veseljem reče, da dela v Iskri, da je član tega kolektiva. Na eni strani, že občutek, da z veseljem rečeš, da si Iskraš, pomeni, da tu tudi rad delaš in na drugi strani, če je temu tako, pa je to dokaz, da je Iskra dobra hiša, dobra delovna organizacija, urejena in perspektivna.

Ali ste v začetku imeli kak vzor tovarne kje v svetu? Kako ste kasneje izluščili svojo lastno usmerjenost?

O vzorih je težko govoriti, ker so lahko različni; če gledamo z vidika tehnološkega nivoja in tehničnega standarda, bi lahko rekli, da so vzori lahko velike razvite kompanije: Philips, Siemens, razne ameriške firme, ipd., kar pomeni, da je neka komparacija z njimi vsekakor bila prisotna, s tem pa tudi želja, da se dokopljemo do višjega nivoja sodelovanja s temi firmami. Toda želje, da bi se na kakršenkoli način enačili z njimi ni bilo. Po tem tudi ni bilo potrebe, ker je pač naš sistem popolnoma drugačen. Pač pa smo želeli sodelovati z vidika tehnoloških dosežkov, kvalitete v proizvodnji, organiziranosti. V tem smislu smo skoraj podzavestno iskali vzore.

Kako ste postali direktor?

Že na začetku vam moram povedati, da nikoli v življenju nisem imel ambicij postati neki vodilni delavec, nambij pa direktor tako velike firme. Tako me je življenje in okoliščine, vezane na stroko, s katero sem se ukvarjal kot inženir in ki je v nekem določenem trenutku postala za to hišo celo pomembna — pripeljala do tega. Ko so mi to mesto ponudili, sem se zanj odločil bolj iz občutka dolžnosti in moralne obveznosti do kolektiva, če je že smatral, da sem bil v določeni situaciji tisti, ki bi lahko najustreznejše vskočil. Sicer pa jemljem vse to z vidika dela, dolžnosti in obveznosti. Čeprav je bila moja naravnost predvsem v strokovni smeri, sem se, ko sem stopil na to menažersko pot, tudi tukaj poskušal znajti. Posel me je tudi vselej veselil, zanimal in ga z zadovoljstvom opravljam. Sem pa toliko idealista oz. entuziasta, da po svojih najboljših močeh želim prispevati k razvoju te hiše.

Ali je bila Iskra na začetku privilegirani objekt ali bolj deklica za vse? Kako je z artikli, ki ste jih laboratorijsko uvedli, proizvodnjo pa zatem prepustili drugim?

Iskra prav gotovo ni bila nikoli privilegirana v tem smislu, da bi bila deležna kakršnihkoli beneficij in ugodnosti, ki jih je družba morda dajala podjetjem v drugih regijah in smo se morali mi precej trdo boriti za svoj obstoj in razvoj, tako nam pot ni bila postлана z rožicami. Sicer pa je dejstvo, da smo veliko programov dajali iz hiše — in s tem pomagali k razvoju velike Iskre — mislim na Združeno podjetje. Včasih je bilo kar težko prepričati delavce, da je treba program, na katerem so delali toliko let, odstopiti nekomu drugemu. Vendar prav to, da smo brez večjih težav tudi take poteze uspeli napraviti, dokazuje, da gre v tej kranjski Iskri za zrel kolektiv, ki zna širše gledati, ki je sposoben preko lokalnih interesov videti širše interese. V tem smislu smo odigrali pionirsko vlogo.

Ali je imela tovarna v preteklem obdobju kakšna kritična obdobja in ali je bilo morda kdaj celo govora o likvidaciji? Kdaj je nastopila odločilna prelomnica v vzponu Iskre? Se vam zdi sedanja specializacija ustrezna?

O tem, da bi kdorkoli v tej hiši kdajkoli razmišljal o likvidaciji Iskre — mislim da ne moremo govoriti. Prepričan sem tudi, da do tega nikoli ne bo prišlo, saj sleherni človek, ki je v njej delal veruje vanjo in čuti, da ima tudi v najtežjih situacijah dovolj moči in si za to, da se prebije v boljše čase. Da pa je bilo kritičnih obdobij veliko, pa tudi drži. Pojavljala so se iz dveh vzrokov: en je bil zunanji, ki je nastopal, ko sta tudi sicer naše in svetovno gospodarstvo doživljala krizo — eno takih smo pravkar preživeli; drugi pa je posledica izredno hitrega razvoja te tovarne, kajti najbolj eno-

stavno življenje si zagotovi tisti, ki ima dobro idoč program in se v njegovem okviru mirno razvija. Tak nima problemov in težav — seveda pa je ob takšni orientaciji iluzorno pričakovati, da bi teh kolektivov kdaj kaj pomembnejšega dosegel in da bi kdaj v gospodarskem prostoru res nekaj pomenil. Mnoge težave so posledica tega gospodarskega razvoja in če ob tem upoštevamo inflacijo je razumljivo, da je ta nagla rast — tako po volumnu proizvodnje, kot tudi programska rast nam kot stalnega spremljevalca navrgla stalno pomanjkanje obratnih sredstev. Obratna sredstva so naš večer problem. In bolj ko naglo rastemo bolj se ta problem akutno pojavlja. Orientacija pa je gotovo ustrezna in če hočemo doseči racionalno proizvodnjo, se pravi racionalno razporeditev tako materialne kot umske sile, s katerimi razpolagamo, potem je gotovo to najbolj primerna specializacija. Razume pa se, da specializacija nosi v sebi tudi nevarnost, če specializiran program postane kakorkoli tržno nesposoben se takšno podjetje znajde v težavah. Seveda pa za tako veliko podjetje kot je naše, ki ima toliko različnih programov, te nevarnosti ni. Pač? Lahko bi taka nevarnost pestila en TOZD; če bi delala sama zase — toda dokler je takšna temeljna organizacija vključena v tako velik sistem, kot je Iskra, nevarnosti ni. V preteklosti smo večkrat že potrdili to dejstvo in še v neposredni preteklosti vidimo, kaj to pomeni. Poglejte za primer temeljno organizacijo na Blejski Dobravi, ki je bila do nedavna stroga specializirana na proizvodnjo za enega samega kupca. Ko se je ta posel podrl, bi se zagotovo znašla v velikih težavah, če ne bi bila vključena v sistem, ki je moral zagotoviti drug program in socialno varnost vseh zaposlenih. Specializacija je, ker vodi v racionalnost, vendar je takšna specializacija možna samo v okviru tako velikega sistema, ki je že sam po sebi toliko velik in ima sam po sebi možnost toliko programov, da omogoča socialno varnost vsem svojim članom.

Kako ste zadovoljni s tehničnim kadrom? Ali se vam zdi, da je na ravni svetovne tehnologije? Koliko strokovnjakov ste že doslej izsolali?

Če bi upoštevali kompleten sistem izobraževanja, poleg rednega šolskega tudi vsega tistega, kar je Iskra v teh letih naredila za izobraževanje zaposlenih ljudi, v obliki tečajev in občasnega šolanja, potem je ta številka zelo visoka. Kar pa zadeva nivoja naših strokovnjakov, pa sem prepričan, da v poprečju ni nižji od nivoja kjerkoli v svetu, saj so naši ljudje vsaj toliko pametni kot kjerkoli drugje na svetu. Tako smo glede tega lahko v glavnem zadovoljni. Mislim pa, da je kvantiteta strokovnih ljudi še premajhna in da bomo morali še marsikaj narediti. Morali bomo sistematično organizirati dopolnilno šolanje in študij za inženirje in tehnike, da jim zagotovimo obnavljanje znanja.

Kakšne so bile vodstvene metode dosedanjih direktorjev v Iskri? Kako gledate na to odgovornost danes vi? Koliko imate pri tem podpore pri delavskem svetu in kolektivu?

O vodstvenih metodah mojih predhodnikov ne morem govoriti, ker jih premalo poznam. Osebnostno smatram, da je pravilna vodstvena metoda, ki se je poslužujem tudi sam v smislu kolektivnega vodenja. Več ljudi več vel! Nobene odločitve ne sprejemam sam, ampak vedno v najtesnejšem sodelovanju s tistimi sodelavci, ki mi pri tem lahko kakorkoli pomagajo. Če pa gre za kakršnekoli pomembnejše odločitve, pa seveda mimo samoupravnih organov nič ne gre. Z DS in ostalimi samoupravnimi organi in predstavniki družbenopolitičnih organizacij dobro sodelujem.

Delavski svet kranjske Elektromehanike med slavnostnim zasedanjem.

Kaj boste storili za nadaljnjo modernizacijo tovarne?

Točno vemo, kaj vse bi bilo treba še narediti, je pa vprašanje stvarnih možnosti, ki se odražajo v investicijski sposobnosti. Vsekakor smatramo, da bo treba dokončati zastavljeno investicijo na Laborah, investicije, ki smo jih začeli za elektronsko optiko v Ljubljani in za tovarno mehanizmov v Lipnici in razširiti prostorske probleme v temeljni organizaciji Blejska Dobrava, kritično je tudi vprašanje skladiščnih prostorov in zato smatram, da bo ena prvih investicij gradnja skladišč.

Doslej sem govoril o zidovih, čeprav smatram, da bi morali dati glavni poudarek vendarle tehnologiji, toda žal smo tudi prostore tako zanemarili, da smo se našli v izredno težkih prostorskih problemih, in bomo tako morali dati pomembno težke denarje tudi za zidove. Kar se pa tehnologije tiče, smatram, da bomo morali dokončati panogo ročnih orodij in ji s tem omogočiti, da se bo lahko postavila na noge, zelo nujne modernizacije tudi v mnogih drugih TOZD.

Uvedba sodobnejših tehnologij nam bo pomagala rešiti tudi vprašanje produktivnosti, racionalizacije, proizvodnje, itd. Seveda pa se moramo zavedati, da je naša perspektiva še posebej v inovaciji programov, v uvajanju novih programov, ki bodo vezani tudi na nove tehnologije.

Kaj je po vaše najbolj značilno za kranjski kolektiv Iskre?

Najbolj značilen je občutek solidarnosti in povezanosti. To je visoka kvaliteta, s katero se lahko pohvalimo in to nam bo marsikdaj v različnih fazah razvoja, lahko koristno stalo ob strani. Prav zdaj preživljamo fazo, ko moramo pri uveljavljanju novih ustavnih načel na eni strani prenesti čim več funkcij TOZD in tako zagotoviti možnost, da bodo te temeljne organizacije čim uspešneje gospodarile, po drugi strani pa moramo približati procese samoupravljanja samim delavcem — če je ta proces vsaj na oko dezintegracijski, je tem bolj važno, da bomo znali hkrati ohraniti tudi vse, kar nas združuje. V svojih nastopih navzven, v programski politiki in poslovni orientaciji moramo v duhu integracije nastopati kompaktno. Tu računam zelo na ta občutek pripadnosti!

Kateri je bil prvi poslovni partner Iskre v Kranju in s kolikerimi partnerji Iskra iz Kranja sodeluje danes?

Prvega poslovnega partnerja v Jugoslaviji bi težko imenovali; z ozirom na to, da jih je bilo že od začetka več. Vsekakor so tu naši pomembni partnerji, PTT podjetja, železniška in transportna podjetja, vojska, elektrodistribucijska podjetja in trgovske organizacije, preko katerih smo plisrali na trg ostale proizvode — npr. ročna orodja... Lahko pa vam imenujem prvega partnerja v tujini — bil je to gospod Tesar in gospod Bilginer, potem je Turktelefon, s katerim smo

pravzaprav začeli zgodovino našega izvoza. Odnosi s to firmo so bili vselej zelo korektni — trajajo že več kot 20 let in še danes so v zelo intenzivnih poslovnih odnosih, ki so privedli do tega, da smo tej firmi do danes prodali že dve licenci: licenco za izdelavo telefonskih central in licenco za proizvodnjo električnih števec.

Kar pa se dananjšnega sodelovanja s tujino tiče, bi pa težko govoril o podrobnostih, saj gre za stotine partnerjev.

Kako je posebej s tovarno telekomunikacij na Laborah? Ali jo lahko štejeemo v vrh sodobne evropske proizvodnje na tem sektorju? Ali so še kake pomembnosti, ki bi jih morali odpraviti?

Najslabše je, če je človek samo zadovoljen in se uspeva na rezultatih in pridobitvah. V tem smislu bi lahko gotovo našli kritične pripombe in našli, kaj vse bi bilo še za izboljšati. Vendar pa smatram, da je ocena, češ da gre tu za zelo sodobno opremljeno tovarno, ki sega v tem smislu resnično v svetovni vrh, pravilna. Mislim, da pomen te tovarne presega njene okvire. Gre za najmodernjšo proizvodno enoto Iskre, ki je resnično ogledalo Iskre. Mislim, da smo po ogledu tega obrata že marsikateri posel za proizvodnjo nasploh, tudi izven tega obrata, že srečno speljali, saj je vsakdo, ki ga vidi, impresioniran.

Ali lahko naštejete kake pomembne goste, ki so bili z obiskom v Telekomunikacijah izredno zadovoljni?

Poslovnih obiskov je toliko vsak teden, da bi se težko spomnil posameznikov. Omenil bi obiska delegacije Sovjetske zveze, zvez SZ ministra za radio in industrijo SZ; sicer pa so bili tu tudi številni visoki gostje v rangu ministrov, izmed katerih se spominjam mehiškega ministra za industrijo in razvoj narodnega gospodarstva, potem generalnega direktorja turških pošt, pa direktorjev mnogih vzhodnih in zahodnih industrijskih organizacij. Morda bi omenil še direktorja največje češkoslovaške industrije in romunskega direktorja elektro industrije Elektromehanika, bilo pa je tudi mnogo pomembnih gostov z zahoda, generalnih direktorjev firm, s katerimi sodelujemo. Med državniki pa moram posebej omeniti našega maršala predsednika Tita, ki je ob obisku pred dvema leti, ko sem ga prvič doslej imel priložnost osebno srečati in sodelovati z njim v razgovoru, naredil name izjemno vtis. Moram reči, da me je izredno impresioniral kot osebnost. Bili so še drugi državniki, mnogo jih je bilo, ki so tisti del obiska, ki je namenjen ogledu industrije, namenili obisku naše tovarne.

S kakšno mislijo in željo praznujete sedanjo tridesetletnico?

Želim predvsem, da bi se Iskra, tako kot doslej razvijala tudi vnaprej, da bi ta Iskra ohranila enotnost v pravem pomenu besede, da bi se proces spreminjanja v progresivnem smislu nadaljeval, in da bi se čim več mladih vključilo v naše vrste in da bi uspeli čim hitreje popraviti in izboljševati kvalifikacijsko strukturo zaposlenih in v vseh teh procesih priti do programov, ki bodo še bolj akumulativni, saj mislim, da bi pomembnejša pomoč lahko nudila tudi regiji, v kateri se nahaja. Cilj vsakega delovnega človeka je končno, da ustvari čim več dobrin, ne samo zase, za svojo tovarno, ampak tudi za okolje, v katerem živimo in do katerega imamo tudi svoje obveznosti.

Mara Ovsenik

Slavnostni govornik-predsednik DS Elektromehanike Jože Zaletel.

Odgovori o banki Iskre

V Iskre veliko razpravljamo o lastni banki, na ta račun je bilo že marsikaj napisanega, bilo je izrečeno veliko besed, kritik in pripomb na račun razreševanja tega vprašanja. Ker se po tem vprašanju oglašajo naši bralci, člani Iskrine skupnosti in tudi sedma sila stika za novostmi na tem področju, želimo tokrat odgovoriti skupaj na vprašanja bralca Simona Đorđevića iz TOZD TEA, in na vprašanja redakcije glasila „Iskre“.

Bralac je posredoval pismo naslednje vsebine:

„Dne 31. 8. 1976 je političen aktiv Iskre – Industrije za telekomunikacije, elektroniko in elektromehaniko v Kranju imel sestanek, na katerem smo analizirali nekatere pereče probleme v kranjskih TOZD, pa tudi drugih. Med drugim je bilo govora tudi o Iskrini interni banki. To vprašanje me zelo zanima. Na sestanku ga nisem postavil, ker želim, da ga objavite v glasilu „Iskra“ in ker menim, da to zanima tako širšo javnost, kot tudi Iskrin kolektiv. Prosim, da mi pristojni odgovorijo na naslednja vprašanja:

– Kje so ovire pri ustanavljanju Iskrine interne banke?

– Od kod naj bi se stekala sredstva vanjo?

– V kakšne namene bodo uporabljena ta sredstva?

Uredništvo glasila „Iskre“ je postavilo naslednja vprašanja:

1. Že dlje potekajo razgovori o novi banki, o banki ISKRE. Ali nam lahko to banko predstavite z njenim pravim, polnim imenom; kako ji bomo rekli?

2. V zadnjih letih dinamičnega preurejanja notranje organizacije naših delovnih organizacij v skladu z ustavnimi določili je bilo veliko govora o tako imenovani interni banki. Ali nam lahko na kratko orišete, za kaj v bistvu gre v primeru interne banke nasproti klasičnemu finančnemu poslovanju in v čem je razlika med njima?

3. Ali nam lahko na kratko orišete, v čem je bistvo razlike med „interno“ in „temeljno“ banko?

4. Kaj se bo z ustanovitvijo banke Iskra spremenilo? Kakšne koristi bodo imele posamezne TOZD Iskra in ZP Iskra kot celota?

5. Kakšna novost v svetu bančnih organizacij v naši državi pomeni ustanavljanje novega tipa banke, kot je primer banka Iskre? Ali tak tip banke že kje v Jugoslaviji obstaja? Po kom se Iskra v tem zgleduje?

6. In še zakaj prav naziv Temeljna banka? Ali je v tem poudarjena vzporednica med temeljno organizacijo združenega dela in med temeljno organizacijo na področju združevanja finančnih sredstev?

Odgovor na vprašanje bralca:

1. Na vprašanje bralca: a) Ne bi govoril o ovirah pri ustanavljanju Iskrine interne banke, temveč predvsem o težavah zaradi zakonodaje, ki ne obravnava mesta, vloge in položaja interne banke. Obstoječe interne banke so v bistvu preimenovala finančne službe delovnih oz. sestavljenih organizacij in osebo menim, da je njihova vloga v smislu predvidenih novih zakonov o bančništvu bistveno omejena, interna banka, bodisi samostojna, ali v okviru finančne službe, mora biti dorečena predvsem glede njene pravne sposobnosti.

b) Nekaj moramo takoj razjasniti. Z ustanovitvijo interne banke ne bo začel avtomatično v njo pritekati denar, temveč bomo s posredovanjem banke opravljali v Združenem podjetju združeno finančno funkcijo in s tem enotno kot ZP nastopali na trgu kapitala, bodisi pri združevanju sredstev v kredit, ali kot dogovorjena skupna vlaganja.

S tem v bistvu nakazujemo, da bodo preko banke zbrana in usmerjena sredstva TOZD Iskrine skupnosti, ali sredstva TOZD drugih organizacij združenega dela, bančna sredstva, inozemska vlaganja in krediti ter podobno.

c) Namen uporabe sredstev je v pristojnosti samoupravljalcev, ki se o tem odločajo s srednjoročnimi in letnimi načrti, investicijskimi programi. Banka s politiko, ki jo sprejemajo njeni upravljalci, na podlagi načrta, kot izvedenka načrtov TOZD članov banke, mora zagotoviti finančni del teh načrtov.

Odgovori na vprašanja uredništva:

1. Ideja o banki Iskre sega nazaj, za banko smo se dogovorili že s samoupravnim sporazumom o združitvi v sestavljeno organizacijo ZP Iskra, prepuštili pa smo konkretizacijo posebnemu samoupravnemu sporazumu o ustanovitvi banke. Če sedaj lahko govorimo o interni banki Iskre kot o predvidevanju osnutka sporazuma o usta-

novitvi banke, potem lahko povemo, da osnutek govori o banki Iskra, ki se ustanavlja z namenom, da se smotrno, učinkovito in racionalno uporabljajo denarna sredstva in tako uspešneje uresničujeta skupni in posamezni interesi ustanoviteljic in s tem zagotavlja njihovo finančno-ekonomsko in socialno varnost.

2. Preprosto povedano: nova Ustava postavlja v ospredje delovnega človeka. On se združuje z ostalimi delavci v procesu družbene reprodukcije. V vsem tem procesu je poudarjena njegova samoupravna vloga. Delovni človek združuje delovna sredstva in delo, sestavni del delovnih sredstev in dela ali njihova pojavnost oblika je denar, ki pa mora ravno tako odigrati svojo vlogo, vendar vedno pod samoupravnim nadzorstvom in odločitvah delovnega človeka.

Zato oblika združevanja dela in sredstev od TOZD preko delovnih organizacij in skupnosti in oblike združevanja denarja na finančno funkcijo – interno banko v organizaciji združenega dela ter nadaljno povezanost v bančnem (pravem) mehanizmu.

3. Interna banka ni banka v klasičnem pomenu besede. Je finančna funkcija TOZD združenih v delovni oz. sestavljeni organizaciji združenega dela. Obseg dela interne banke za njene ustanoviteljice se ne omejuje zgolj na odnose z bankami (kredit), temveč je njeno področje razširjeno na vse oblike združevanja dela in sredstev in s tem poslovanje z denarjem, ki se večkrat v bankah klasičnega tipa ne pojavljajo, temveč to opravljajo druge denarne ustanove, kot je to primer za zavarovalništvo.

4. Z ustanovitvijo banke se mora predvsem konsolidirati položaj Združenega podjetja in s tem položaj TOZD v ZP. Banka predpostavlja razvitejšo obliko finančno-kreditne funkcije ustanoviteljic. Združena

funkcija predpostavlja izboljšano kvaliteto storitev in pridobitev na ugledu za celotno ZP pred bančnimi in drugimi institucijami, ki so večkrat v dvomu v odločitvah in negotove v neposrednih stikih in poslovanju s posamezno TOZD, ali delovno organizacijo.

5. Združena TOZD v delovni, ali sestavljeni organizaciji čutijo potrebo po organizirani finančni funkciji, ki je pod neposrednim samoupravnim nadzorstvom delavcev oz. njihovih delegatov in s tem podan njihov vpliv in odločitve na tokove denarja oz. dohodka in učinkovito delovanje združenega denarja v cilju doseganja optimalnih ekonomskih rezultatov.

„Interne banke“ pri nas ima večje število delovnih organizacij, njihova oblika je za vsako specifična in tudi ISKRA-BANKA ima nekaj svojstvenega glede na ostale. Kalupa za tako banko ni.

6. Temeljna banka je osnovna celica bančnega sistema. V to banko združujejo sredstva organizacije združenega dela, ki so medseboj interesno povezane. Oblika interesa je lahko različna. Kdaj se lahko ustanovi temeljna banka je odvisno od ustanoviteljev in soglasja družbenopolitične skupnosti. Razlika med TOZD in temeljno banko je bistvena. TOZD je osnovna celica in oblika združevanja dela in sredstev. Temeljna banka pa je funkcija v izvajanju procesa združevanja dela in sredstev, funkcija, ki je pa prva stopnica v zgradbi bančništva, saj se temeljne banke združujejo v združene banke, ustanovljajo lahko specializirane banke, konzorcij bank ipd.

Na koncu še nekaj besed o osnutku samoupravnega sporazuma o ustanovitvi banke Iskra. O lastni banki govorimo v Iskre že več let.

Ne moremo reči, da vsi dosežani napor niso rodili uspeha. Če danes lahko damo v razpravo osnutek, ga lahko damo zato, ker je le-ta plod dela in spoznanj vseh tistih, ki so v tem razdobju orali ledino, ugotavljali in beležili spoznanja, ki so v končni fazi nakazana v sporazumu. Razprava naj sedaj pokaže, ali s tem sporazumom uresničujemo želje in zahteve naših samoupravljalcev, družbenopolitičnih organov.

Anton Bukinis, finančni direktor ZP Iskra

trdil sanacijske programe temeljnih organizacij, ki so v I. polletju 1976 poslovale z izgubo in sicer: ATC, ERO, TEL, TEN, VEGA, ELEKTRONIKA. Sanacijske programe naj obravnava to spremljajo njihovo izvajanje samoupravni organi teh TOZD.

Delovski svet je sprejel na znanje poročilo o poslovanju firm Perles – Svica in Iret – Trst v I. polletju 1976.

Pri tem so delegati opozorili na vsebinsko poročila, ki mora v bodoče vsebovati tudi druge bistvene podatke – o izvoru kreditov za družbo „Perles“, njihovi višini ter smotrnosti Iskrinega lastništva nad to družbo nasploh.

Delovski svet je nato potrdil uvedbo podeljevanja pismenih priznanj, ki bi jih prejeli posamezni člani kolektiva ali kolektivi TOZD, nadalje zunanji sodelavci, podjetja, ustanove itd., in sicer za posebne zasluge, ki so večjega pomena za delovno organizacijo.

DS se tudi strinja, da taka priznanja dobe naslednji:

- 1) štiri delavci MSO in 2 belgijska strokovnjaka, ki so 20. 7. 76. pogasili požar v TATC Skopje in tako preprečili še večjo škodo:
- Hašimbegović Lutvija
- Petrović Dragan
- Petrović Vojislav
- Masić Branislav
- Van Der Wege Walter
- De Maere Dany
- 2) Tovarna mehanizmov Lipnica za 20-letnico obstoja
- 3) Tovarna instrumentov Otoče za 15-letnico obstoja
- 4) direktor Tovarne mehanizmov Damijan Hafner za dolgoletno uspešno vodenje Tovarne mehanizmov
- 5) Podjetje za PTT promet Kranj za dolgoletno sodelovanje z Iskro
- 6) za dolgoletno uspešno strokovno delo na področju zdravstvenega varstva delavcev Iskre se podele priznanja: Dr. Ivanu Vidmarju, Dr. Milanu Cepudru in dentistu Ivu Bajžlju.

V prihodnje bodo Iskrina priznanja podeljevana na podlagi posebnega poslovnika.

Delovski svet je sklenil, da se v skladu z zveznim dogovorom (Ur. list SFRJ št. 44/74) in na podlagi republiškega zakona (Ur. list SRS št. 3/74) in pravilnika (Ur. list SRS št. 8/74)

oblikujejo sredstva solidarnosti za odpravljanje posledic naravnih nesreč in sicer iz dveh virov:

a) iz osebnega dohodka delavcev in to v višini poprečnega enodnevnega neto osebne dohodka, doseženega v juliju 1976;

b) iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela, ki so zavezanci za plačevanje davka iz dohodkov TOZD in, ki ga obračunavajo iz dohodkov v višini 0,3% od osnove, od katere plačujejo davek iz dohodka.

Izjemno naj v ta namen delata na prosto soboto le TOZD TEN in Elektrooptika, ki ne dosegata svojih planskih zadolžitvev in imata svojo proizvodnjo razprodano.

Delovski svet je na predlog odbora za družbeni standard in varstvo pri delu sklenil, da se sredstva v višini 283.513 din, ki so bila namenjena za kreditiranje nakupa komunalno opremljenih parcel v Hrastju in ne porabljena, namenijo za izredno pomoč delavcem pri urejanju stanovalniških vprašanj.

Delovski svet je bil nato seznanjen s predlogom kadrovske komisije pri sindikalni organizaciji Elektromehanike, naj bi 117 delavcev Elektromehanike prejelo državna odlikovanja.

Nadalje so se delegati strinjali, da prejmejo delavski svet TOZD v potrditve prečiščeno besedilo samoupravnega sporazuma o osnovah plana DO za srednjoročno obdobje 1976–1980. Ta sporazum vsebuje vse pripombe, ki so jih na njegov osnutek posredovale posamezne TOZD. V zvezi s pripombami delegatov za dopolnitev 12. člana sporazuma pa DS soglašuje, da razvojno področje izdela poseben pravilnik, ki bo urejal način združevanja in koriščenja sredstev za razvoj novih izdelkov.

Ob koncu je obravnaval še pooblaščenec 40-letnice tekstilne stavke v Kranju, v soboto, 18. septembra, ko bo veliko zborovanje s pričetkom ob 11. uri na prostoru Gorenjskega sejma (Majdičev log). Vse člane organov DO in TOZD na Kranjskem območju poziva, da se tega dne zberejo ob 9.30 uri na dvorišču Elektromehanike v Kranju, od koder bodo skupaj odšli na kraj proslave.

V. B. R.

Poslovanje, varčevanje, nagrade

S 4. zasedanja delavskega sveta Industrije za telekomunikacije, elektroniko in elektromehaniko

DS Industrije za telekomunikacije, elektroniko in elektromehaniko se je zbral na svojem 4. zasedanju 2. t.l. Po pregledu izpolnjevanja sklepov prejšnjega zasedanja – uresničeni so bili vsi – je obravnaval poslovanje DO v letošnjem I. polletju ter ga potrdil.

V tem obdobju je po novem sistemu obračuna, kjer ni upoštevana neplačana realizacija, prikazana skupna izguba v višini 99,724.000 din.

Z upoštevanjem neplačane realizacije v višini 120,324.000 din (po prejšnjem sistemu obračuna) pa skupni rezultat poslovanja izkazuje 20,600.000 din dobička.

Kljub temu pa je v izgubi še 6 temeljnih organizacij, in sicer: ATC, ERO, TEL, TEN, VEGA, ELEKTRONIKA.

V razpravi so delegati opozorili, da je žarišč izgub več in, da so eno izmed njih interne cene. Te je treba določiti v skladu z zakonom, osnova za njihov obračun pa mora biti (dosežena) prodajna cena. Na to je glavni direktor DO Aleksander Mihev dejal, da je pripomba umestna in, da je že dlje v pripravi izdelava dohodkovnih odnosov, ki so predvidoma zaključena ob koncu leta. Ti bodo regulirali tudi siceršnje odnose med TOZD. Glede sanacijskih načrtov so navzoči pripomnili, da so bili že izdelani, da pa zadostne kontrole nad potekom njihovega izvajanja še ni.

Za doseg čimboljšega letnega rezultata poslovanja je delovski svet na predlog poslovnega odbora in organizacije ZK nato sprejel naslednje sklepe:

- 1. temeljne organizacije, ki imajo v I. polletju izgubo, morajo izdelati sanacijske programe. Programi naj vsebujejo kratkoročne in dolgoročne ukrepe za izboljšanje poslovanja.
- 2. DS ponovno opozarja na izpolnjevanje varčevalnih ukrepov, ki jih je bil sprejel na svojem zasedanju dne 23. 5. 1975.
- 3. vložiti vse napore, da se dosega proizvodni plan po asortimanu.
- 4. tudi v II. polletju omejevati zaposlovanje novih delavcev, tako da plani-

rano število delavcev ob koncu leta ne bo preseženo.

5. osebni dohodki naj do konca leta ostanejo na nivoju kot v I. polletju in prav tako naj se v II. polletju ne izplačujejo nagrade iz 1%-nega sklada OD. Vso pozornost je treba tudi v prihodnje posvečati doseganju norm, naduram in odpiranju novih delovnih mest.

6. za izdelke, ki niso na zadostni stopnji akumulacije, vložiti maksimalne napore za doseg takih prodajnih cen, ki bi to akumulacijo izboljšale.

7. vse GPP službe TOZD morajo realno planirati nabavo repromateriala in drugih materialov, ker se čisto naračajo preveč materiala in ob nepravem času. Odvečni material tako leži na skladišču in po nepotrebnem veže obratna sredstva, ki bi jih sicer lahko namenili za druge nujne materiale za proizvodnjo.

8. pregledati zaloge gotovih izdelkov po TOZD in pregledati morebitno znižanje proizvodnje tistih izdelkov, ki ležijo na skladišču. Razpoložljiva sredstva naj se vlagajo le v konjunkturo proizvodnje. Ta sklep je sprejel že PO na svoji seji 7. 5. 1976 in ga je treba nujno izpolniti.

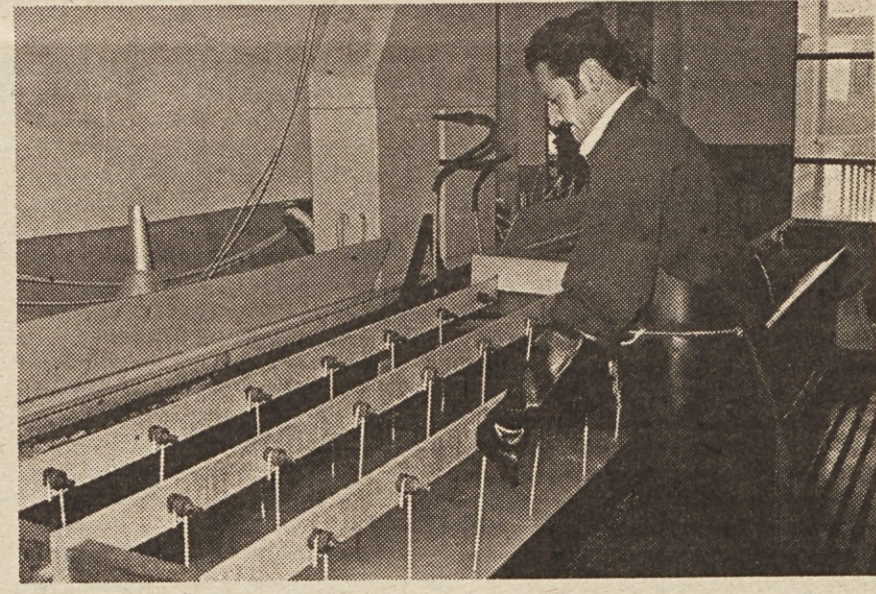
9. vložiti maksimalne napore za prodajo izdelkov, ki leže na skladišču, da se čimprej aktivirajo vložena sredstva.

10. DS zadoljuje team, ki je bil imenovan za pripravo obračuna po TOZD, da čimprej izdelava sistem realnih dohodkovnih odnosov v DO.

11. ponovno je ugotovljeno, da je v delovni organizaciji slaba delovna disciplina. Zanj so odgovorni predvsem vodilni in vodstveni delavci ter člani samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij.

12. za izvajanje zgornjih sklepov so odgovorni predvsem vodilni in vodstveni delavci TOZD in področij. Glavni direktor pa je dolžan vsake tri mesece poročati poslovnemu odboru in delavskemu svetu o skupni realizaciji sklepov.

Delovski svet je obravnaval in po-

Franc Buh dela v gabvaniki TOZD Antene na Vrhniki

V TOZD Antene dobro gospodarijo

V letošnjih prvih šestih mesecih so v Antenah na Vrhniki dobro gospodarili, kljub velikim tehničnim in še bolj tržnim težavam. Polletje so zaključili s pozitivno bilanco, kar je po novem obračunavanju s plačano realizacijo vsekakor lep uspeh.

Naj navedemo nekaj števil: Plan v proizvodnji so dosegli z 88,2%. Predvidena vrednost proizvodnje: 12.685.000 din. Realizirana vrednost proizvodnje: 11.183.000 din. Načrtovali so, da bodo prodali za 13.449.000 din izdelkov.

Prodali so za 10.232.000 din svoje proizvodnje. Plan prodaje je torej realiziran 76 odstotkov. Proizvodnja je bila manjša kakor v prvem polletju lani in je indeks 97.

Letos so sicer poiskali mnogo notranjih rezerv, saj so med drugimi tudi proizvajali bolj po potrebah trga in zmanjšali produkcijo anten, ki so se nabirale v zalogah. Tako so povečali proizvodnjo avtomobilskih anten in novega sistema GLOBAL. Oba artikla dobro prodajajo.

Da pa proizvodni program ni bil bolj dosežen je predvsem kriva plastična masa OKI, s katero so delali. Ker nimajo lastnih laboratorijev, so prezrli dejstvo, da dobi ta domači proizvod po daljšem času neprijetno kemično lastnost – postane krhek in lomljiv.

Tako so morali velike količine izdelkov zamenjati in popravljati mnogo končnih izdelkov. Začeli so uporabljati novo plastično maso, ki je sicer kvalitetnejša, trpežnejša in boljša, žal pa je tudi dražja. Le-to uvažajo.

Drugi vzrok, da ni proizvodnja tekla, kot so načrtovali pa je v novih plačilnih pogojih. Zaradi njih niso mogli pravočasno nabavljati nekaterih reprodukcijskih materialov.

Prodaja se je aprila skoraj ustavila. Trgovci so iz strahu pred zavaranjem plačil ustavili naročila in blaga je ostalo vse preveč v skladiščih.

V juliju se je prodaja skokovito dvignila proti vsem pričakovanjem, zato upajo, da bodo še marsikaj nadoknadili do konca leta.

Presenečenje na jesenskem velesejmu v Zagrebu

Svoj čas so mi že nekaj povedali o tem, da pripravljajo za jesen vgreznjene plošče za kuhinje, sicer pa so bili v TOZD Gospodinski aparati kar nekaj skrivnostni. Za jesenski velesejem v Zagrebu pa so pripravili prototipe in jih bodo predstavili v naravnem ambijentu – vgrajene v Brestove kuhinje.

Že dlje je znana po svetu kuhinja z vgreznjenimi ploščami. To je kuhinjsko pohištvo, ki ima spodnji del kredence v enem kosu, vanj pa so vdelani aparati za toplotno obdelavo hrane. Po domače bi rekli, da so v „iz celega“ narejeni spodnji del vdolbli odprtine in tam namestiti ploščo števila, električno, plinsko, ali kombinirano in pečico, na poljubno mesto v omarico. Lahko spodaj, kakor običajno pri beli tehniki, lahko pa tudi v visoki omari, v normalni višini za delo, da se ni treba gospodinjki klanjati pri peki in kontroli peke. Prav tako se na poljubnem mestu vgradi pomivalno korito. Kombinacij razporeditve je mnogo. Tako se lahko prilagodi razporeditev željam kupca in možnostim v prostoru kamor se postavi.

Druga možnost pri vgradnih ploščah pa je kombinacija plina in elektrike. V Gospodinskih aparatih so izdelali več izvedb. Dve gorišči na plin in dve na elektriko, eden na elektriko in trije na plin, dve na elektriko in štirje na plin, kar je zlasti pripravna kombinacija za večja gospodinjstva.

TOZD TGA je vložil ogromno truda v razvoj vgreznjenih plošč in vgradnih pečic, saj so elementi za vgradnjo narejeni po širokem in vsestranskem strokovnem posvetu s proizvajalci pohištva, s primerjavami s tujimi proizvodi. Predvsem so imeli mnogo kontaktov in strokovnih posvetov s cerkniškimi Brestom, z LIPO v Ajdovščini in mariborskim Marlesom. Ves čas pa so upoštevali tudi strokovne nasvete in elemente tudi testi-

rali pri Zavodu za napredek gospodinjstva v Ljubljani.

Imajo že JUS atest. Rešili so vrsto problemov. Tako na primer toplotno izolacijo. Ni sala skonstruirati toplotno napravo v lesu varno in po vseh, strogih predpisih.

Novi proizvod bodo izdelovali v koprodukciji s tovarnami, ki smo jih že omenili. Ti bodo največji odjemalci za vgradnjo v svoje pohištvo. Proizvajali pa bodo tudi za širok trg. Za najzahtevnejše kupce, ki si bodo dali izdelati kuhinjsko pohištvo po naročilu bo zelo enostavno. V trgovini bodo kupili vgradne elemente in jih po svoji želji montirali na prostore, ki jim bodo estetsko in funkcionalno najbolj ustrezali.

Vgreznjene plošče so namenjene zahtevnejšim kupcem, ker bo kuhinja s temi elementi nekoliko dražja. Ima pa vrsto prednosti pred belo tehniko. Predvsem je estetski videz enotnega oblikovanja daleč pred klasičnimi elementi, ki pogosto niso ne barvno, ne oblikovno usklajeni.

Druga, praktična in funkcionalna prednost pa je izbrano število gorišč po potrebi in pa celovitost spodnjega dela omare. Tukaj namreč ne bo več vrste omaric in posameznih gospodinskih aparatov, med katerimi so večje, ali manjše španje, kamor nujno pride kuhinjska umazanja. Tako se bo moč izogniti neprijetnim stalnim vonjem in imeti kuhinjsko pohištvo čisto tudi znotraj, kamor sicer ne vidimo.

Prve serije bodo šle v proizvodnjo že ta mesec in jih bo mogoče pokazati na trgu (in seveda kupiti). Vse plošče so iz nerjaveče pločevine, kar zagotavlja večjo kakovost in lepši videz.

Lesna podjetja so se za izdelek zanimala že v fazi razvoja in vse kaže, da s prodajo ne bo težav.

Nas običajne potrošnike pa gotovo zanima cena. V komerciali so mi zupali, da bo povprečna cena vgradne štedilniške plošče in pečice okrog 5000 do 6000 din. Točne cene ni mogoče določiti, ker je toliko različnih izvedb, da bo cena od tipa do tipa nihala. Drugo vprašanje pa je celotna kuhinja s temi elementi. Tu pa bodo cene še vse bolj različne, saj je kvaliteta pohištva tako različna, da bo cena tudi temu primerno varirala.

F. Kotar

Delovni team v prototipni delavnici TGA.

Marketing v organizacijskih konturah združenega dela

Funkcija marketinga v ustrezni organizaciji združenega dela je v temelju na podlagi znanstvenih metod raziskuje pojave, s katerimi se organizacija srečuje na trgu, s ciljem, da bi čim rentabilneje plasirala svoje izdelke ter storitve.

MARKETING – LABORATORIJ POSLOVNIH IDEJ

V sodobno organizirani proizvodni delovni enoti je uporaba znanosti predpogoj za njen napredek iz tehniškega in tehnološkega aspekta. Na isti način pa je tudi raba znanstvenih metod v raziskovanju pojavov na trgu predpogoj za uspešnost prizadevanj v plasmaju proizvedenih izdelkov in storitev. To pomeni, da pripada raziskovanju marketinga v samoupravni delovni organizaciji ravno takšno mesto, kot ga ima laboratorij v tehničnem in tehnološkem raziskovanju.

Pri obravnavanju pojma marketing je nujno zavreči tisto enostransko pojmovanje, po katerem se ta dejavnost enači z navadno distribucijo izdelkov. Se pravi, po katerem naj bi marketing zanesljivo zagotovil prodajo vsega, kar je bilo proizvedenega. Takšno pojmovanje je zgrešeno od samega začetka.

Prav tako je zmotno mišljenje, po katerem naj bi bil marketing enak pospeševanju prodaje, ali pa navaden sinonim za tržne raziskave. Marketing zajema veliko več od tistega, kar je zajeto v procesu prodajanja blaga in storitev.

Marketing se začne in konča s potrebami in zahtevami kupcev in poslovne klientele. Vodenje poslovne politike v smislu marketing-koncepta pomeni dejansko prizadevanje, da bi ugotovili nezasičene obstoječe in prihodnje potrebe kupcev in porabnikov (storitev), pri čemer se dohodek uresničuje ravno na podlagi zadovoljevanja teh potreb.

USMERITEV V PRIHODNOST

V nasprotju z dokaj razširjenim pojmovanjem, da je marketing sredstvo in način za popravljanje v preteklosti zavoženih poslovnih potez, so dejanske marketinške raziskave usmerjene v prvi vrsti v prihodnost. Pri tem je seveda upoštevati spremembe, ki se dogajajo na trgu in ustvarjati možnosti, da se jim delovna organizacija uspešno prilagodi. Marketing potemtakem združuje in koordinira v samoupravni organizaciji vsa pozitivna prizadevanja in ukrepe, ki so usmerjeni v izboljšanje delovne učinkovitosti v vseh sektorjih, v vseh funkcijah in strokovnih službah. Marketing se torej na specifičen način ukvarja s pospeševanjem proizvodnje blaga in storitev, prodaje, nabave, izvoza, uvoza itd. ter z izboljševanjem ekonomske propagande, finančnega poslovanja ter informatike, pri čemer jemlje v poštev vpliv in dejavnost konkurence, v primerjavi z lastnim položajem na trgu.

Pri določanju vloge in funkcije marketinga v samoupravni delovni organizaciji je treba upoštevati da raziskovanje marketinga nima operativne in izvršilne funkcije. Med raziskovalcem marketinga in strokovnjakom – komercialistom obstajajo bistvene razlike pri obravnavanju trga. Komercialist jemlje za podlago svojega delovanja obstoječe tržne razmere in potrebe, medtem ko so pogledi raziskovalca marketinga uprti v prihodnost – na bodoče kupce ter porabnike (storitev), ki jih je treba šele ugotoviti na podlagi znanstvenih prijemov in metod.

ORGANIZACIJSKI MODELI MARKETINGA

Raziskovanje marketinga opravlja raziskovalni team strokovnjakov različnega profila, ki se ukvarjajo s problemi poslovne politike na študijski način, skozi prizmo tržnih razmerij. Ima torej posvetovalno funkcijo.

V sodobnih razmerah je marketing nujna in neobhodna pomoč pri samoupravnem načrtovanju: prav tako vsakemu vodilnemu uslužbencu, strokovnjaku in samoupravnim organom, ki si prizadevajo za izboljšanje svojega dela in poslovanja.

Pri iskanju organizacijskega modela oddelka ali sektorja za raziskovanje marketinga v TOZD ali SOZD je izhodiščna točka stališče, da ta dejavnost ni sama sebi namen. Prav tako ni in ne more biti orodje za „znanstvenost“ podpiranje „poslovnih politik“ ter odločitev, ki so nastale na neznanstven način, kot plod trenutnega navdahnjenja ali poslovne stiske v organizaciji združenega dela.

V začetni fazi ima služba za raziskovanje marketinga pretežno študijsko-raziskovalno vlogo. Ko dozorijo ustrezni pogoji, tj. ko nastopi kadrovska in organizacijska urejenost, dobiva ta služba čedalje širši delokrog. Postopno začne s pripravami, organizacijo in kontrolo poslovnega delovanja drugih funkcij v samoupravni delovni organizaciji ter z združevanjem delovnih enot, katerih naloga je izboljševati obstoječe stanje na področju proizvodnje, prodaje, nabave, uvoza in izvoza, inženiringa, ekonomske propagande itd.

Formiranje službe za raziskovanje marketinga poteka postopno, od začetnega jedra, ki prerašča v samostojno organizacijsko (delovno) enoto. V njeno sestavo se vključujejo strokovnjaki, analitiki, ki se ukvarjajo s pospeševanjem prodaje in nabave na domačem in tujih trgih, s problemi razvoja in načrtovanja izdelkov in storitev. Skratka: strokovnjaki za raziskovanje trga, cen, ekonomske propagande ter industrijski oblikovalci in kontrolorji servisnih in montažnih skupin. Kot specializirane službe so del marketinga tudi matematiki, dokumentaristi, prevajalci in drugo tehnično osebje.

Seznam oseb in strokovnjakov, ki sodijo v dobro organizirano službo za raziskavo marketinga, torej ni majhen. Na dlani je, da si te dejavnosti v vsej njeni razsežnosti ne more privoščiti vsaka organizacija združenega dela – pa čeravno je prav tako na dlani, da brez marketinga ni smotrnega gospodarjenja in ne trajnih poslovnih uspehov. Zlasti še v novejšem času, ko postaja čedalje očitneje, da postaja svet gospodarske celota z določenimi gospodarskimi zakonitostmi, ki jih je treba preučevati in se jim prilagajati.

Prejkuje je v ta namen potrebno združevanje ustreznih sredstev in sposobnih kadrov na višji ravni, na nivoju sestavljenih samoupravnih združenj. Pri tem pa se nenehno poraja nevarnost, da postane marketing sam sebi namen, oziroma združba nazovi strokovnjakov, ki so zaradi lastnega obstoja pripravljene podpirati tudi najbolj absurde poslovne odločitve in jih – če tako nanese – tudi „znanstveno“ utemeljevati.

Asper

Marlesova kuhinja z vgradnimi elementi.

Ugasnil je napis na južnem delu stolpnice

„cerkev je dvignila glave prek streh, z viška motri nehanje ljudi pod seboj, ure jim meri in delo deli; hiše so hišice, okna so okenca ...“

Naj mi blagohotno oprostite Oton Župančič, da sem si sposodil nekaj najlepših verzov iz najlepše slovenske pesnitve, ki bi ji lahko rekli tudi manifest slovenske zemlje, to je iz Dume.

Toda podobnost je res preveč zapeljiva, da bi se ji mogli odpovedati. Iskrina stolpnica (rekli bi ji končno lahko tudi trigonka, saj pravijo tudi Amerikanci svoji peterokraki hiši Pentagon naša je pač samo trikotna); ima v Ljubljani podobno vlogo.

Podobno kot ura na zvoniku vaške cerkve kaže čas svojim faranom, tako smo se Ljubljanci navadili, da vrzemo pogled tja proti vrhu in vidimo, koliko je ura, kakšna je temperatura. Na Iskri piše, Iskra pravi, na Iskri sem bral ... To so podatki, ki imajo že kar dokumentarno vrednost. S tem se začne pogovor zjutraj v pisarni, na hodniku šole, doma v kuhinji.

Temu svetlečemu napisu na vrhu Iskre rečejo strokovnjaki display. Na vsakih deset sekund se napis zamenja: ISKRA, temperatura, ISKRA, čas, ISKRA itd. Priziga se, ugaša, priziga, ugaša – samo ugasniti ne sme nikoli. Kako to, saj vendar, kaj pa delate! Začudenje, ogorčenje, protesti.

Oglejmo si te stvari malo pobliže, da bomo laže sodili in teže obsojali. Napisi na vseh treh straneh stavbe so sestavljeni iz 450 žarnic. Izpostavljeno so izredno težkim delovnim pogojem: nitka segreva, ugaša, segreva, preneša mora vse temperaturne spremembe, dež itd. Zato je izdelana v lijakasti obliki iz dveh sten in precej drugačna od navadne žarnice. Samo za zelo laično primerjavo: žarnica v gospodinjstvu je težka 20 gramov, dvostenska, lijačna žarnica na displayu pa 330 g, ali šestnajstkrat več.

Črke in številke na displayu so digitalno predstavljene v obliki točk, pikic. Vsako črko oblikujejo gotovo število žarnic po 100 W, recimo št. 1-10 svetlobnih teles. Po navodilu tovale je treba vse žarnice zamenjati ob zimskem in letnem času torej dvakrat na leto, razumljivo pa marsikakšna odpove že prej.

In prav tu se pa začnejo težave. Te posebne žarnice lahko dobijo samo pri zapadnih firmah in madžarski tovarni Tungsrapar, v Jugoslaviji jih ne izdeluje nobena tovarna. Obenem je uvoz žarnic prepovedan, embargo kot temu rečejo strokovnjaki za uvoz.

Iskra Invest servis, delovna organizacija, ki naj skrbi tudi za normalno delovanje displaya, se je tako znašla v slepi ulici. Ostala je edina možna rešitev: z južne fasade so pobrali vse žarnice, da lahko s njimi zamenjavajo pregorela svetlobna telesa na vzhodni in zahodni strani.

Ko smo odgovorne povprašali kako je z zadevo, so nam povedali, da imajo dve železi v ognju in sicer na Madžarskem in v Italiji, čakajo le še dovoljenja od Združenja proizvajalcev svetilnih teles Jugoslavije. Upajmo, da bodo fantje uspeli z enim od želez in zado-

voljili naše krajanje tudi na južni strani Ljubljane z delovanjem.

Ob iskanju informacij smo imeli čast si to čudo ogledati poblizu pa moramo reči, da niti ni tako enostavno, namreč za pretvarjanje predvsem toplote in časa v el. impulze preko aparature z mikrovezji na šibkotočni del in iz tega na jakotočni del.

Ne glede na to imajo to v ISKRA ISE urejeno, čeprav s sposojenimi instrumenti in z pomanjkanjem rezervnih delov. Ker nas dosedanje izkušnje uče, da nas niso še nikoli razočarali, smo prepričani, da nas tudi to pot ne bodo in Iskrin termometer bo kmalu na vse tri strani neba opozarjal prebivalce mesta kako se naj oblečejo, da ne bo prezgodnje gripe ali drugih obolenj.

H. M.

Srečanje mladih Iskra Commerce

Ob koncu oktobra bo v Poreču tretje srečanje mladih iz Iskra Commerce, ki naj še bolj poveže mnoge, ki sicer delajo v raznih podružnicah na istem področju, se pa sicer med seboj ne poznajo. Zato je poleg poudarka na strokovnem izpopolnjevanju srečanje namenjeno predvsem vzajemnemu spoznavanju.

V sredo, 29. septembra bo ob 15. uri zbor udeležencev srečanja v PPC v Ljubljani, odkoder se bodo le-ti v avtobusi odpeljali v Poreč. Po razmestitvi po sobah v hotelih in večerji je že v začetku na sporedu spoznavni večer. Vse do nedelje, 3. oktobra, ko se bo srečanje zaključilo in se bodo mladinci in mladinke po kosilu vrnili v Ljubljano, bo poskrbljeno za športno rekreativni program in razvedrilo, bodo pa tudi štiri poglobljena predavanja. Uvodna tema v četrtek, 30. septembra, bo Organiziranost in delovanje mladih v podružnicah Iskra Commerce. V petek, 1. oktobra, bosta v okviru pomembne teme Srednjeročna usmerjenost ZP Iskre govorila tovariš Hujs oz. tovariš Stipančič. Istega dne bo še eden iz vodstvenega kadra, ali tovariš Stipančič ali tovariš Medič, govoril o tržnih funkcijah v ZP Iskra. V soboto, 2. oktobra, pa bo

sklepno predavanje, na katerem se bodo udeleženci lotili priprav na naslednje mandatno obdobje. Obenem bodo na tem sestanku tudi protestirali proti etnicidu naše narodnostne manjšine na Koroškem v Avstriji. Zadnji dan bodo po sprejetju sklepov srečanja podelili tudi priznanja najzaslužnejšim.

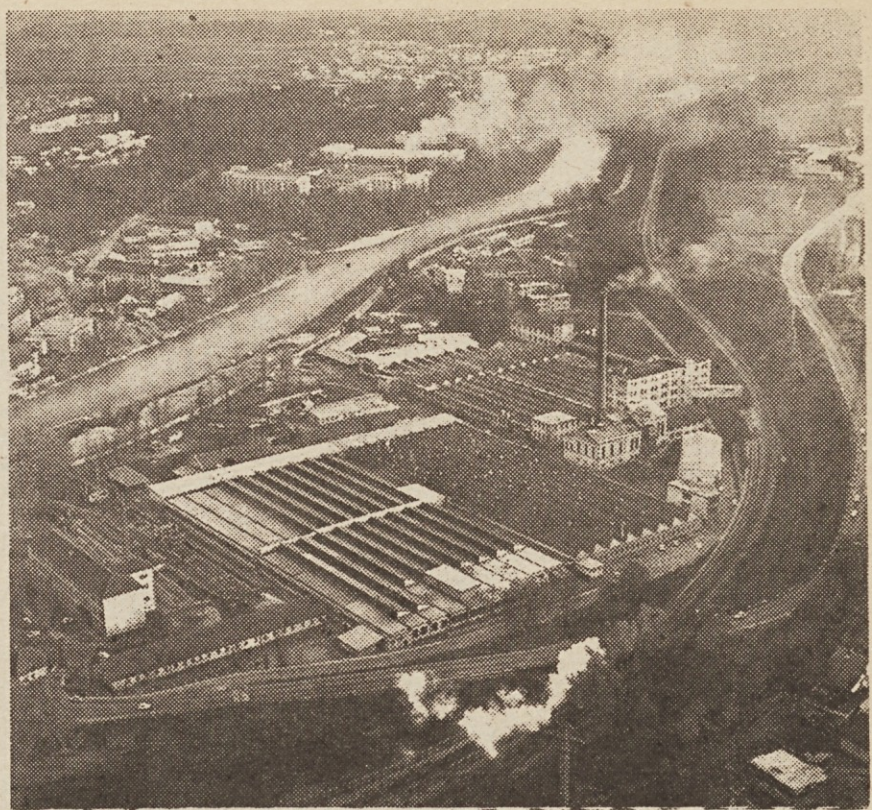
Kot so organizatorji povedali, bo to srečanje še boljše kot lansko, ki je sicer prav tako trajalo pet dni. Medtem ko lani v vodstvu delovne organizacije baje ni bilo zadostnega razumevanja za to akcijo mladih, le letos ta podpora zagotovljena. Udeleženci bodo imeli dva dni dopusta, pri ceni bivanja, ki bo znašala 200 din, pa bodo udeleženci plačali samo polovico. Program v Poreču, ki bo na športnem področju zelo pester, saj bo obsegal kolesarske dirke, kegljanje, tenis, smučanje na vodi, jahanje in plavanje v pokritem bazenu, bodo tokrat razširili tudi na kulturniške nastope, saj se bodo predstavili celo nekateri mladi nadebudni pesniki. Vse srečanje pa naj bi kot rdeča nit spremljala želja po oživljanju svetlih tradicij NOB, ki mladim morda niso tako znane.

Osrednja slovesnost ob 30-letnici Elektromehanike

Ob 30-letnici Iskre — Elektromehanike je bilo 10. septembra t.l. v dvorani tovarne telekomunikacij na Laborah slavnostno zasedanje DS DO. Po otvoritveni pesmi, ki jo je zapel moški pevski zbor Elektromehanike, je sledil uradni del programa, v katerem so slavnostni govorniki — predsednik DS DO Jože Zaletel, glavni direktor DO Aleksander Mihev in predsednik SO Kranj Tone Volčič orisali razvojno pot in pomen Iskre v jugoslovanskem gospodarstvu. Jubilanti dela so prejeli srebrne in bronaste značke (zlate so bile za 30-letno zvestobo ZP Iskra in delovni organizaciji podeljene že ob spomladanskih sloves-

nostih). Kulturni del omenjenega slavlja so popestrili moški zbor Elektromehanike, recitatorji Anka Konjar, Lado Guna in Cveto Sever ter povezovalci programa Matko Zdešar. Jubilanti dela in gostje so nato ob bogato obloženih mizah obujali spomine na skupne napore, vložene v rast in razcvet Iskre, poskočnejše pa so ob prijetnih melodijah iz zvočnikov kaj kmalu zasrbele tudi pete. Slavje se je nadaljevalo pozno v deževno noč in kar prekmalu je napočil tudi čas odhoda.

Viktorija Budkovič-Rayes

Letalski posnetek kranjske Iskre v današnjih dneh.

Govor predsednika DS Elektromehanike — Jožeta Zaletela

TOVARIŠICE IN TOVARIŠI!

Ob tem svečanem trenutku, ko praznujemo 30 obletnico ustanovitve naše delovne organizacije, bi rad spregovoril nekaj besed o minuli razvojni poti našega podjetja. Pot 30-tih let ni bila lahka in razvoj ne enostaven, vendar danes lahko ugotovimo, da smo 30-letno bilanco dela zaključili uspešno. Razvoj naše Iskre se je začel 8. marca 1946, ko je bilo ustanovljeno podjetje za elektrotehniko in finomehaniko Iskra Kranj. Pred veliko nalogo: razviti podjetje, smo stali z majhnimi izkušnjami, neprimernimi delovnimi sredstvi in skromnim znanjem. Vendar vse to je nadomestila velika prizadevnost, zvestoba delu za Iskro in veliko zaupanje v lastne sile naših prvih članov delovnega kolektiva, od katerih jih je 48 med nami. Ti jubilatnje dajejo tej naši današnji proslavi s svojo prisotnostjo še posebno vzdušje.

Tovarna Iskra v Kranju je kmalu po ustanovitvi opustila prve izdelke in se usmerila v širši program s področja elektromehanike. V razvojnem programu so se nizali vedno novi izdelki, širil se je obseg proizvodnje in izboljševala se je kakovost. Ime Iskra je tedaj stopilo v naš gospodarski prostor in si začelo od leta 1952 naprej uspešno utirati svoja pota tudi na inozemska tržišča. Velika zasluga našega delovnega kolektiva je, da je s svojim razvojem pomagal tudi industrijsko nerazvitemu krajem, katerim je nesebično odstopil del svojega programa, na osnovi katerega so se zgradile tovarne, ki so pomenile preporod za te kraje in osnovo za nastanek velike Iskre.

Složni in solidarni, obogateni z izkušnjami in znanjem zadnjih 30 let, lahko mirno zremo v jutrišnji dan. Iskra je postala podjetje, ki ima svojo realno perspektivo in ugodne možnosti, da se razvija tudi v pogojih, ko elektronika vse bolj prodira na vsa področja našega življenja. V te razvojne tendence se programsko že uspešno vključuje tudi naše podjetje.

Z razvojem proizvodnje in z osvajanjem vedno zahtevnejših nalog nismo bogatili samo našega znanja, temveč tudi našega delavca. Samoupravljanje, ki se je od leta 1950 naprej začelo uveljavljati kot nov družbenoekonomski odnos, je prinašalo v naše življenje in delo revolucionarne

spremembe. Geslo „tovarne delavcem“ je postajalo vodilo tudi naše aktivnosti in našega razvoja samoupravnih odnosov. Samoupravljanje, ta velika šola naših delavcev, se je iz leta v leto razvijalo v vedo novih oblikah in ob delu v samoupravnih organizacijah so mnogi naši delavci dobili možnost, da v vedno večji meri odločajo o pomembnih zadevah našega življenja in dela.

Nova ustava je samoupravnim odnosom odprla nove, širše možnosti in dejansko opredelila položaj delavca kot ustvarjalca dobrin z polno pravico, da v okviru združenega dela odloča o doseženih rezultatih svojega dela.

Tudi v naši delovni organizaciji se je pred leti že začel proces formiranja temeljnih organizacij združenega dela, ki v vse večji meri dobivajo tiste funkcije, ki jih določa ustava in sedanja osnutki zakona o združenem delu. Zakon konkretno opredeljuje oblike samoupravnih in ekonomskih odnosov in nas obvezuje, da našo samoupravno organizirano izpopolnimo predvsem na področju izgradnje kompleksnih dohodkovnih odnosov.

Poleg razvoja samouprave v delovni organizaciji bomo na osnovi dvoletnih izkušenj in novosti, ki jih prinaša osnutek zakona o združenem delu povečali tudi samoupravno aktivnost in tvornost delegatov, ki zastopajo interese naših delavcev pri načrtovanju in odločanju o našem življenju in delovanju v širši družbeni skupnosti.

Ob praznovanju 30-letnice našega dela je prav, da se spomnimo tudi 40-letnice velike tekstilne stavke v Kranju. To je bil prvi večji organizirani boj delavskega razreda proti težkemu ekonomskemu in socialnemu položaju, v katerem so se takrat nahajali delavci. Znak za stavko so dale avgusta leta 1936 sirene v naši tovarni, takratni Jugočeski. V tej stavki je sodelovalo veliko delavcev, ki so sepo osvoboditvi vključili v Iskro in lahko rečemo, da se je politična organiziranost, enotnost, solidarnost in revolucionarno delovanje naših delavcev pričelo že v obdobju te stavke, torej 10 let pred ustanovitvijo današnje Iskre. To je imelo tudi svoj odraz v sodelovanju delavcev v NOB in nato v visoki zavesti, s katero so se naši delavci lotili razvoja Iskre. V 30.

letih smo v Elektromehaniki doživeli velike tehnološke, organizacijske in ekonomske spremembe, ki so uspeli predvsem zato, ker so vse težile k izboljšanju samoupravne organiziranosti in delovanja z namenom, da se o skupnem delu, sredstvih in življenju v naši socialistični skupnosti tudi skupaj samoupravno dogovarjamo.

Vsi uspehi Iskre v njenih 30 letih so nastali predvsem po zaslugi naših delavcev, posebej še vseh tistih, ki danes praznujejo svoj osebni jubilej dela. Vsi ti so razvoj Iskre doživljali, ga usmerjali, in s tem dali Iskri podobo, kakršno ima danes. Na to vestno

Govor glavnega direktorja Industrije telekomunikacij — Aleksandra Miheva

TOVARIŠICE IN TOVARIŠI, DRAGI JUBILANTI, SPOŠTOVANI GOSTJE!

Te dni praznuje naš delovni kolektiv pomemben jubilej. Praznujemo 30 let delovanja naše Iskre, ki je pred tridesetimi leti pričela svoj razvoj s skromnimi močmi in velikimi načrti.

Ustanovitev Iskre — tovarne za elektrotehniko in finomehaniko Kranj, dne 8. marca 1946, sega v prva povojna leta, v čas, ko se je pričela obnova in pospešen razvoj jugoslovanskega gospodarstva. Odločitev, da se ISKRA programsko usmeri na področje elektrotehnike in finomehanike, je bila posledica pomanjkanja tovrstnih izdelkov pri obnovi naše države in republike in hotenj, da z lastnimi silami in znanjem posežemo po tehnično in tehnološko zahtevni proizvodnji.

Takratni delovni kolektiv je bil maloštevilen, vendar pripravljen delati za svoj napredek in splošni razvoj našega narodnega gospodarstva. Bistven pogoj za uresničitev velikih delovnih ambicij so bili kadri. Mnogi so se iz bojev vrnili na delovna mesta. Prišli so novi strokovnjaki, nekateri iz partizanskih delavnic v Starih Žagah. Zbral se je delovni kolektiv, ki je v napredku in razvoju Iskre videl tudi uresničitev lastnih stremeljenj. Odtod tako brezmejnja požrtovalnost delavcev, ki niso varčevali svojih moči, ne svojega časa pri tem velikem ustvarjalnem delu.

Med nami so danes jublatni, ki so doživljali tisti čas, v katerem so s svojim delom postavili temelje 30-letnemu razvoju in podobi Iskre, kakršno poznamo danes. Tem in tudi tistim članom kolektiva, ki jih ni več v naših vrstah, gre zahvala in priznanje za njihov velik osebni delež, ki so ga vgradili v teh 30 Iskrinih let.

Iskrino ime je ponesel v svet naš kinoprojektor. Ta prvenec takratnih izkušenj, znanj in sposobnosti, je po svoji razvojno-tehnični zasnovi in izdelavi dokazal, da je delovni kolektiv tovarne položil izpit svoje zrelosti in sposobnosti. Kinoprojektor pa ni bil edini izdelek, ki ga je ustvaril delovni kolektiv tovarne. Takoj v prvih letih se je pričel razvoj in stekla je proizvodnja avtomatskih telefonskih naprav, telefonskih aparatov, usmerniških naprav, izdelkov s področja avtoelektrike, ročnega električnega orodja, stikalne tehnike in drugih izdelkov, ki so bili pomembni za naš splošni gospodarski razvoj.

Ob tako širokem proizvodnem programu je Iskra tedaj spoznala, da brez

delo se sedaj lahko vsi ozremo s ponosom, saj so s tem delom ustvarjene možnosti, za vključevanje in izobraževanje vedno novih mladih ljudi, ki bodo nadaljevali svetlo tradicijo pionirjev Iskre.

Ob zaključku se v imenu naših delavcev zahvaljujem vsem jubilantom za njihov osebni delež, ki so ga vgradili v temelje Iskre, in obenem zagotavljam, da bomo mlajši delo, ki je bilo začeto pred 30. leti, dostojno in z uspehom nadaljevali.

ker smo z njimi ustvarili osnove sodobne elektronske tehnike in tehnologije, ampak nič manj zato, ker smo hkrati ustvarili tudi novo, naprednejšo miselnost.

Te ideje in usmeritve smo vgradili tudi v naš srednjeročni plan do leta 1980, o katerem smo pred kratkim razpravljali. V njem smo opredelili osnovno programsko in poslovno usmeritev, kakor tudi naloge, ki izhajajo iz nje. Naše ambicije in možnosti so, da obdržimo še vnaprej vodilno mesto v proizvodnji naprav na področju telekomunikacij, MRS tehnike, električnega ročnega orodja, in da se uspešno uveljavimo na področju novih programov.

Zavedati se moramo, da so najpomembnejši pogoj za doseg te ciljev sposobni kadri. Čeravno je ISKRA v vsej svoji 30-letni zgodovini posvečala vzgoji kadrov posebno skrb, katere rezultati se kažejo v tem, da imamo danes v naši delovni organizaciji že blizu 600 delavcev z visoko in višjo izobrazbo, 1200 s srednjo in skoraj 3000 KV delavcev, s takšno kadrovsko strukturo še ne moremo biti zadovoljni. Zato bomo morali v naslednjih letih posvetiti vzgoji in pridobivanju kadrov še več pozornosti kot doslej.

Za planirani obseg poslovanja bomo morali vključiti nove mlade strokovne kadre. Okrepiti bomo morali strokovnost dela in tako zagotoviti rast produktivnosti dela. Ta nam mora zagotoviti realno rast osebnih dohodkov v naslednjih letih. Investicije v prihodnosti moramo nameniti izgradnji manjkajočih proizvodnih površin za planirano dejavnost, toda v največji meri bomo morali razpoložljiva sredstva investirati v tehnologijo dela in posodobitev informacijskih tokov. Nemajhno skrb bomo morali nameniti tudi družbenemu standardu naših zaposlenih kakor tudi delovnim pogojem, v katerih delajo naši delavci.

Vse te naloge bomo morali opravljati ob razvitih samoupravnih odnosih in z veliko mero odgovornosti predvsem vodilnih in vodstvenih kadrov, ki se morajo angažirati za realizacijo naših skupnih ciljev. V načrtovanju naših dolgoročnejših perspektiv razvoja ne more biti mesta kratkovidnim, v bistvu subjektivnim interesom, ki se nemalokrat enačijo z interesi samoupravljanja.

V naši branži delovni organizaciji je združenih 10.000 delavcev, ki delajo v 19 TOZD in delovni skupnosti skupnih služb. Smo podjetje, ki se po svojih dimenzijah, programu, tehnologiji in izredno razvejanim poslovnim stikom s svetom, uvršča med pomembnejša tovrstna podjetja v svetu. Imamo vse potencialne možnosti tudi za uspešen nadaljnji razvoj, če bomo znali in če bomo pripravljene poleg svojih videti tudi skupne interese, če bomo združevali sredstva in jih usmerjali tja, kjer lahko pričakujemo najboljše rezultate, če bomo solidarni in s potrebno mero odgovornosti obravnavali naše skupne probleme in ne nazadnje, če bomo sposobni zaznati procese, ki lahko po svoji objektivni logiki vplivajo tudi na naš razvoj. Pri tem bomo potrebovali modrost. Skušajmo jo izluščiti iz 30-letnih izkušenj

(Nadaljevanje na 6. strani)

Tovarna Iskra v Kranju v "svojih mladih letih".

(Nadaljevanje s 5. strani)

razvoja Iskre, ki si je morala vedno znova iskati svoja lastna pota.

V središču vseh teh procesov, delovanja snovanj, prizadevanj in dosežkov stoji človek — delavec. Danes, ko vesplošni tehnični napredek z vsemi svojimi pozitivnimi dosežki ogromno prispeva k blaginji človeštva hkrati tudi neminovno vodi v dehumanizaciji odnosov med ljudmi. Tehnični napredek pa človeka — delavca tudi osvеща v tem smislu, da želi postati svoboden in ustvarjalen v najširšem smislu te besede. Ne zadovoljuje se več samo s tem, da sme sodelovati pri ustvarjanju dobrin ampak hoče sodelovati tudi pri njihovi pravični delitvi.

Ta hotenja je prvič v zgodovini v celoti uresničil naš samoupravni sistem, ki ga je naša nova ustava vsebinsko še poglobila in tako odprla najširše možnosti slehernemu delavcu, da v celoti uveljavlja svoje težnje, da postane resnično svoboden ustvarjalec svoje sedanosti in prihodnosti. Nova ustava pa postavlja pred nas tudi veliko obveznost, da jo uresničimo v naših konkretnih razmerah in pogojih. Smo velik proizvodni sistem, zato je toliko bolj pomembno, da bomo v duhu nove ustave iz zakona o združenem delu čimbolje uredili medsebojne ekonomske odnose, temelječe na razvitih dohodkovnih odnosih, oblike združevanja dela in sredstev in medsebojne solidarnosti.

Tovarišice in tovariši. Nagla rast Iskre v zadnjih 30 letih ni prinašala samo uspehov. Spopadali smo se z raznimi problemi in težavami, marsikdaj se je bilo treba marsičemu odreči. Tudi vseh ciljev in želja nismo

mogli vedno doseči. Toda v takih težavah se je tudi kalil naš kolektiv, ki je vselej pokazal polno zrelost s trdnim zaupanjem v lastne sile. Enostavno bi rekli, da smo verjeli v Iskro in njen jutrišnji dan.

Težave, ki nas spremljajo in nas bodo spremljale tudi v prihodnje, nas ne smejo upogniti. Tako kot smo ga imeli doslej, moramo imeti tudi v naprej zaupanje v lastne sile in sposobnosti. Posebno veliko pričakujemo od mladih ljudi, delavcev in strokovnjakov, ki se in se bodo vključili v našo delovno organizacijo. Združeni v delovni organizaciji in v združenem podjetju Iskra, ob razvitih odnosih solidarnosti, urejenih dohodkovnih odnosih, opredeljenem programu, ki ima realno dolgoročno perspektivo, smo v stanju, da tudi v naslednjih dneh in letih zagotovimo naši Iskri uspešen razvoj.

Tovarišice in tovariši. Dovolite mi, da se ob tej priliki zahvalim vsem, ki so z nami sodelovali v preteklih letih in vsem tistim, ki so dojeli naše probleme in jih skušali z nami skupno reševati. Tudi njihova prizadevanja se zrcalijo v rezultatih, ki jih je Elektromehanika dosegla v 30 letih. Odločilni prispevek in izjemno pomembno vlogo v razvoju ISKRE so v vseh teh letih imeli tudi njeni samoupravni organi in družbenopolitične organizacije katerim se ob tej priložnosti posebej zahvaljujem. Želim, da bi enako uspešno in odgovorno upravljali svoje delo tudi v prihodnje. Posebna zahvala in priznanje pa velja vsem jubilarantom dela, ki se danes lahko s ponosom ozirajo, na minula leta in svoje dolgoletno delo v Iskri.

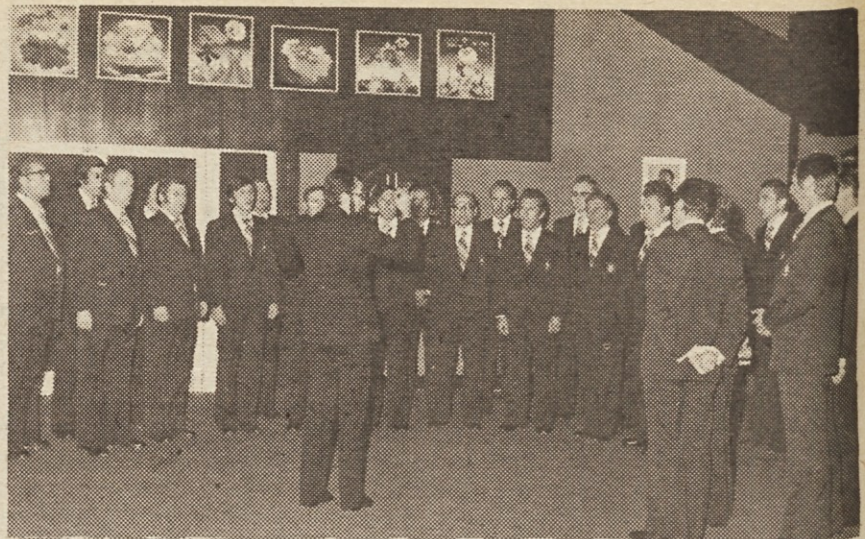
Petnajst let Tovarne instrumentov v Otočah

TOZD Tovarna merilnih instrumentov v Otočah, Industrija za telekomunikacije, elektroniko in elektromehaniko je 9. septembra slavila 15-letnico svojega obstoja. Nekdanja tekstilna tovarna je po preselitvi oddelka montaže instrumentov iz kranjske Iskre zaživela v novi funkciji. Zahteven in za Jugoslavijo edini tovrstni proizvodni program je zahteval in še zahteva velike razvojne napore in vlaganja. To pa se bogato obrestuje, saj tovarna instrumentov na osnovi rezultatov lastnega razvoja dosega tudi zavirljive izvozne rezultate. Zato je pogled nazaj ob tem jubileju tovarne za vsakega člana kolektiva tudi osebno zadovoljstvo.

Ko so se zbrali delavci tovarne in gostje na tovarniškem dvorišču, je moški zbor Iskre — Elektromehanike najprej zapel pesem „Delavski pozdrav“ Josepha Schewa. Zbor delavcev je nato otvoril predsednik DS TOZD Ernest Noč. Slavnostni govorniki pa so bili Jernej Vrtačnik — direktor TOZD, Leopold Pernuš — predsednik SO Radovljica ter Aleksander Mihev — glavni direktor DO, ki je ob čestitkah kolektivu izročil tudi priznanje za uspešnost. Jubilaranti dela so prejeli značke od predsednika DS TOZD.

Pod vodstvom prikupne kranjske napovedovalke in recitatorke Anke Konjar je sledil kulturni del programa, v katerem so nastopili moški pevski zbor Iskre — Elektromehanike ter recitatorji Cveto Sever, Anka Konjar in Lado Guna z izborom iz slovenske poezije.

V. B. R.

Ob otvoritvi Iskrinega kulturnega tedna na Laborah je moški pevski zbor Elektromehanike s svojim nastopom dokazal, da lahko tudi pevci — amaterji dosežejo visoko umetniško raven.

na zadruga prenehati s svojo proizvodnjo. Takrat pa je kranjska ISKRA — Elektromehanika ponudila radovljiški občini in delavcem te zadruge pomoč v obliki proizvodnega programa in prostorske razširitve tovarne. Ta korak ISKRE je veliko pripomogel h gospodarskemu napredku tako krajev ob tovarni, kot radovljiške občine, kot celote, saj sedaj zaposluje 416 delavcev prav iz tega območja.

Praznujemo 15-letnico ISKRE — Tovarne merilnih instrumentov Otoče, nikakor pa ne proizvodnje instrumentov v Iskri. Vsem nam je namreč znano, da se je pričela proizvodnja električnik merilnih instrumentov v ISKRI že pred 28. leti. Res pa je, da je prav leto 1961 prelomnica v intenzivno proizvodnjo merilnih instrumentov, saj je prav osamosvojitve tovarne v Otočah prinesla nesluten razvoj in možnosti za tovrstno proizvodnjo.

Vsako leto posebej smo obravnavali uspehe in tudi morebitne neuspehe, zato se ne bom podrobno spuščal v naše dosedanje delo. Vendar, če se na hitro ozrem nazaj, pogledam letne poslovne rezultate, moram ugotoviti, da je bilo naše dosedanje delo zelo uspešno. Iz skromnih začetkov, s skromnim proizvodnim in kadrovskim potencialom, smo uspeli dvigniti našo tovarno na nivo, ki je lahko zavirljivo vreden. Upam si trditi, da tako skokovit napredek na organizacijskem, razvojnem, tehnološkem, proizvodnem, kakor tudi na kadrovskem področju, uspe le kolektivu, ki je zdrav v mišljenju in družbeni zavesti, kolektivu, ki podreja svoje koristi družbenim koristim in ki se zaveda, da je prav izpopolnjevanje in intenziteta dela osnova vsega napredka.

Med dosedaj prehojeno potjo, pod firmo ISKRA Instrumenti Otoče, smo morali velikokrat preskočiti razne večje in manjše ovire. Več ali manj je bil vsak preskok boleč, boleč v tem smislu, da smo morali vedno iskati novih poti razvoja, novih poti prosperitete, vendar vse to je življenje, življenje, ki zahteva telega človeka, ves kolektiv. Večkrat smo morali za tretje lastne želje in nagibe ter se podrediti družbenim in gospodarskim gibanjem, ki so se vedno potencirano odražala prav v ISKRI, v ISKRI, ki je nosilec velikega dela razvoja v Socialistični republiki Sloveniji. Slab gospodar je tisti, ki gleda samo na tekoči dan in na ozke lastne interese. Zato je prav tako, kot smo se odločali, kajti le perspektivno načrtana pot je pot, ki nam bo prinesla še boljše jutri. Zakaj še boljše jutri. Zato, ker imamo dober današnji dan. Tega ne more in ne sme nihče zanikati. Dobro nam je, dobro pa zato, ker dobro delamo. Zavedamo se, da je samo delo merilo človekove vrednosti, oziroma vrednosti tovarne. Moram reči, da dobro upravljamo s sredstvi, ki nam jih je družba zaupala. Vendar boriti se bomo morali še naprej za nove materialne osnove dela,

kajti do sedaj smo že dokazali, da znamo z njimi upravljati in bi bila zares škoda, če bi se zadovoljili s to stopnjo osnovnih sredstev, ker bi s tem lahko samo še nazadovali v rasti ISKRE in družbe, kot celote. Posledice morebitnega nazadovanja pa bi občutili predvsem in samo mi, delavci v tej tovarni.

V 15-letnem obdobju nam je uspelo, da smo se dobro vključili tudi v mednarodno delitev dela. Pogoj za to, pa je samo kvaliteta in konkurenčnost. Vse to smo dosegli zahvaljujoč strokovnosti naših delavcev, njihovu revolucionarnemu duhu in predanosti vsakega posameznika, tako na samem začetku, kot sedaj pri 30-krat večji proizvodnji.

Samoupravljanje ne pomeni v naši tovarni le besedo, pač pa predvsem njeno vsebino. Vsebinska samoupravljanja pa pride do izraza prav v kolektivih, kjer je široka razgledanost delavcev in pripadnosti le-teh skupnemu cilju, zadovoljevanju družbenih in osebnih potreb. Tudi temu vprašanju smo in posvečamo vso skrb.

Družbeno politične organizacije v tovarni, skupaj s samoupravnimi organi konstruktivno sodelujejo pri kreiranju poslovne politike, kakor tudi pri medsebojnih razmerjih delavcev v naši tovarni. Prav zato so delavci naše tovarne, vključeni v osnovno organizacijo sindikata, prejeli v letošnjem letu srebrni znak sindikatov Slovenije. To je priznanje, ki smo ga bili veseli in obenem ponosni nanj, saj smo ugotovili, da je naše družbenopolitično in samoupravno delo znano delo tudi izven ograje naše tovarne. Ob občinskem prazniku občine Radovljica, pa nam je bilo podeljeno javno priznanje Skupščine občine Radovljica za naše delo pri razvoju delovne in temeljne organizacije združenega dela. Ponosni smo na to priznanje, ki je odraz celotnega našega dela in življenja v tovarni, kakor tudi izven nje. Prav to priznanje pa nam nalaga nove obveznosti, da bomo tudi v prihodnje opravičili izkazano nam priznanje.

Vsa ta priznanja potrjujejo moje prejšnje izvajanje.

S 1. 1. 1975 se je naša dotedanja delovna organizacija združila s še 18 drugimi temeljnimi organizacijami v delovno organizacijo ISKRA — Elektromehanika Kranj. To je korak naprej v družbenem in gospodarskem gibanju ter samoupravnem povezovanju. S tem pa ne mislim reči, da so rešena vsa vprašanja, ki spremljajo takšno reorganiziranost. Vsi se zavedamo, da še marsikaj ni dorečenega, to pa predvsem na dohodkovnih odnosih med temeljnimi organizacijami in na relaciji temeljna organizacija — delovna skupnost skupnih služb. To s vprašanja, o katerih rešitvi se bomo pogovarjali že v letošnjem letu, ko bo dana tudi pravna osnova v obliki zakona o združenem delu. Prepričan sem, da se bomo vsi, ki združujemo svoje delo v tej temeljni organizaciji, z zavzetostjo lotili uresničevanja določb in duha tega zakona, kateremu pravimo tudi delavska mala ustava.

Trdno pa sem prepričan, da bomo v prihodnje še bolj uspešno opravljali naše proizvodne in planske naloge. Saj smo si s srednjeročnim programom načrtali pot, ki je tlakovana z realnimi osnovami in možnostmi. Zato s smelostjo gledamo v prihodnost, zavedamo pa se tudi, da bomo morali za načrtano pot preleteti še marsikatero kapljo znoja in preskočiti še marsikatero oviro. Vendar zaupam v naše delavce, zato sem prepričan, da bomo še lahko govorili o naših uspehih, ob katerih ne bomo smeli pozabiti na povežavo tudi s krajevnou skupnostjo Ljubno, na katerem območju delamo in na katerem območju doberšen del naših delavcev živi.

Govor predsednika ObSO Kranj — Toneta Volčiča

SPOŠTOVANE TOVARIŠICE IN TOVARIŠI!

Ustanovitev Iskre pred 30 leti ni le pomenila začetek ustvarjanja v takratnih časih za Kranj in njegovo gospodarstvo popolnoma nove proizvodnje in nove delovne skupnosti, temveč z njim začena proces, ki se je globoko zarezal in odrazil na vsa kasnejša gospodarska, s tem pa tudi družbena dogajanja v Kranju. Z ustanovitvijo nove delovne skupnosti Iskre začena bistveno prestrukturiranje kranjskega gospodarstva, saj se z vso naglostjo in za naše socialistično družbo značilno zagnanostjo pričena ob nekdanji skorajda edini tekstilni industriji v Kranju razvoj elektrotehnike kot nove, mlade in perspektivne veje kranjske industrije in njegovega gospodarstva z vsemi posledicami, ki jih že dolgo občutimo in ki so vse bolj in bolj prisotne. Iz skromnih začetkov pred 30 leti, ko je razmeroma majhno število nekdanjih partizanov in njihovih sodelavcev ustanovilo ISKRO — tovarno za elektrotehniko in finomehaniko Kranj, je v 30 letih zrastle ne le za Kranj, temveč za vso Slovenijo in Jugoslavijo velika delovna skupnost Iskra. Kranjčani smo lahko ponosni, da so temelji razvoja sedanega združenega podjetja ISKRA položeni v Kranju, ponosni smo, da se največji kolektiv iskrške družine nahaja v Kranju in da je ta kolektiv s svojo usmeritvijo v najsodobnejšo proizvodnjo tako po tehnologiji kot izdelkih prav naša industrija za telekomunikacije, elektroniko in elektromehaniko kar v svojem bistvu pomeni dosledno nadaljevanje razvojne usmeritve izpred 30-tih let.

Ob vaših letošnjih praznovanjih se vsi prav dobro zavedamo, da je bil razvoj Iskre — elektromehanike v vsem pretečenem obdobju vezan z vrsto težav in tudi današnji trenutek ni brez njih. Vendar je za vaš kolektiv in delovno skupnost značilno to, da jih je vedno uspešno premagovala, se v njih krečila, iskala novih vzpodbud in rešitev ter ob njih rastle in se razvijala. Vedno je našla moči in pota, opirajoč se predvsem na svoje lastne sile, da v svoji rasti premaga nemalokrat skoraj nepremostljive ovire. V tem in v perspektivni poslovni usmeritvi so zagotovo osnove neprekinjene rasti Iskre, vse do največjega ZP v Sloveniji, v

enega najpomembnejših proizvajalcev elektroopreme in izdelkov v Jugoslaviji in že v celem svetu poznano elektroindustrijo. Z rastjo kranjske elektromehanike Kranj postaja poznani center elektroindustrije in se z njo vključuje v razvoj ene od mladih ali izredno perspektivnih in obetajočih panog slovenskega in jugoslovenskega gospodarstva.

Menim, da ob vaših letošnjih praznovanjih ni potrebno posebej dokazovati z mnogo podatki kaj delovna skupnost ISKRA — industrija za telekomunikacije, elektroniko in elektromehaniko pomeni sicer za našo občinsko družbenopolitično skupnost. S 7.000 zaposlenimi ste največja delovna skupnost v občini, največji ste pa tudi po obsegu in vrednosti proizvodnje. Kot tak je vaš kolektiv izredno pomemben činitelj v življenju naše občinske skupnosti in eden od najpomembnejših nosilcev njenega bodočega družbenega in gospodarskega razvoja. Skoraj vsak 3. v industriji zaposlen delovni človek naše občine je član enega od delovnih kolektivov Iskre. Ta vaša prisotnost v Kranju, vaša povezanost z občinsko skupnostjo kot celoto in povezanost z ostalimi gospodarskimi panogami, saj ste rastle na njegovih delavskih tradicijah in v splošnih razmerah naše industrijske razvitosti, pa pomeni, da 30 letnica obstoja Iskre ni le jubilej vašega kolektiva, temveč vseh delovnih ljudi naše občine. Zato se vsi pridružujemo vašemu slavu in se skupno z vami ponosimo z vašo prehojeno potjo in z rezultati, ki ste jih na tej poti dosegli. Vsem nekdanjim in sedanjim članom vaše delovne skupnosti smo tudi hvaležni za delež, ki ste ga in ga še prispevate k razvoju naše občinske skupnosti.

V imenu delovnih ljudi in občanov Kranja, v imenu družbenopolitičnih organizacij in občinske skupščine čestitam k jubileju 30-letnice obstoja Iskre-Elektromehanike. V njihovem imenu vam tudi zagotavljam, da bodo vaši bodoči napori in prizadevanja za nadaljnjo materialno krepitev podjetja pri delovnih ljudeh, v njihovih družbenopolitičnih organizacijah in v OS vedno imeli vso podporo, saj so oni neločljivi del prizadevanj vseh naših delovnih ljudi za gospodarski in družbeni napredek naše samoupravne socialistične družbe.

Govor direktorja TOZD Instrumenti — Jemeja Vrtačnika

TOVARIŠICE IN TOVARIŠI, SPOŠTOVANI GOSTJE!

„Leto naše leto je leto pomembnih obletnic. Ne bi se ustavljal ob naših kulturnih in revolucionarnih obletnicah, vendar ne morem mimo 40-letnice velike tekstilne stavke v Kranju, Trziču in ostalih tedanjih industrijskih središčih, ki je bila velikega političnega pomena, saj je pretresla temelje tedanje kapitalistične ureditve. Ta obletnica je v ozki povezanosti s praznovanjem 30-letnice ISKRE in 15-letnice naše tovarne, saj so prav voditelji te stavke ustanovili tekstilno zadrugo, najprej v Stražišču pri Kranju, kasneje pa v Otočah.

Ta tekstilna zadruga je bila zamelek ISKRINE tovarne instrumentov. Ustanovitelji tekstilne zadruge, ki so se izkazali v stavki, so se kasneje izkazali tudi v narodno osvobodilni borbi. O tem priča tudi pomnik, vzidan na upravnem posloppju tovarne.

Zaradi gospodarskih razmer med 1950 in 1960 letom je morala tekstil-

Na slavnostnem zasedanju govori direktor TOZD Jernej Vrtačnik.

Govor predsednika ObSO Radovljica — Leopolda Pemuša

TOVARIŠICE IN TOVARIŠI!

Ob pomembnem jubileju 15-letnici obstoja ISKRA Otoče, katero praznujete tudi ob 30-letnici ISKRE pozdravljam slavnostni zbor delavcev vaše tovarne v imenu občinske skupščine Radovljica.

15 let je obdobje, ki v zgodovini človeštva, ne pomeni skoraj ničesar, 15 let v življenju človeka pomeni pomembno dobo, 15 let v razvoju nove delovne organizacije s tako pomembno in zahtevno tehnologijo, kot je vaša, pa pomeni veliko. To je čas v katerem so vsi zaposleni v kolektivu morali vlagati ogromno truda in znanja, da je prišlo do tako priznane delovne organizacije kot je vaša, s tako zahtevno tehnologijo, ko ste istočasno morali slediti tehnološkim novitetam, starim, znanim in močno konkurenčnim firmam v svetu. Ta uspeh je plod naporov in ste vsi lahko ponosni nanj, to je tudi uspeh, ki dokazuje pravilno politiko samoupravljanja. Sicer prvi začetki vaše tovarne segajo nekoliko dlje nazaj, kot je 15 let. Že precej prej so v kranjski ISKRI pričeli plansko delati na razvoju proizvodnih merilnih instrumentov. Mladi strokovnjaki so takrat polni elana, z veliko volje ob pomanjkljivih sredstvih pričeli pogumno z delom. Ta ekipa je leta 1948 štela 20 ljudi. Nato je kmalu bil osnovan samostojni oddelek „montaža instrumentov“. Ta oddelek se je počasi razvijal in leta 1961 je bilo v njem zaposlenih že preko 100 delavcev, ki so se istega leta iz Kranja preselili v prostore bivše tekstilne tovarne v Otočah. To je tudi dan, katerega obletnico praznujemo tudi danes.

Ta majhen kolektiv je v 15 letih dosegel pomembne uspehe. Število zaposlenih se je dvignilo na preko 500. Proizvodnja je narasla od takratne mesečne 80 milj. na preko 1 milijarde. Skromna kvalifikacijska struktura takratnega kadra, ki je nosil velika bremena se je močno spremenila in danes ima ta tovarna celotna vrsto dobrih strokovnjakov. Delavci pa so pridobili dopolnilno znanje na tečajih in seminarjih. Prav ta skrb za kadre je značilna tako za vašo tovarno kot celotno ISKRO.

Pomembno je omeniti tudi izvoz, ki se je povečal od začetnih 19.000 dolarjev na preko dva milijona dolarjev.

To so uspehi vašega dela v tovarni, ti uspehi pa še niso vsi.

Samouprava v tovarni se je razvijala vzporedno z njeno rastjo. Prvi samoupravni organi so bili formirani takoj po preselitvi v Otoče. Zasluge dobro organizirane samouprave in aktivnost vseh samoupravljalcev je pripisati tudi uspehu vaše tovarne. Po samoupravni poti ste kmalu dosegli tudi status samostojne delovne organizacije v okviru združenega podjetja ISKRA.

V letu 1974 pa ste se s samoupravnim sporazumom združili v branzno delovno organizacijo ISKRA — elektromehanika v kateri imate status TOZD—a. S tem se je samoupravljanje še bolj uveljavilo, aktivno sodelujete na nivoju TOZD—a, kot tudi DO pri oblikovanju poslovne politike ter oblikovanju samoupravnih odnosov. Kljub kriznemu obdobju, ki ga preživlja gospodarstvo v svetu in tudi pri nas, dobro poslušate, povečujete proizvodnjo in izvoz ter vsako leto pozitivno zaključujete poslovno leto.

O vseh dogodkih v tovarni je kolektiv dobro obveščen preko internega glasila. Menim, da je to pomemben činitelj v razvoju samoupravljanja kot tudi lažje razumevanje vseh pomembnih dogodkov v tovarni in izven nje.

Omeniti moram tudi to, da ste se zavzeto vključili v razpravo zakona o združenem delu, ki bo poleg sprejete nove Ustave, eden od najpomembnejših dogodkov v zgodovini naše samoupravne socialistične skupnosti. Veliko nespornost, ki so do danes obstajali bo ta zakon razčistil. Čisti bodo odnosi v podjetjih, razčiščeno bo vprašanje dohodkovnih odnosov in še cela vrsta pomembnih zadev.

Tovarna, ki je locirana na območju krajevne skupnosti Ljubno nudi zaposlitev številnim prebivalcem iz bližnje okolice, tako je veliko domačinov dobilo zaposlitev tako rekoč doma.

Vedno ob vsaki priliki je kolektiv tovarne z velikim razumevanjem pri-

stopil k akcijam, bodisi krajevne skupnosti ali pa širše družbene skupnosti. To je dokaz, da se dobro zavedate kaj pomeni sodelovanje. Lahko bi naštel nekaj takih skupnih akcij, predvsem v zadnjem času. Sofinancirali ste asfaltiranje ceste Podnart — Otoče, skupno s KS sofinancirate izdelavo zazidalnega načrta Posavec, kateri bo verjetno še to jesen sprejet na občinski skupščini. S tem ste dokazali, da skrbite za življenjski standard vaših delavcev. Ta zazidalni načrt bo ko bo realiziran veliko doprinesel k poživitvi kraja in kar je pomembnejše razbremenil bo pritisk na lokacije v Radovljici, katerih ni več veliko.

Omeniti moram tudi zavzetost vašega kolektiva pri letošnji akciji za vpis javnega posojila za ceste v Sloveniji. Bili ste med prvimi, ki so vpis posojila tako rekoč zaključili.

Kot mi je znano v vašem kolektivu niste pozabili na rekreacijo delovnega človeka. Številne športne dejavnosti to potrjujejo. Vse to je tovarišice in tovariši rezultat močno razgibanega družbenopolitičnega dela. To je dokaz, kaj vse se lahko doseže z dobro organiziranim sodelovanjem s krajevnimi kot tudi občinskimi dejavniki.

Za vse te uspehe ste letos prejeli tudi občinsko priznanje, to priznanje naj vam bo, kot smo omenili ob podelitvi vzpodbuda k vašem nadaljnjem delu.

Naj mi bo ob današnjem slavlju dovoljeno, da spregovorim tudi nekaj besed o naši prizadevnosti spričo dogodkov onkraj Karavank, ki so izzvali val ogorčenja in spontanih protestov vseh delovnih ljudi naše socialistične, samoupravne in neuvrščene Jugoslavije.

Odločen protest zoper avstrijsko manjšinsko politiko napram Slovincem na Koroškem in Hrvatoma na Gradiščanskem, ste izrazili tudi v našem delovnem kolektivu na zadnjem protestnem zborovanju, ko ste sprejeli svojo protestno resolucijo in s tem enotno dokazali kaj mislite o dogajanjih v Avstriji.

Za nas, ki živimo ob meji z Avstrijo in dobro poznamo tamkajšnje razmere, je samo po sebi umevno, da pozorno sledimo vsem dohodkom in pritiskom proti našim rojakom, ki so že od nekdaj zbuja skrb za njihovo usodo. Razumljivo je tudi, da hkrati odločno in solidarno podpiramo njihov težki boj za narodnostne in človeške pravice, saj smo tudi sami čutili kaj pomeni nemški nacionalizem.

Govor glavnega direktorja Industrije telekomunikacij — Aleksandra Miheva

TOVARIŠICE IN TOVARIŠI, SPOŠTOVANI GOSTJE!

„V okviru 30-letnice Iskre, praznujete svoj 15-jubilej tudi tovarna merilnih instrumentov v Otočah. To je dogodek, ki ob upoštevanju doseženih rezultatov v tem času sam po sebi pričča, da je za razvoj teh 15 let stal marljiv, sposoben in prizadeven delovni kolektiv.

Iz skromnih zametkov proizvodnje instrumentov se v Kranju, se je v teh letih razvila moderna tovarna s sodobnim proizvodnim programom, ki se lahko po svoji kvaliteti uvršča med sodobne tehnološke dosežke v svetu. Prizadevanje za napredek teh 15 let se je začelo leta 1961 s 137 zaposlenimi, danes pa je na delovnih mestih v tej sodobni tovarni zaposlenih preko 500 delavcev.

Vzporedno s hitro rastjo obsega proizvodnje za domači trg, se je tovarna z razmeroma zgodaj usmerila v izvoz, ki ima danes pomembno mesto v plasmanu izdelkov na tuje tržišče. Za svoj napredek v teh 15-letih je tovarna prejela priznanje Občinske skupščine občine Radovljica.

Delovni kolektiv tovarne merilnih instrumentov je že v začetku zaznal, da so kadri tisti pomemben dejavnik, ki vpliva v veliki meri na možnost napredovanja in osvajanje novih tehnologij in znanj. Zato je bilo izobraževanje in pridobivanje strokovnih kadrov ena izmed stalnih skrbi delov-

S politiko avstrijske vlade, ki ne dopušča nobenega dvoma kakšen je njen cilj, se moramo žal še 30 let po zmagi nad nacizmom vedno znova spoprijemati kot politiko na las podobno tretjemu rajhu, če tudi jo vodilni avstrijski državniki žele na vse načine prikazati kot demokratično, evropsko in na moč tolerantno. Njena dvoletnost ni zgolj v jasni opredelitvi, kadar gre za pravice avstrijske manjšine na južnem Tirolskem v Italiji, in v nasprotnih merilih za slovensko in hrvaško manjšino v Avstriji, marveč tudi pri dopuščanju dejavnosti neonacističnih sil iz zloglasnega Heimadista ter zatiranju naprednih antifašističnih, zlasti slovenskih in hrvaških organizacij na drugi strani. Novi zakon o posebnem štetju in zaščiti manjšin, ki je pod pritiskom neonacistov izglasovan v avstrijskem parlamentu, še bolj pa nedavni dogodki na zborovanjih bivših Hitlerjevih bojnikov v Šentjakobu v Rožu in Škocjanu v Podjunu, je najbolj očiten dokaz za takšno trditev. Pri vsem tem pa nas posebno prizadenejo ne samo hujskaške zborovanja in podžiganje sovraštva do Slovencev v Avstriji, marveč nedopustna gonja proti Sloveniji in Jugoslaviji, žalitve naših partizanskih borcev in nesramna obrekovanja in natolcevanja o položaju v Jugoslaviji, kar naj bi bil vzrok, da smo obrnili pozornost na odnose v Avstrijo. Arogantnost Kreiskega in drugih vodilnih avstrijskih politikov, od katerih bi pričakovali precej več objektivnosti, upravičeno razburjajo vse naše ljudi od Triglava do Dževdželije zato tako enotna in odločna obsodba Avstrije, zato tudi stopnjevanje ogorčenja pa tudi izredna solidarnost in podpora našim manjšinam.

S tega mesta, o tem sem prepričan, vsi skupaj lahko še enkrat povdarimo, da za odnose, ki bremenijo dve sosedni deželi nosijo krivdo prav oni.

Zato pričakujemo, da bodo čimprej doumeli svojo nerazumljivo politiko do manjšin in do Jugoslavije, ki je vselej želela imeti dobre odnose z vsemi sosedami kar je ničkolikokrat dokazala. Skrajni čas je, da v Avstriji resnično ukrenejo vse potrebno, da izpolnijo določila državne pogodbe in da zagotovijo vse tiste pravice našim manjšinam, ki jim po tej pogodbi in avstrijski ustavi tudi pripadajo.

Na koncu vam tovarišice in tovariši ob današnjem jubileju še enkrat čestitam z željo, da uspehi tudi v bodoče ne bi izostali, da bi bilo sodelovanje med vašim kolektivom in družbenopolitičnimi skupnostmi čim tesnejše, da še naprej posvečate vso skrb delovnemu človeku in da se z vso zavzetostjo vključujete v tokove naše širše samoupravne socialistične skupnosti.

nega kolektiva in ta usmeritev se brez dvoma zrcali tudi v sedanjih rezultatih in v sedanjih poslovnih usmeritvi tovarne.

Tovarna instrumentov v Otočah je ena izmed številnih TOZD Elektromehanike. V teku je presnavljanje samoupravnih odnosov glede na Zakon o združenem delu, ki mora vnesti tudi našo samoupravno organiziranost novosti in nove oblike, ki bodo delavcem zagotovili možnost odločanja o svojih rezultatih dela. Istočasno pa pripadnost tovarne podjetju Elektromehanike omogoča združevanje dela in sredstev, ki je pogoj za samoupravni napredek. Kajti to je mogoče le z združenimi močmi in združenimi sredstvi znanjem in izkušnjami.

Dovolite mi, da ob tej priliki zaželim delovnemu kolektivu tovarne instrumentov v prihodnje še veliko uspehov v našem skupnem delu. Obenem čestitam vsem delavcem, posebej pa še samoupravnim organom, družbeno-političnim organizacijam in vodstvu tovarne.

Za uspešno delo in velika prizadevanja delovnega kolektiva v minulih 15 letih pa izročam celotnemu delovnemu kolektivu tovarne merilnih instrumentov posebno priznanje, ki naj spominja delavce te tovarne na dosežke njihovega dela v 15-letih.

Prosim predsednika delavskega sveta, da sprejme priznanje.“

Kovinske kiparske kompozicije Jožeta Volariča kažejo na zelo perspektivno možnost bodočega kiparjevega snovanja.

Teden Iskre 1976

Sprehod po razstavah — Kultume prireditve — Kulturi vse pomembnejše mesto v DO

Ob svoji 30-letnici je Iskra — Elektromehanika poleg osrednje slovesnosti — slavnostnega zasedanja DS DO na Laborah, ko so številni jubilarji dela prejeli spominske značke — poskrbela tudi za pester program kulturnih prireditev.

Uvodni ton kulturnemu tednu sta dali dve razstavi o postavitvi likovne in foto-kino sekcije Iskra—Elektromehanike. Elegantno neosebna, vendar kar malce pretemna vhodna dvorana v tovarni telekomunikacij je z razstavljenimi slikami in plastikami amaterjev — članov kolektiva doživela pravo vsebinsko obogatitev ambienta. Morda so bile le nekatere zares izjemne, že vse kaj več kot le amaterske stvaritve malce preveč odrinjene v ozadje. Seveda pa moramo pri tem takoj objektivno vzeti v zakup dejstvo, da je takšna likovna razstava na Laborah šele druga po vrsti. Si pač še nabiramo izkušnje...

Že ob vstopu v dvorano se je obiskovalec lahko takoj, neposredno soočil s smermi snovanja Iskrinih ustvarjalcev. Starožitne, domačnosti in pezo življenjskih tegov izražajoče lesene plastike Janeza Vovka so sosedovale s kovinskimi kiparskimi kompozicijami Jožeta Volariča. Prav slednje kažejo na zelo perspektivno možnost kiparjevega bodočega snovanja v železu. Dokaj ustrezno mesto so prireditelji dodelili delom predstavnika t.im. fantastičnega slikarstva Borisa Lavriča. Živobarvne podobe planetov s fantazijskimi, lebdečimi cvetovi in bitji spominjajo človeka na njegova lastna hotenja in iskanja — sreče, miru, sproščene gibanja, sporazumevanja s soljudmi daleč iznad togih vsakdanjih (in predvsem umetnih) omejitev. Slike so bile obešene visoko nad glavami obiskovalcev in zelo dobro vidne na črnem ozadju. Tudi slikarstvo Mladena Radojčića je v svojih krajinah, opirajočih se na realistično predstavo o svetu ter upodabljal arhitekturno podobo naših naselij, bogatilo in žarilo ozadje recepcije. Sprehod nas je vodil naprej, do ljubkih krajih Martina Goričanca. Tudi pri njem je arhitekturni element v tesni povezavi s krajino. Naselja in krajine Milenka Kljajiča so — čeprav je omenjeni likovnik šele na začetku svoje slikarske poti — vzbudile pozornost tudi med poznavalci in po njihovi sodbi obetajo zelo ugoden umetniški razvoj, saj so po svoji kompozicijski in barvni zasnovi med najboljšimi na prireditvi.

Franc Kavčič se je predstavil z zgodovinsko motiviko in se odlikuje po dobrih risbah. Franc Guček pa s figuraliko. Slednja je eno najtežjih in

Foto-kino sekcija je priredila razstavo fotografij iz razvoja Iskre ter dela in življenja Iskrašev. Zavrtela je tudi nekaj uspešnih amaterskih filmov.

najzahtevnejših področij v slikarstvu, ki bo od avtorja terjalo še veliko naporov, poskusov ter strokovnega usmerjanja. Portretno slikarstvo privlačuje I. Zidorja Jalovca, ki se je predstavil z nekaterimi zapisi iz vojaškega življenja.

„Kljub raznolikosti slikarskih in kiparskih zasnov kaže skupina, ki se nam je predstavila na razstavi, močno voljo po sklenjenem, resnem in kvalitetnem oblikovanju, pri tem pa tudi željo, da bi take prireditve, kot je omenjena, postale stalna oblika njihovega dela pa tudi njihovega prispevka naši družbi,“ sodi o delu skupine njen strokovni mentor dr. Cene Avguštin, umetnostni zgodovinar in likovni kritik.

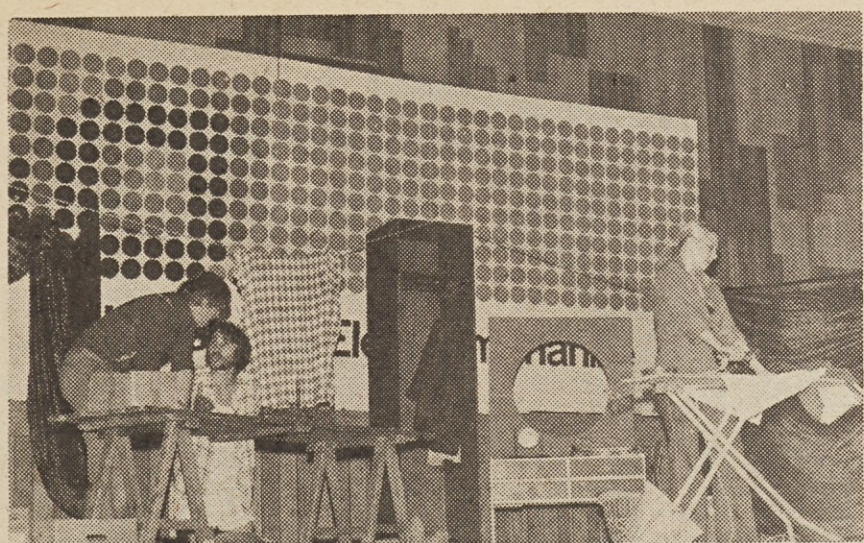
Meni osebnost pa se zdi potrebno dodati še tole: „Hkrati pa naj bi podobne prireditve postale stalna oblika kulturnega življenja v DO, njen sestavni del, ki bi bogatil, razvijal in vzgajal med našimi delovnimi ljudmi dober okus za kulturno okolje. Za naše likovne ustvarjalce pa bi to pomenilo tudi primerno družbeno priznanje in ustvarjanje družbene klime, ki je (vsaj za sedaj) še vse premalo prisotna.

(Nadaljevanje na 8. strani)

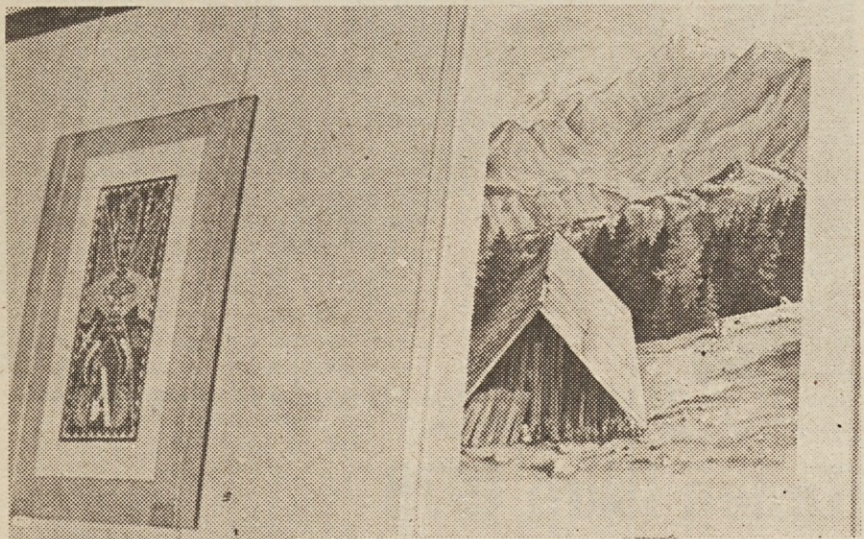
ISKRA na velesejmu v Zagrebu

Jesenski mednarodni zagrebški velesejem ponovno dobiva pomen, kakršnega je imel pred leti. Med številnimi razstavljalci ima vidno mesto tudi lepo urejena Iskrina stojnica. Od zagrebškega velesejma si lahko obtamo mnogo, zlasti na področju široke potrošnje, za druge delovne organizacije pa so pomembnejši specializirani sejmi.

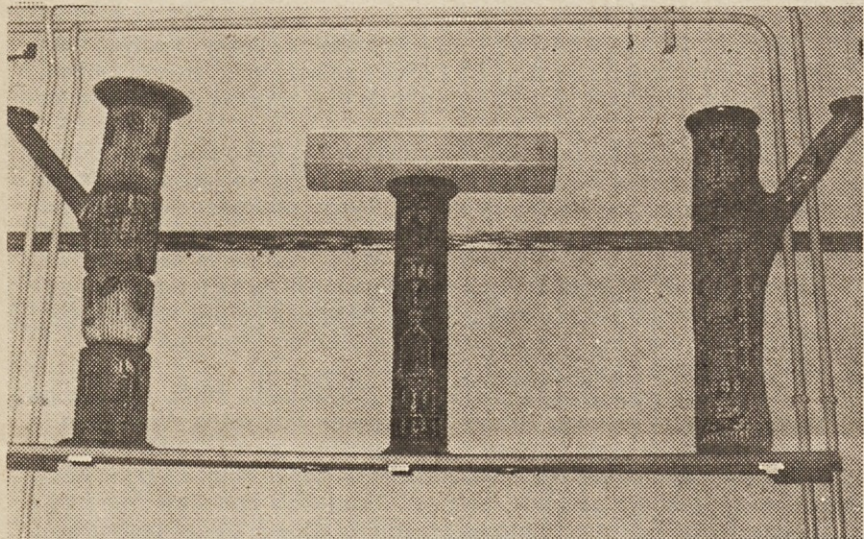
obiskom izredno zadovoljen, da pa ga moti delna neenotnost, ker so se posamezne delovne organizacije izredno različno, ali bolje rečeno ene manj, druge pa več, vključile v

Johna Osborna „Ozri se v gnevu“ so izvajali slušatelji Akademije za gledališče, radio, film in televizijo iz Ljubljane.

Grafika Milana Benčiča (levo) ter akvarel Andreja Mehleta.

Avtor lesenih plastik Milan Benčič v svojih stvaritvah izhaja iz motivov vsakdanjega življenja, posebej zanimive pa so tiste, ki izražajo bistvo družbenih sprememb (Centralizem, Sužnja, Fevdalizem).

O ČEM PRAVZAPRAV GOVORIM?

(Nadaljevanje s 7. strani)

Kot smo uvodoma povedali, gre za kulturne prireditve. Foto-razstava je posegla v razgibano zgodovinsko obdobje razvoja Iskre in se lahko pohvali z zares dragocnimi dokumentarnimi posnetki, ki imajo tudi dokajšnjo arhivsko vrednost. To razstavo, kot tudi ostale kulturne prireditve v omenjenem okviru — filmsko popoldne v organizaciji foto-kino sekcije s kvalitetnimi filmi iz življenja in dela Iskrašev, zares visok nivo koncertnega večera z Akademskim pevskim zborom „Tone Tomšič“ iz Ljubljane, violinistom Volodjo Balžalorskim, pianistom Žaretom Prinčičem ter ne nazadnje gledališko predstavo Johna Osborna „Ozri se v gnevu“ v izvedbi AGRFTV (vse na Laborah) — si je ogledalo vse premalo ljudi. Človek je lahko samo začudeno strmel v veliko število praznih sedežev. Poudarjamo — vstop je bil prost in obveščeno kolektiva o prireditvah več kot zadovoljiva. Bilo je nekaj pripomb na oddaljenost tovarne od avtobusne postaje, ki pa ne predstavlja resnega problema. Kje torej tiči zajec? Mislim, da bo treba potrpati le na našo lastno (premalo kulturno) zavest.

Viktorija Budkovič-Rayes

Kulturno-športni teden v Otočah

Ob 30-letnici Iskre — Elektromehanike velja hkrati poudariti še en pomemben jubilej — Tovarna merilnih instrumentov v Otočah je te dni praznovala svojo 15-letnico. Poleg osrednjega slavnostnega zbor delavcev je vodstvo TOZD poskrbelo tudi za razgiban program družabnih prireditev. Razstava del likovnikov — amaterjev v tovarniški menzi, športna srečanja, piknik Ne, ni jim bilo dolgčas. Kolektiv se dobro zaveda, da materialno blagostanje za človeka ni zadosten cilj. Bilo naj bi pogoj tudi za možnosti vsestranskega razvoja človekove osebnosti in tistih skritih darov, ki jih nosi v sebi. Tako so se odločili, da podprejo snovanje svojih sodelavcev — likovnih amaterjev in jim omogočijo tudi sistematično strokovno usmerjanje.

Presenetili so nas že ob vstopu v tovarniško menzo — razstavljeni lesorezi, plastike in grafike Milana Benčiča, razpoloženski akvareli Andreja Mehleta ter izvirna zamisel polaganja slame na temno ozadje izpod roke Emila Škrinjarija.

Prvi vtis umetnostne zgodovinarke in likovnega kritika Maruše Avguštin

iz Radovljice ob obisku razstave je bil zelo ugoden. „Dela imajo dovolj kultiviran izraz in razmeroma visoko raven za čisti amaterizem . . .“

Ko smo z obiskovalko in likovniki iz Otoč sedli k pomenku o likovnem in kulturnem udejstvovanju nasploh, smo lahko iz pogovora izluščili marsikatero dragoceno napotilo, predvsem pa vzpodbudo k nadaljnjemu udejstvovanju. Vsak posameznik je slišal (na lastno željo) strokovno mnenje o svojem delu.

O povezavi strokovnih kulturnih mentorjev z amaterji iz neposredne proizvodnje je tov. Avguštinova menila takole: „Ta povezava je po mojem mnenju — kjerkoli že, s kritiki ali umetnostnimi zgodovinarji — zoreva in potrebna ravno pri neposrednih proizvajalcih, ki čutijo potrebo po kulturnem udejstvovanju. Iskati, negovati in razvijati je treba njihovo potrebo ter sposobnost po izražanju v tistih smereh, ki so jim izrazno najbližje.“

Vsekakor pobuda, ki ji velja prisluhniti in jo uresničiti!

Viktorija Budkovič-Rayes

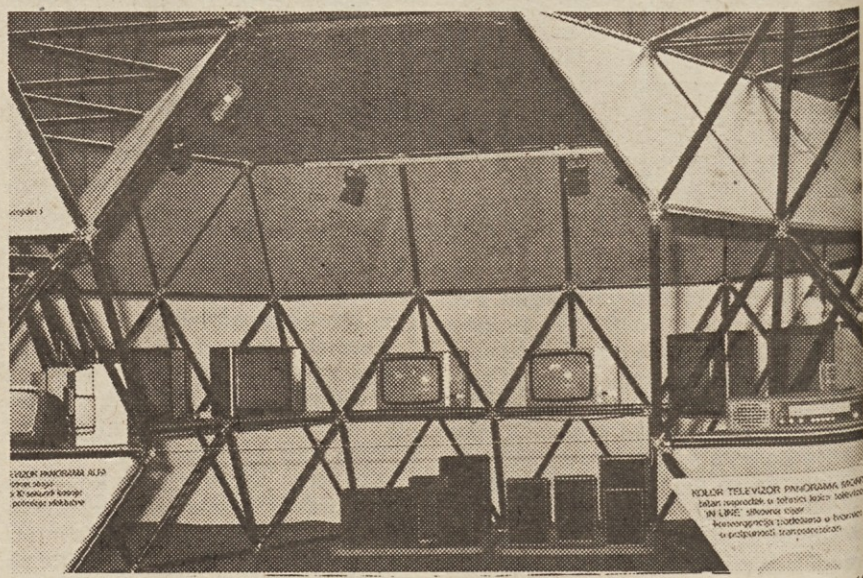
V Zagrebu je te dni odprt tradicionalni jesenski mednarodni velesejem. Pokrovitelj letošnje prireditve je predsednik republike Josip Broz Tito, v petek, 10. septembra pa ga je odprl predsednik Zveznega izvršnega sveta Demal Bijedić.

Letošnji velesejem je tako glede sodelovanja tujih kot domačih proizvajalcev doslej največja tovrstna prireditev pri nas. Na 285.000 kvadratnih metrih razstavnega notranjega in zunanega prostora razstavlja več kot 1.300 domačih in približno 5.000 tujih podjetij iz 59 držav. Prireditelji so prepričani, da si bo velesejem ogledalo rekordno število obiskovalcev, verjetno nad milijon, vključno tudi okoli 100.000 poslovnih ljudi.

Iskra razstavlja, tako kot vedno, v dvorani številka 8. Naše razstavne stojnice stojijo na približno 600 kvadratnih metrih površine, za njihovo razporeditev pa je poskrbela Iskrina sejemska služba področja za marketing. Med večmesečnimi pripravami so se odločili za predstavitev tako imenovanega konzumnega programa, torej za izdelke široke potrošnje, ker je zagrebški velesejem konec koncev namenjen predvsem tem izdelkom, za razliko od petih specializiranih sejmov, ki jih imamo v Jugoslaviji vsako leto.

Osnovni namen pri oblikovanju razstave je bil, prikazati obiskovalcem in našim poslovnim partnerjem novosti v našem proizvodnem programu, hkrati pa je zagrebška prireditev lepa priložnost za pogovore z našimi kupci ter za reševanje tekoče problematike.

O uspehu zagrebškega velesejma, pri tem mislimo na uspeh Iskrine prisotnosti na tej prireditvi, bi bilo za zdaj težko govoriti, ker je sodelovanje na tovrstnih prireditvah vedno bolj dolgoročnega pomena, čeprav je pogosto na sejmiških sklenjenih več prodajnih pogodb. Glede na izredno velik obisk in zanimanje za naše, pa tudi izdelke drugih jugoslovanskih in tujih delovnih organizacij, je z goto-

Zelo domiseln je bil letošnji prikaz naše zabavne elektronike, žal je bil mrtev precej manj učinkovit, kot bi lahko bil. Vostjo moč sklepati, da je tržišče v Jugoslaviji začelo oživljati, to pa je porok, da bodo meseci, ki so še preostali do konca leta, zelo intenzivni po prometu.

O oblikovnosti in funkcionalnosti Iskrinega razstavnega prostora smo se pogovarjali s številnimi Iskrinimi razstavljalci in prodajalci, pa tudi s samimi obiskovalci. Domala vsi so našo stojnico zelo pohvalili, tako glede oblikovnosti kot namembnosti. Takšno oceno so večkrat izrekli tudi naši poslovni partnerji ter konkurenčna podjetja, največ pohval pa je vsekakor požela nova konstrukcija, katero bo naša sejemska služba še nekoliko bolj izpopolnjeno uporabljala na prihodnjih sejmihih, pa naj bo to v Ljubljani, Beogradu, Zagrebu ali pa v tujini. Nekaj pripomb je bilo le na račun premajhnih in delno tudi že zastarelih prostorov za komercialne pogovore.

O deležu Iskre na letošnjem jesenskem mednarodnem zagrebškem velesejmu smo se pogovarjali tudi z glavnim direktorjem Iskra Commerce Iljo Medičem. Med drugim je poudaril, da je z našim nastopom in z

priprave na prireditev samo, to pa se odraža tudi na samih stojnicah. Poleg tega vse Iskrine delovne organizacije ne razstavlajo na istem prostoru, kot bi bilo to, verjetno, potrebno.

Več o Iskrini udeležbi na letošnjem mednarodnem velesejmu v Zagrebu bomo pisali v prihodnji številki. L. D.

Droben začetek

Iskrina stolpnica na Trgu revolucije, trigonka, centrala združenega podjetja, ima menda že blizu 1.100 ljudi, torej je to že kar lepo „naše malo mesto“. Za gostoto smo pa že enkrat ugotovili, da znaša prek milijon „prebivalcev“ na kvadratni kilometer.

Mesto ima ulice, stolpnica ima etaže, oddelke. In če ni ravno vojska, potem je prav, da gost, obiskovalec ve, kam naj gre, kje je, saj mora sicer vedno znova koga spraševati, kje naj najde ta oddelke, ono službo. Etažne receptorke imajo včasih tudi kakšno drugo delo in tako se znajde človek (večkrat tudi domač) v veliki zadregi, ko ne ve ne kod ne kam.

Te dni se je stanje vsaj malo popravilo, saj najdemo sedaj v nadstropjih lične, čeprav zelo diskretne napise, ki nam povedo, v kateri etaži smo, kje je izhod, kje garderobe in WC. Črke so celo tako elegantne, da bi sodile prej v kako ministrstvo za kulturo ali muzej klasične grafike. Žal so pa morda prav zato tudi premalo opazne in ne morejo v celoti opraviti svoje orientacijske naloge.

Nekatere črke so že začele „odpadati“, tako, da so napisi težko razumljivi ali sploh ne. Upamo, da ni kdo odstranjeval črke iz zlobe, najbrž so same odpadle, ker se lepilo ni dobro prišlo na neravni stekleni površini. Pogrešam tudi številke za etaže v stranskem stopnišču, saj človek, ki jo peš maha gor in dol, sploh ne ve, v katerem nadstropju se nahaja in mora zato pač skozi vrata, da z druge strani ugotovi, kje je.

Seveda bi si želeli v stolpnici še kaj več. Napisi naj bi bili narejeni v večjih črkah. Dobro bi bilo videti v vsaki etaži, kateri oddelki, službe, branže se tam nahajajo, display na receptorskem pultu. Na vratih individualnih pisarn naj bi na pleksi ploščici pisalo, kateri človek tam sedi ali dela. S tem bi prihranili precej mučnega spraševanja, saj celo domači ne vedo, kje je kdo, kam naj potrkaja.

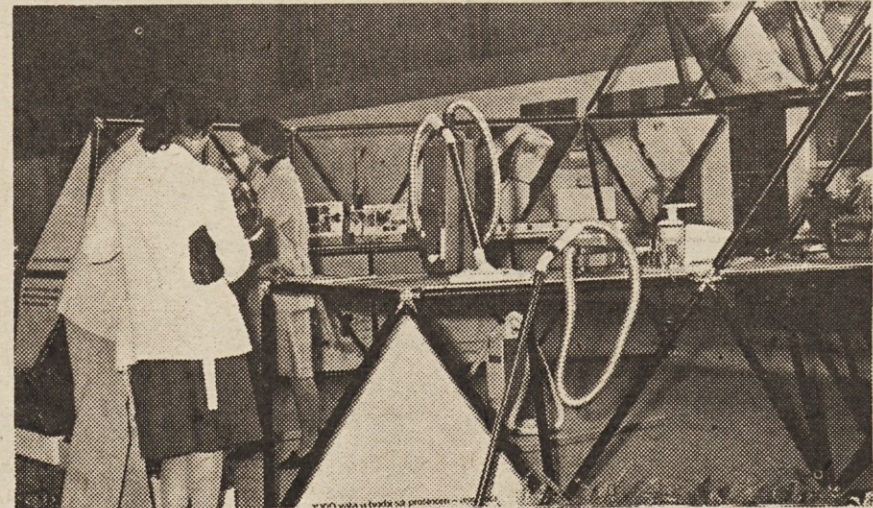
Tudi receptorski pult v etažah bi bil hvaležen za kako Iskrino zastavico, droben aranžman ali podobno.

Z izbiro črk so arhitekti pokazali pretanjen okus in dokazali izreden smisel za lepoto. Praktičnost, funkcionalnost sta tu spet morali prepustiti prvo mesto estetiki. Za vsako stališče se bodo našli tožilci in zagovorniki, sodnik pa bo le čas.

Vendar se mi zdi, da smo s tem prišli sele na pol pota ali sploh na začetek. V stolpnici in najbrž tudi okrog nje bi se prileglo še precej več napisov, smerokazov, opozoril, čeprav pri tem ne bi radi spremenili stavbe v kričavo sejmšišče. Gre samo za nujno potrebno orientacijo, informacijo. Nič več in nič manj.

Tako bi prihranili precej spraševanja, čas obiskovalcem, naše delavce v stolpnici pa obvarovali pred nepotrebnim motenjem.

H. M.

Novi razstavniki na letošnjem zagrebškem velesejmu so dobro podprli moderni oblikovni koncept naše stojnice.

ISKRA — Inštitut za produktivnost dela in metrologijo
TOZD — Biro za industrijski inženiring
Ljubljana, Snežniška 1

VABI K SODELOVANJU ZA NEDOLOČEN ČAS:

- več diplomiranih inženirjev, inženirjev in tehnikov strojne stroke (lahko brez prakse), od tega nekaj projektantov in konstruktorjev s triletno prakso
- več diplomiranih inženirjev in inženirjev drugih tehniških strok (lesne, tekstilne, grafične ipd.)
- več diplomiranih ekonomistov splošno ekonomskesmeri (lahko brez prakse)
- več diplomiranih sociologov, politologov ali pravnikov (lahko brez prakse)
- več diplomiranih industrijskih psihologov (lahko brez prakse)
- dva sodelavca z diplomom tehniške, ekonomske ali matematične stroke za svetovanje v računalništvu (z dveletno prakso)
- diplomiranega slavista za korekture tehniških tekstov in oblikovanje dokumentacije ter sodelovanje pri prevodih in oblikovanju domačega izrazoslovja.

Za vse sodelavce, razen za pripravnike, velja trimesečno poskusno delo. Zaželeni so mlajši sodelavci stari do 35 let. Sodelavcem omogočamo nadaljnje izobraževanje, reševanje stanovanjske problematike, delo na razvoju posameznih metod in njihovem uvajanju, pri čemer se občasno pojavlja tudi terensko delo.

Kandidati se lahko javijo pisмено ali pridejo na razgovor do 30. 9. 1976 na naslov: ISKRA — INŠTITUT ZA PRODUKTIVNOST DELA IN METROLOGIJO, TOZD — Biro za industrijski inženiring, Ljubljana, Snežniška 1 (p. p. 9/1).

Realizacija pod pričakovanji

Že površen pogled v poročilo o poslovanju Industrije elementov za elektroniko v prvem polletju 1976 jasno pokaže, da je bilo poslovanje na splošno slabše od pričakovanega in, da ta naša industrija letos preživlja spričo težav eno izmed doslej prav gotovo najtežjih obdobij. Za tak položaj IEZE je nedvomno veliko vzrokov, objektivnih in najbrž tudi subjektivnih in rezultati ob polletju so dovolj resno opozorilo, da bo treba v drugi polovici leta napeti vse sile in dosledno izpolniti vse dosejanje in nove ukrepe, da bo zaključek letošnjega poslovnega leta ugodnejši od polletnega.

Številke v polletnem poročilu govore, da so temeljne organizacije združenega dela Industrije elementov za elektroniko v prvih šestih mesecih letošnjega leta izpolnile le 40 % načrtovanega obsega proizvodnje. Tolikšna proizvodna realizacija v obdobju januar-junij 1976 je za 9 % manjša od realizacije proizvodnje v lanskem prvem polletju.

Pri takšni proizvodni realizaciji pa je bilo število zaposlenih le za 2 % manjše, kar nam pove, da je letos tudi produktivnost zdrsnila navzdol in to za 7 % niže od produktivnosti, kakršna je bila v lanskem prvem polletju.

Značilno za proizvodnjo v organizacijah IEZE je to, da je v izdelke vložena preveč živga dela, kar ima za posledico ob nizki polletni realizaciji to, da ustvarjeni dohodek po odbitku zakonskih in pogodbenih obveznosti ne zadošča niti za osebne dohodke zaposlenih.

Vzporedno s sorazmerno nizko proizvodno realizacijo je bila nizka tudi prodaja izdelkov IEZE, tako na domačem trgu, kot tudi v izvozu, kot posledica tudi opazno manjšega povpraševanja po tovrstnih izdelkih. Na drugi strani sicer vemo, da obstajajo možnosti za učinkovitejši izvoz na tuja tržišča, vendar pa bi bilo za dosego tega cilja treba znotraj organizacij zagotoviti boljšo kakovost izdelkov, predvsem pa doseči solidne in dogovorjene dobavne roke, s čimer bi zanimanje za izdelke IEZE na zunanjih tržiščih laže naraslo.

V prvem polletju je Industrija elementov za elektroniko na domačem trgu prodala 42 % za leto 1976 načrtovane prodaje, kar sicer pomeni le 79 % lanske prodajne realizacije na domačem trgu. Na zunanja tržišča je IEZE v obdobju januar-junij 1976 prodala 33 % načrtovanega letnega izvoza, kar pa je v primerjavi s istim obdobjem preteklega leta za 17 % več.

Upoštevajoč še interno realizacijo in ostalo je Industrija elementov za elektroniko v prvem letošnjem polletju uresničila 41 % letnega prodajnega načrta, kar pa je 87 % lanske

večji od lanskih v enakem obdobju.

Posledica visoko realiziranih poslovnih stroškov v prvem letošnjem polletju je končno tudi za 34 % manjša ekonomičnost poslovanja od le-te v enakem obdobju minulega leta, zaradi nizko ustvarjenega dohodka pa je delež bruto osebnih dohodkov v dohodku namesto načrtovanih 71,7 % za to obdobje znašal kar 427,3 %.

Ob takšnih poslovnih učinkih je bilo v tem obdobju ustvarjenih le 8 % za vse leto 1976 načrtovanega dohodka in tako po odbitku pogodbenih in zakonskih obveznosti v višini 21,1 milijonov dinarjev izkazuje polletno poslovanje 1.326 tisoč dinarjev negativnega ostanka dohodka.

Polletni poslovni rezultati Industrije elementov za elektroniko so torej kot vidimo v celoti neugodni in bodo potrebni veliki napori delovnih kolektivov temeljnih organizacij združenega dela do konca letošnjega leta, če bodo hoteli zmanjšati, ali celo pokriti poslovno izgubo in leto zaključiti solidneje, kot so prvo polletje. Potrebni bodo učinkoviti ukrepi in seveda tudi njihova dosledna uresničitev, izraba vseh notranjih rezerv, predvsem pa nenehna skrb za zniževanje stroškov.

Skratka — nalog ni malo, niti niso lahke, pa tudi leto hitro mineva. Želimo, da bi napori in prizadevanja delovnih kolektivov IEZE rodili zaželene sadove!

— J. C. —

Letošnje osebje v kampu na Dugem otoku.

letovanj na Dugem otoku, lahko v zboru z mnogimi letošnjimi „sotrpini“ povem, da je bila na splošno dokaj enolična in kar preveč podobna tisti, ki jo lahko srečaš v menzah bolj srednjega razreda.

Da pa bi na Dugem otoku kaj koristnega in prepotrebega slednjic le zrastle pa najbrž glavni in edini vzrok le ni samo denar, pač pa žal v precejšnji meri tudi nerazumevanje lokalnih in drugih faktorjev, ki sicer

Na terasi je bilo ob kosilu zelo živahno.

Tudi količinsko največkrat ni ustrezala dopustniku, ki je vaje dobri del dneva preživeti v vodi.

Predvsem gotovo nisem sam in edini, ki bi imel resne pomisleke ob letošnji hrani. V prid objektivnosti pisanja naj povem pa tudi to, da nekateri le niso nergali nad hrano, morda, ker so bili z njo zadovoljni, ali pa zato, da bi se v prihodnje le še ne poslabšala. Tudi to bodi povedano, da so na njej svoj pečat gotovo pustile tudi znane težave na trgu z mesom in druge okoliščine, v katerih pa kuharice in njihove pomočnice, sicer zelo prizadevne, le niso mogle delati posebnih čudežev.

ne bi imeli ničesar proti še tako lepo in dobro urejenemu kampu Iskre, če bi le-ta le bil kje drugje, samo ne tu, kjer je!

Krepkega posega Ribničanov bi bila prepotrebna tudi kuhinja, saj je za tolikšno število gostov resnično premajhna in že davno ne ustreza za kolikor toliko znosne delovne pogoje, zlasti ne pri tolikšem obsegu poslovanja. Verjamem, da bi v prostornejši kuhinji in pri večjih delovnih površinah tudi osebje kuhinje laže in bolje poskrbelo za lačne želodce!

Še najbolj mimodušno in brez strahu pred zamero pa lahko slednjic

Prijetni bodo spomini na letovanje na Dugem otoku, "so menili tile dopustniki iz TOZD Orodja.

Ob misli na sanitarije, moram z zatisnjem nosom povedati, da jih je za tolikšno število zvestih uporabnikov, odločno premalo in njihovo vzdrževanje bi vsekakor zahtevalo celodnevno in prizadevno delo človeka, ki bi skrbel samo za red in čistočo. Seveda ne bi prav nič škodila tudi boljša redoljubnost in smisel za čistočo pri samih letovalcih, med katerimi je bilo skozi sezono vse preveč specialistov za zamaševanje stranišč.

Umivalnica in vprašanje dragocene (tudi zelo pogrešane) vode je tudi teden, o kateri bi se človek lahko dobrodu razgovoril, toda kot kaže je tudi tu težje kaj ukreniti. Počitniška skupnost bije hud boj za vsak dinar, vendar bi ga vsaj za najnujnejše najosnovnejše v podjetju, kakršno je naše, za te namene morali napraskati.

pokritiziram vreme. Menda vso sezono skoraj ni bilo izmene, ki je kak neprijeten dež, ali vsaj veter ne bi pokvaril že tako kratko odmerjenega dopusta, toda, k sreči je vsaj to vprašanje takšno, da nanj ne moreta vplivati niti Počitniška skupnost, niti osebje kampa.

Najsi je bilo tako, ali tako — kar predolgo bo leto do naslednjega letovanja na Dugem otoku. Ostali mu bomo zvesti, ker nas je osvojil. Če pa se bo do prihodnjega leta kaj spremenilo in izboljšalo, bomo znova prišli še rajši, posebno pa še, če bo tudi pri izbiri bodočega osebja roka PSI srečnejša!

prodajne realizacije v istem obdobju.

Povsem razumljivo je, da ob predragi proizvodnji in tolikšni prodaji doseženi celotni dohodek ne more biti ugodnejši od 34 % načrtovanega za leto 1976, kar je za 27 % manj kot v prvem polletju lanskega leta. Realno bi bilo pričakovati, da bodo ob nizki realizaciji celotnega dohodka sorazmerno nižja tudi porabljena sredstva, vendar se je zgodilo drugače, saj jih je bilo porabljenih 2 % več, oz. 10 % več kot v istem obdobju preteklega leta. Ob nižje doseženi proizvodnji bi morali biti ustrezno nižji tudi direktni stroški, vendar so le-ti za 8 % višji od indeksne rasti proizvodnje, večje za 48 % pa so, kot posledica tega tudi zaloge surovin in materiala od lanskega poprečja. Sorazmerno z načrtovanimi so rasli tudi indirektni stroški in sicer so bili v prvem polletju za 7 %

Dugi otok še osvaja

Lotil sem se dokaj nevhvaležne naloge. Nehvaležne v tem pogledu, da so že mnogi pred menoj pa tudi že sam, v letih, ko sem v našem kampu na Dugem otoku letoval, napisal takorekoč že vse, kar se bleščečega o njem da napisati, ker me je preprosto prev-

zel že prvič. Naj kljub temu poskusim!

Tako, kot že nekaj sezon sem, je tudi letos močno naraslo zanimanje naših delavcev za letovanje na Dugem otoku. Razumljivo, saj nas je že lepa brigada, če ne več, ki se leta in leta

Vrli posamezniki so poskrbeli za slastno ribjo marendo.

zatekamo semkaj, lačni lepe okolice, prijetnega kopanja in ne nazadnje — največkrat tudi vesele družbe, kar je končno na dopustu največ vredna valuta. Pa ne samo mi, dolgoletni „povratniki“, letos so se v kampu „Mir“ zvrstili tudi številni „novinci“, ki so ga prav tako vžljubili. Da pa ne bom obtičal le pri slavospevih, naj se za hip ustavim tudi pri bolj „senčnati strani!“

Prva postavka — hrana! Razvajen kot sem (kuha mi namreč preskrbna mama, odtod tudi vsi pogoji za razvajenost!) za razliko od prejšnjih sedmih

Hitri Ivo ni le mojster v strežbi, pač pa tudi pravi virtuoz pri peki rib na žaru.

ISKRA — Elektromehanika, Kranj, o. sol. o.
INŠTITUT ZA PRENOSNO TEHNIKO, o. sol. o.
LJUBLJANA, Tržaška cesta 2

Zaradi razširitve razvojnega programa v področju:

RAZVOJ ANTENSKIH NAPRAV IN RAZŠIRJANJA VALOV in RAZVOJ PROFESIONALNIH TELEKOMUNIKACIJSKIH NAPRAV: za-
poslimo za nedoločen čas perspektivne mlajše sodelavce:

1. več diplomiranih strojnih inženirjev za konstruiranje profesionalnih anten in drugih profesionalnih naprav
2. več diplomiranih inženirjev elektrotehnike šibkega toka za razvoj profesionalnih telekomunikacijskih naprav
3. več elektrotehnikov
4. več kvalificiranih strugarjev in rezkalcev za zahtevna strugarska dela
5. več kvalificiranih finomehanikov za zahtevna finomehanska dela
6. več RTV-TT mehanikov za laboratorijska dela
7. več tehničnih risarjev
8. več snažilk za delo v popoldanskem času

Pogoji za zasedbo delovnih mest so:
pod 1.: dipl. ing. strojništva ter ing. strojništva, zaželen odslužen vojaški rok
pod 2.: dipl. ing. elektrotehnike ter ing. elektrotehnike, zaželen odslužen vojaški rok,
pod 3.: končana tehniška šola elektro stroke, zaželen odslužen vojaški rok,
pod 4.: visokokvalificiran ali kvalificiran strugar z nekaj leti prakse
pod 5.: poklicna šola ustrezne stroke, odslužen vojaški rok
pod 6.: poklicna šola ustrezne stroke, odslužen vojaški rok
pod 7.: poklicna šola ustrezne stroke in tečaj za tehnično risanje
pod 8.: nekvalificirana delavka
Nastop dela je mogoč takoj, razen za enega strugarja, katerega lahko sprejmemo v decembru letos. Vaše prijave pričakujemo v 15 dneh od objave razpisa. Lahko se zglasite osebno ali pošljete pismeno prijavo z dokazili o izpolnjevanju pogojev na naslov: ISKRA — Elektromehanika, Inštitut za prenosno tehniko, sekretariat, Ljubljana, Tržaška cesta 2.

Prvo srečanje težjih invalidov Elektromehanike

Pretekli petek, 10. t. m. je bilo v prijetnem kmečkem gostišču „Trnov“ v Dupljah prvo srečanje težjih invalidov iz kranjske Iskre. To srečanje sovpada s praznovanjem 30-letnice obstoja Iskre-Elektromehanike Kranj. Odbor aktiva invalidov Iskra je na omenjeno srečanje povabil vse svoje težje pokretne člane. Srečanja se je udeležilo 15 invalidov in le dvema je bolezen preprečila, da se nista mogla udeležiti srečanja. Nanj so bili vabljeni tudi vodilni delavci DO, a se je žal zaradi prezasedenosti niso mogli udeležiti.

Kaj je bil namen tega našega „soda“? Prvo in edino pravilo je veljalo, da seznanimo med seboj vse te naše nekdanje člane kolektiva, ki so žrtvovali vse, tudi sebe, za to, da mi danes lahko delamo in ustvarjamo v moderni DO. Drugi namen je veljal seznanitvi teh invalidov z delom Društva invalidov Kranj. Z njegovim programom jih je na kratko seznanil predsednik DI Kranj Pavli Konrad. O uspehih aktiva invalidov Iskre oziroma o njihovem delu pa je poročal predsednik aktiva Pavle Strupi. Namen tega srečanja pa

je bil tudi, da se med seboj seznanimo, da izmenjamo misljenja in da se v veseli družbi poveselimo ter tako pozabimo na tegobe, ki nas sleherni dan teže. Prvo srečanje je vsekakor uspelo v vseh teh vidikih, za kar gre zahvala predvsem udeležencem, ki so

Med udeleženci srečanja invalidov so bili tudi pionirji Iskre.

Franc Šenk

Srečanje starih invalidov-Iskrašev je bilo izredno prisrčno.

Mladi spet aktivni

Člani predsedstva KS OO ZSMS Elektromehanike v Kranju so se zbrali 1. 9. t.l. z namenom, da presejajo mrtvilo poletnih mesecev. Dnevni red je bil pester, saj so pregledali poročila delovanja OO ZSMS v TOZD in predsednik KS OO ZSMS Smolič Brane je mlade seznanil z gospodarjenjem Elektromehanike v letošnjem I. polletju. Nadalje so se mladi dogovorili, kakšen bo njihov prispevek ob proslavi 40. obletnice stavke tekstilnih delavcev, ki bo 18. septembra t.l. poleg zimskega kopaljšča v Kranju. Sklenili so, da se morajo te manifestacije udeležiti vsi člani predsedstva po OO ZSMS v TOZD in tudi čimveč mladih iz vsake OO ZSMS. Pogovarjali so se tudi o akciji RK ZSMS „10 din za Posočje“. Ugotovili so, da so bili mladi s to akcijo premalo seznanjeni. Mladina Gorenjske se je obvezala, da bo s tako zbranimi sredstvi zgradila otroški vrtec v Tolminu. Mladi iz Elektromehanike so sprejeli sklep, da akcijo v celoti podpirajo, saj se zavedajo njene — ne samo materialnega — pomena. Vendar pa bodo sredstva nakazali šele, ko bodo seznanjeni s potekom akcije po drugih OO ZSMS v kranjski občini.

Med drugim so nadalje sklenili, predvsem zaradi finančnega stanja

DO, da bodo na seminarjih, ki so organizirani izven Iskre, zmanjšali število udeležencev iz njihove DO. Na seji so mladi ugotavljali, da nimajo dovolj denarja za aktivno družbeno-politično delo. Seveda je vzrokov za to več, je pa tudi res, da mladi v Elektromehaniki dosedaj še niso dobili niti enkrat vseh predvidenih dotacij. Zato so sklenili pobirati članarino od vseh mladih do 27. leta starosti. Dokončni sklep o tem, koliko bo znašala ta članarina in na kakšen način jo bodo pobirali, bodo sprejeli na naslednji seji predsedstva. Do takrat bo v ta namen imenovana komisija predložila konkretni predlog. Zavedajo se, da bodo le na tak način lahko aktivno delali na vseh področjih.

IRA

Iskrica

Dnevno beremo o prizadevanju izumiteljev za uveljavljanje svojih izumov. Iskri je namenjeno veliko predlogov in na razvojno področje Iskre Elektromehanike je prispel predlog za napravo, za katero avtor trdi naslednje:

„Poganja jo električna energija, ki jo proizvaja naprava sama, ker je predvideno, da proizvede več električne energije, kot jo potroši.“

Uporaba naprave je zaradi viška energije mnogostranska, predvsem lahko služi za pogon letal, avtomobilov, ladij in drugo.

Razočarani boste tako, kot je razočaran izumitelj, ker Iskra ne namerava odkupiti načrta za napravo.

V času pospeševanja izumiteljske dejavnosti se je pojavilo tudi nekaj „izumiteljev“, kako je najlaže priti do denarja; ker ta izum še ni patentiran, se ga lahko množično uporablja.

N. Pavlin

DOPIŠUJTE V ISKRO

Obvestilo invalidom

Obveščamo vse invalide Iskre — Elektromehanike Kranj, da organiziramo v soboto, 2. 10. t. l. izlet v Zagreb, z ogledom živalskega vrta in kopanjem v Čateških Toplicah. Do zasedbe mest v avtobusu sprejema prijave za izlet tov. Marica Stamenković, tel. št. 27-95. Pri prijavi je treba plačati 80 ND, kar predstavlja ceno prevoza in kosila.

Vabljeni!

Aktiv in invalidov Iskre-Elektromehanike

ISKRA — INDUSTRIJA ELEMENTOV ZA ELEKTRONIKO, n. sub. o. LJUBLJANA TOZD TOVARNA BATERIJ ZMAJ, n. sub. o. LJUBLJANA, Šmartinska 28

objavlja

prosto delovno mesto

KOVINOREZKALCA v mehanični delavnici — obrat vzdrževanja

Pogoji za zasedbo delovnega mesta so:

Kvalificiran kovinorezalec in dve leti delovnih izkušenj. Svoje delo bodo združili za nedoločen čas s polnim delovnim časom in dvomesečno poskusno delo. Če želite postati naš sodelavec, vas prosimo, da pošljete ponudbo s kratkim opisom dosedanjega dela na naš naslov v splošno kadrovskega sektorja.

Rok sprejemanja prijav je 10 dni po objavi.

Novice od tu in tam

● V Makolah na Štajerskem dela mladinska delovna brigada. Koplje jame in kanale ter opravlja skupno z Elektro Maribor druga dela za širšo elektrifikacijo krajevne skupnosti. Namen je zagotoviti zadostne količine električne energije, predvsem za novo gradnjo obrata Iskre — industrije za avtomatiko v Makolah. Trideset članski kolektiv Iskre dela namreč sedaj v zaslišnih prostorih v gradu Štatenberg. Krajevna skupnost se nada, da bo Iskra v novih prostorih zaposlila še več delavcev in rešila tako težaven gospodarski položaj v tem predelu Haloz.

● V Divači so ob krajevnem prazniku odprli novo tovarno električnih aparatov TEA, ki deluje v okviru Adria Commercea iz Kopra. Tridesetčlanski kolektiv bo izdelal predvidoma na leto 120 tisoč poteznih mehanizmov za svetlobna telesa, od tega 30 tisoč dokončnih izdelkov. V tovarno so investirali približno tri milijone dinarjev.

● Poglavitne težave SOZD ELKOM, katero sestavljajo Elektrokovina, Primat, Tovarna stikalnih naprav, Strojna in Strojokoplast, so sedaj odpravljene. Z osnutkom samoupravnega sporazuma o temeljnih srednjeročnega načrta do leta 1980 so določili smernice nadaljnjega razvoja, predvsem pa nameravajo povežati celotno razdrobljeno električno in kovinsko industrijo v severovzhodnem delu Slovenije. Ker je ELKOM organizacija odprte vrste, nameravajo pritegniti v SOZD tudi mariborska Feremont in Elektro. Logična posledica bi tudi bila — tako menijo — povezava z Gorenjem in Iskro, saj se proizvodni programi dopolnjujejo.

● „V zgodovini naše delovne skupnosti se še ni primerilo, da bi nam poleg vseh poravnanih obveznosti ostalo še toliko sredstev kot letos“ — je povedal direktor TOZD radjski sprejemniki Stanislav Pavlin v razgovoru z novinarjem Gospodarskega vestnika. Poglavitna tema razgovora pa se je sukala o slabih storitvah železniškega prometa, težavah z grosističnimi posredniki, ki še vedno terjajo 25 % rabat in o plačevanju z menicami.

● Predsednik občinske skupščine mesta Prilep v Makedoniji Živko Magdeski je položil temeljni kamen za gradnjo nove pošte. Poštno poslopje bodo zgradili v 12 mesecih, investicija pa bo veljala 120 milijonov dinarjev. Pošta bo dobila nov ATC z 20.000 telefonskimi priključki, ki jo bo dobavila in montirala kranjska Iskra.

● Letos junija je prevzela carina obračunavanje vrednosti gibanja zunanje trgovine utemeljivjo, da bodo vse podatke obdelali z elektronskim računalnikom. Dvome-sečne izkušnje pa zbuja dvom, ker carina kasni s podatki približno en mesec. Tako smo julija izvozili skupno iz vse države blaga v vrednosti 6,82 milijard dinarjev, kar je vrednostno za 18 % več kot istega meseca lani, toda kar za 24 % manj kot junija letos. Podatki za Slovenijo kažejo izvoz v vrednosti 1,1 milijarde dinarjev, kar je za 2 % več kot julija lani, toda kar za 31,6 % manj kot junija letos. Podatki za avgust carina še ni objavila.

● Zagrebški Vjesnik u srijedu razpravlja o novem načinu plačevanja in ugotavlja ugodne spremembe za naše gospodarstvo. Omenja, da v juliju niti ena zagrebška gospodarska organizacija v industriji ni imela blokiranega žiro računa. V avgustu je bil položaj nekoliko slabši, saj je znašala celotna blokirana vrednost 16,8 milijonov dinarjev. Pri tem gre za majhne trgovinske organizacije z nekaj deset zaposlenimi. Če bi prenehale obstojati, ne bi bilo nikake škode.

● Kmetijstvo v Slonokošeni državi zelo napreduje. Samo lani je ta afriška država izvozila v Jugoslavijo za 15 milijonov dolarjev kave in sadja. Za devizni izkupiček bo pri nas kupila traktorje in druge kmetijske stroje. Zanimivo je, da bo velenjsko Gorenje zgradilo v glavnem mestu te države Abidjanu obrat za proizvodnjo bele tehnike.

● Razvojni center ameriškega podjetja IBM je odkril novo vrsto sončne baterije, ki vsrka kar 95 % sončne energije. Aktivni sloj sestoji iz monokristalov v obliki paličic, to je od tako imenovanih dendritov volframa, ki sončne žarke neposredno transformirajo v toploto energijo. Vsrkana sončna energija ne seva nazaj v obliki infrardečih žarkov, kot je to običajen primer pri drugih aktivnih slojih sončnih baterij.

● Zanimiv razgovor z Gospodarskim vestnikom je vodil predsednik Ljubljanske banke Vlado Sodin, naš bivši dolgoletni vodilni sodelavec in predsednik osrednjega DS združene Iskre. Vlado Sodin, ki je bil več let predstavnik zvezne Gospodarske zbornice v Kanado in seveda dobro pozna razmere v tej deželi, meni, da obstoje velike neizkoriščene možnosti za prodajo naših izdelkov na to zanimivo, konvertibilno tržišče. Sodinove trditve temelje na razgovorih, ki jih je imel pred kratkim z gospodarstveniki in bančniki v Kanadi.

● Deseto tekmovaljevin kovinskih delavcev Jugoslavije z naslovom „Festival dela in ustvarjanja“ bo letos od 14. do 17. oktobra v halah Novosadskega sejma. Na tekmovaljevin bo sodelovalo 384 kovinarjev in sicer v osmih kovinskih strokah. Hale Novosadskega sejma bodo opremlili z najmodernejšimi stroji iz jugoslovanske proizvodnje, med drugim bodo tekmovali tudi z napravami za varjenje naše Iskre.

● V tem tednu so v češkem Brnu odprli za osem dni 18. mednarodni velesejem, katerem sodeluje na razstavnih površini 80 tisoč kv. m približno 2.000 razstavljalcev z vsega sveta. Mimo tega bodo v okviru sejma tudi tri strokovne konference, pet mednarodnih simpozijev in enajst strokovnih dni. Na sejmu sodeluje tudi naša Iskra.

● Angleška tovarna Branchild je izdelala elektronskega kritika, ki prikazuje voznikom avtomobilov kako slabo vozijo. Naprava registrira preveliko porabo goriva, neprijetno hitrost na ovinkih, prečesto in nepravilno zaviranje in druge napake, ki spravlja v nerazpoloženje tudi sopotnike. Naprava je pravzaprav G-meter, ki emitira signale visoke frekvence, kadar se pojavi gravitacijska sila in prekorači odrejena raven zaradi naglih pospeškov, obratov in zaviranja. Na koncu voznik lahko oceni skupni učinek vožnje in postavi indikator spet na ničlo. Glede na to, da voznik lahko postopno izboljšuje vožnjo, je v senzorski glavi regulator, s katerim lahko poljubno zaostreje kriterije vožnje.

● Tovarna sulfatne celuloze in natron papirja Natron iz Maglaja bo razširila proizvodnjo od sedanjih 100 tisoč ton na 140 tisoč ton. Obenem bodo namesto dosedanjih 200 milijonov vreč natron papirja ponudili tržišču 260 milijonov vreč. Tovarna povečuje tudi proizvodnjo večslojne valovite lepenke na 30 tisoč ton. Za sedemstojni karton je tovarna edini proizvajalec v državi.

● Za Gorenjem in El Jugoslavijo smo dobili že tretjega proizvajalca strojev za sušenje perila. To je industrija pločevinastih izdelkov Jedinstvo. Nov stroj je že na tržišču, razstavljajo pa ga tudi na sedanjem zagrebškem velesejmu. Tovarna obljublja, da bo naslednje leto izdelala že 10 tisoč teh strojev. Kako bo s prodajo tolikšnih količin vseh treh proizvajalcev, ni nič znanega.

● Beograjska Ekonomska politika poroča, da so na tržišču slabi izgledi za prodajo kovinske emajlirane posode. Že deset let namreč enakomerno pada proizvodnja te panoge v celotni Evropi. Proizvajalci povsod opuščajo proizvodnjo zaradi manjše rentabilnosti, zaradi prevelikega deleža živega dela in pa seveda zaradi tega, ker se je močno znižalo zanimanje za emajlirano posodo. Emajlirano posodo odrivajo s tržišča nekovine, kot so steklo, keramika in plastika.

● Podjetje blagovnih hiš „Beograd“ je podpisalo s proizvajalci do sedaj že 435 samoupravnih sporazumov o delitvi dohodka in rizika in tako docela opustilo sedanji sistem rabatov in marž, kar ustreza novemu načrtu zakona o združenem delu.

● Slovenski zavod za statistiko je že zbral podatke o osemmesečni industrijski proizvodnji. Le-ta je bila za 0,4 % manjša od lanskoletne za isto obdobje, čeprav je bila proizvodnja v avgustu za 2,9 % večja kot lani v istem mesecu. Vse kaže, da se proizvodnja letos še ni razživela in bo le težko ustvarila začrtano 6 % višjo celoletno raven.

● V Novemgradu v Istri bo podjetje Elektro iz Buj zgradilo novo transformatorsko postajo za 35 kilovoltov. Za njo bodo porabili 700 tisoč dinarjev. Opremo bosta dobavila Rade Končar in Iskra.

● Tudi iz republike Makedonije poročajo o slabši industrijski proizvodnji v sedmih mesecih letošnjega leta glede na lanskoletno. Ker je bil avgust še dopustniški mesec, se rezultati še vedno niso izboljšali. Izjemi sta elektro in lesna industrija, ki sta dosegli precejšnjo rast.

● Vzlic stalnim kritikam jugoslovanskih železnice modernizacija in elektrifikacija v tej panogi le napreduje. V Sloveniji je bilo ob koncu lanskega leta 481 km ali 39 % vseh prog elektrificiranih, signalno varnostne naprave je imelo že 38 postaj. V obratovanju je le še 51 parnih lokomotiv, vse druge so dieselske ali električne (49 oziroma 179). Čeprav so bile v modernizacijo od leta 1946 do leta 1975 vloženih več kot 4,3 milijarde dinarjev, so s temi vlaganji le nadomestili več ali manj izrabljeno in zastarelo opremo na železnici.

Zbral in uredil Marjan Kralj

REPERTOAR PREŠERNOVEGA GLEDALIŠČA KLANJ od 18. do 25. septembra 1976

SOBOTA, 18. 9. 1976 ob 19.30 uri — IZVEN
T. Fornezzi—Tof: „OBČINSKI KURIR ŠVEJK V TRETJI SVE-TOVNI REFORMI“
Satirični kabaret metla

SREDA, 22. 9. 1976 ob 19.30 — IZVEN
T. Fornezzi—Tof: „OBČINSKI KURIR ŠVEJK V TRETJI SVE-TOVNI REFORMI“
Satirični kabaret metla.

Delo sindikata v TOZD Radijski sprejemniki

Sindikalna organizacija v TOZD Radijski sprejemniki v Sežani se je zadnji čas zelo aganzirala pri razpravi o novem Zakonu o združenem delu. Prevzela je vodstvo razprave in vlogo tolmača. Tako so delavci po temeljitem pretresu osnutka zakona dali vrsto konstruktivnih pripomb in predlogov. Zlasti pa si je sindikat prizadeval, da bi vsi zaposleni dojel smisel in napredek v zakonodaji, ki ima za cilj uzakoniti še višjo in poglobljeno obliko medsebojnih odnosov v našem samoupravnem sistemu.

Ugotovili so tudi, da osebni dohodki še vedno niso rezultat dela. Tako so sprožili široko akcijo za doslednejše nagrajevanje po delu. Delavski svet je že postavil komisijo, ki naj pregleda sedanje stanje in predlaga nov sistem nagrajevanja dosledno po delu in njegovem učinku.

Tudi pri prizadevanjih za stabilizacijo se je osnovna organizacija prizadevala za čim bolj stabilizacijsko obnašanje vseh zaposlenih. Predsednik Darko Cotič pa meni, da so pobude za stabilizacijo vse preveč kampanjske in, da prihajajo predvsem od zunaj. Še vedno je premalo notranje žive zavze-

tosti za gospodarsko ravnovesje. Vse prevečkrat postane akcija za stabilizacijo gospodarstva le kampanja s ploho besed, ki se kolektivov komaj dotakne.

Sindikalna organizacija Sprejemnikov je tudi aktivno sodelovala pri

sprejemanju srednjeročnega plana. Zlasti je za sezansko Iskro važno, da si postavi čimbolj realne cilje, ker bo v srednjeročnem obdobju doživela vrsto proizvodnih in poslovnih osvežitvev.

Pri vsem tem delu pa niso pozabili na šport in rekreacijo. Po malem tre-

Vera Kjuder vgrajuje zvočnike v radijske sprejemnike.

Planinski izlet na Kanin

Planinsko društvo Iskra bo organiziralo enodnevni izlet na Kanin, v soboto, 25. septembra, z odhodom s Trga revolucije (naproti Filharmonije), ob 6. uri zjutraj, z osebnimi avtomobili.

Vsi udeleženci izleta morajo imeti s seboj veljavne potne liste, vozniki osebnih avtomobilov pa tudi zelene karte.

Pot nas bo vodila čez mejni prehod v Ratečah, do Trbiža, Rablja, nato do Nevejskega prevala (Sella Nevea). Z gondolsko žičnico se bomo pripeljali do višine 1.800 m, od zgornje postaje gondolske žičnice pa je še 3 ure hoje do vrha Kanina. Tura ni primerna za vrtoglave! Vsak udeleženec izleta mora imeti seboj tudi cepin.

Prevoz bo z osebnimi avtomobili. Stroški izleta znašajo 25 din na osebo, vožnja z gondolsko žičnico pa plača vsak sam.

Izlet bo vodil Vili Tekavec in pri njem dobite vse podrobnejše informacije na telefon 53-441.

Prijave sprejema: Planinsko društvo, Iskra, Ljubljana, Trg revolucije 3 (K2), telefon: 324-765 do 22. septembra 1976.

O naših — »Maricah Hrdalov«

Dokaj vsakdanja je resnica, da smo si ljudje različni, da se nas pollašča različna razpoloženja in da tudi naši odnosi do okolja niso vedno enaki. V političnem pogledu je sodobnik doživel velikanski skok naprej, svet njegovih pravic se je bistveno razširil.

Ob tem pa velja tudi poudariti, da smo se osebno kaj malo spremenili, praktično nič popravili. V nas tudi vztrajajo ostanki stare miselnosti, ki nikakor niso uglaseni s toliko proklamiranimi načeli enakosti, enakopravnosti, demokratičnosti. Govorimo drugače, mislimo in delamo pa kot prej. Svobodo pojmujejo le v smislu, ki naj bo za nas ugoden, v smislu nedotakljivosti, upravičenosti naših zahtev in pogledov.

Pojdimo rajši od teorije h konkretnim primerom. ISKRA ISE ima zaposleno kar lepo število ljudi na teh delovnih mestih, zato se vodstvo podjetja trudi, da temu ne bi bilo tako, seveda pa tu nastopi neka posebnost, komercialisti bi rekli v svojem imenu za tuj račun, saj ne opravljajo delo za delavce svojega kolektiva, temveč uslugo drugim. Tele ženske, ki prihajajo za nami v delavnice in pisarne, ko mi odhajamo k zasluženemu ali nezasluženemu počitku, da bi pospravile, očistile prah, izpraznile koške, obrisale omare, osnažile pod, pomile skodelice za kavo, so za marsikoga še vedno le snažilke, nekakšna podbitja z modrimi predpasniki, oteklimi nogami, mencajočih korakov, žalostnih obrazov. Njihova dolžnost naj bi bila pač ta, da pospravijo vse za nami, da bo naslednje jutro spet vse tako, kot mora biti.

Ta skromna brezimna bitja bi pa imela marsikaj povedati o kulturi in odnosih premnogh sodelavcev, ki imajo tri krat večjo plačo, večji ugled in morda tudi tri krat lažje delo.

Potožile bi čez tistega packa, ki je brezskrbno pljunil tja na tapisom, da je ostal za njim masten madež. Na tistega pacona, ki je polil kavo po toplem podu, da ga je morala snažilka čistiti dve uri, pa potem drugič spet. In ko ga je ženica opozorila, jo je otroško nedolžno vprašal: „Ali res?“

Povedale bi vam o tisti samozavestni nezmotljivki, ki je cel kup korespondence vrgla v koš, drug dan se je pa drla na snažilko, zakaj vendar meče v smeti tako važne papirje. In ko je ista snažilka, prestrašena zaradi ostrega nastopa in svojega „greha“, drug dan pobrala po tleh papirje in jih skrbno zložila na mizo, jih je spet slišala, da nima pojma in da sploh ne ve, kaj je njeno delo in da ji vrača na mizo papirje, ki so za preč.

Pripovedovale bi vam, kaj vse je pomazano, počekčano, urezano, prerezano, odneseno, puščeno v neredu, ko ostajajo prazni delovni prostori, posebno še pomožni prostori in sanitarije.

Slišali bi kako najdejo vključene električne pisalne stroje, ki so do kraja razgreti in da bi lahko povzročili požar. Kdo je kriv? Jaz že ne, ti tudi ne, morda on, ona, nihče.

Kako pa kaj moralno zdravje? No, ja, v redu seveda. Kaj, ko bi zamenjali naše delo in plačo s snažilko? Recimo samo za en teden, to je vendar malo, skoro nič! Da bi mi za drugimi (ali za seboj) ribali, drgnili, čistili in seveda poslušali vzvišene pripombe na račun naše vestnosti, sposobnosti, pridnosti.

Vsi smo ljudje, imamo svoje dobre in slabe strani, to smo že nič kolikokrat slišali. Ampak priznajmo si vsaj to, da nismo zato čisto nič boljši, če sedimo za pisalno mizo in snažilka načelno prav nič slabša ali manjše časti vredna, če je metla njeno delovno orodje.

Naj opravlja in opravi svoje delo, ne otežujmo pa ji dela, poklica in življenja s svojo nekulturnostjo.

Tisto hrvaško estradno umetnico Marico Hrdalo vsi poznamo po metli, zavezani ruti na glavi in nabrušenem jeziku. Ej, ej, če bi ta Marica prišla k nam v stolpnico, tu bi šele imela govoriti, imela bi najbrže tudi kaj pome-

H. M.

nirajo prek vsega leta. Na občinskem sindikalnem prvenstvu so tekmovali v košarki, odbojki, nogometu, šahu, streljanju in balinanju. Organizirali so tudi izbirno tekmovanje Široke potrošnje za letošnje letne igre Iskre. V avgustu pa so pripravili šahovski brzoturnir za vso Iskro.

Z letovanji pa jim ni šlo gladko. Smolo so imeli z vremenom med kolektivnim dopustom, ko je skoraj ves čas lilo. Pa tudi sicer imajo težave z letovanji. Še vedno je premalo poceni možnosti za letovanje na morju. Zlasti to čutijo med kolektivnim dopustom, ko vsi pritisnemo na Počitniško skupnost in bi radi letovali vsi hkrati — v treh tednih.

Predsednik sezanskega sindikata Darko Cotič meni, da bi bila dobra rešitev v nabavi večjega števila avtomobilskih prikolic. Jeseni bi jih stisnili nekam pod streho, pa ne bi bilo visokih stroškov kakor s stavbami preko celega leta.

Letos so članom omogočili tudi cenejšo nabavo Iskrinih izdelkov na obroke. Precej so delavci kupovali vrtalne stroje, posodo in graditelji hiš radiatore iz EMO Celje. Ozimnic pa ne bodo nabavljali organizirano, ker je večina zaposlenih iz okolice in imajo svoj košček zemlje, kjer pridelajo najnujnejše.

KF

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva ZP Iskra, industrije za elektroniško, telekomunikacije, elektromehanično, avtomatiko in elemente, Kranj — Urejuje uredniški odbor — Glavni urednik: Bogo Mohor, v. d. odgovornega urednika Janez Šilc — Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo — Naslov: Ljubljana, Prešernova 27, telefon 24-905, int. 48 — Tisk: Časopisno-tiskarsko podjetje PRAVICA-DNEVNIK, Ljubljana.

Po mnenju sekretariata za informacije SRS je glasilo oproščeno plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

Kulturni koledar Gorenjskega muzeja

V Mestni hiši je na ogled stalna arheološka, etnološka, kulturnozgodovinska in umetnostno-zgodovinska zbirka. V galeriji v isti stavbi razstavlja risbe in platna v akrilu akademski slikar JANEZ RAVNIK z Bleda, v 2. nadstropju Mestne hiše pa si lahko ogledate etnološko razstavo KMEČKO GOŠPODARSTVO V GORENJESAVSKI DOLINI.

V Prešernovi hiši je odprt PREŠERNOV SPOMINSKI MUZEJ. V galeriji iste stavbe razstavlja akvarele FRANJO SMOLE iz Ljubljane. Razstavo sta pripravila Gorenjski muzej v Kranju in Galerija Združenja likovnih skupin Slovenije.

V baročni stavbi v Tavčarjevi 43 je odprta stalna zbirka NARODNO-OSVobodilna BORBA NA GORENJSKEM in republiška stalna zbirka SLOVENKA V REVOLUCIJI, v galerijskih prostorih iste stavbe je na ogled razstava PARTIZANSKA GRAFIKA, ki jo je posredoval Muzej ljudske revolucije Slovenije v Ljubljani.

Razstavne zbirke oz. razstave so odprte vsak dan, razen ponedeljka in nedelje popoldan, od 10. do 12. in od 17. do 19. ure.

V kasarni Staneta Žagarja v Kranju je stalno odprt MUZEJ-PREŠERNOVE BRIGADE.

V Stari Fužini je odprta stalna razstava PLANŠARSKA KULTURA V BOHINJU. Zbirka je odprta vsak dan od 9. do 12. in od 15. do 19. ure.

III. FESTIVAL AMATERSKEGA FILMA ISKRE

Kot prejšnja leta bo tudi letos foto-kino sekcija Iskra Elektromehnika priredila v počastitev Dneva republike 3. festival amaterskega filma.

Tudi vi lahko sodelujete na festivalu s svojimi filmi, ki ste jih že posneli, ali pa jih še boste. Morda imate težave pri snemanju, montaži ali ozvočenju filma. Pomagajo vam lahko člani naše foto-kino sekcije. Informacije dobite pri tov. Pihlar Francu, ing., tel. 2893.

Upamo, da vas bo razpis vzbudil k sodelovanju.

Pogoji:

- festivala se lahko udeležijo vsi kinoamaterji, zaposleni v organizacijah ZP Iskra
- filmi so lahko formata 8 mm ali super 8 mm
- čas trajanja projekcije največ 10 minut
- če je ton na magnetofonskem traku, mora biti na posebnem kolutu označen s podatki
- filme bo ocenjevala strokovna žirija
- izbrani filmi bodo nagrajeni, vsak udeleženec bo prejel priznanje za sodelovanje
- filme oddajte vodstvu sekcije „Iskra“ ali pa jih pošljite priporočeno na naslov:

Sindikalna organizacija
Foto-kino sekcija Iskra
Savska loka 1, 64000 Kranj

- zadnji rok za pošiljanje filmov je 10. nov. 1976
- filmi bodo vrnjeni 15 dni po zaključku festivala
- za morebitne poškodbe med transportom sekcija ne odgovarja.

Prijavnica:

Naslov avtorja ali kluba

Avtor

Sodelavci

Zvrst filma

(družinski, dokumentarni, animirani, igrani, eksperimentalni)

Tehnika (barvni, črnobeli)

Dolžina

Hitrost projekcije

Način ozvočenja

Pripombe

Vodstvo sekcije

PRIPREDITEV TOZD STIKALA

Piknik namesto izleta

Tudi letos smo se v TOZD Stikala odločili, da bomo namesto izleta organizirali piknik v naravi. Eden od vzrokov je bil prav gotovo v velikem številu prijav pa tudi stroški izleta (prevoz in prehrana) bi bili zelo visoki, če bi hoteli ustreči vsem prijavitelcem. Zato smo se raje odločili za piknik, ki je bil v petek, 27. 8. t. l. Vso organizacijo je prevzel izvršni odbor osnovne organizacije sindikata TOZD Stikala. Prvotni načrt so morali nekoliko spremeniti. S pomočjo oznak ob cesti je večina prijavitelcev po končanem delu srečno prispela na cilj. Prireditveni prostor je bil v okolici Hribarjeve domačije, ki leži ob robu gozda blizu vasi Srakole. Samo eden od znakov je bil precej zavil, to pa brez dvoma samo zato, da nas ne bi „razredni sovražnik“ prekmalu odkril.

Že sam pogled na prostor je bil jamstvo za uspeh piknika. Kuhinja in bife sta me tako prevzela, da se kar nisem mogel ločiti od njiju. Za tekoči trak za peko klobas in čevapčičev sta skrbeli Marjan in Jurij. Bila sta tako hitra, da nismo mogli ugotoviti, kdaj sta zamenjala zelo komplicirano orodje za peko. Za strežbo jedade in pijače sta skrbeli Joži in Marija. Težave pri strežbi je imela samo Marija in to zaradi klobas, kajti s tako velikimi v svo-

jem življenju še ni stregla. Mogoče bi bilo pametno, da bi vsaj eno pokazala nabavnemu referentu naše restavracije (ki bi verjetno mislil, da ima privide). Zvone, Štefan in Andrej so poskrbeli, da je delo gladko teklo. Jože je nastopal v kuhinji kot „stražmojster“, saj je bil najstarejši od moških. Skrb Angelce je bila posvečena temu, da je imel „tekoči trak“ vedno dovolj hrane. Kdor je ostal lačen in žejen (če je), naj kar sam sebi pripiše, kajti ob taki postrežbi omenjeni sodelavci zares zaslužijo pohvalo od vseh prisotnih.

Za ples je igral domači ansambel pod Stanetovim vodstvom. Glasba nas je tako prevzela, da za kako drugo zvrst rekreacije razen plesa ni bilo časa. Višek je piknik dosegel, ko je ansambel zaigral Avsenikovo melodijo „Slovenija, od kod lepote tvoje...“ Vsi prisotni smo zapeli, razen tistih, ki so ravno jedli. Tudi gorenjsko kolo smo zaplesali, po domače se mu reče kar polka. Na čelu kola je bil skoraj dva metra visoki Janez. Čeprav je bilo zelo naporno, smo pod vplivom pristnega domačega poživila vsi zdržali do konca.

Čas je zelo hitro mineval. Bližala se je noč. Ker pa ima ta svojo moč, smo večinoma zapuščali prireditveni prostor. Bili smo zelo zadovoljni in želim, da bi se prihodnje leto udeležilo piknika še večje število naših delavcev. Tistim pa, ki se ga niso mogli udeležiti zaradi bolezni (tu mislim predvsem na one, ki so odsotni že dalj časa), želimo čimprejnjega okrevanja z željo, da se kmalu vrnejo med nas.

Ob koncu bi se rad zahvalil v imenu vseh udeležencev organizatorjem za uspeli piknik, predvsem pa za izredno razumevanje tov. Hribarja in njegove žene. Če pa je bilo kaj narobe, naj nam tov. Hribar to sporoči, da bomo napake na naslednjem pikniku odpravili. Kajti na napakah se učimo!

P. M.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi
moje drage mame

MARIJE ŠAVS

se iskreno zahvaljujem sodelavcem v TOZD Stikala za izrečeno sožalje, vence in denarno pomoč

Ančka Zaplotnik

Nasvidenje Slovenija, dober dan Češka!

VTISI S KRIZARJENJA PO ČEHOSLOVAŠKI

(NADALJEVANJE)

Če imaš srečo, lahko vidiš v Pragi jazbečarja s pipo med zobmi

Ko sva začudenemu šoferju sredi noči končno dopovedala, da želiva najti le pot do hotela in ne do njegove denarnice, so naju od češkega govornika pošteno bolele roke. Pokazal nama je eno od tramvajskih prog in rekel, naj greva kar po tračnicah, pa bova prišla ravno pred naš „wigwam“, kjer so ostali že trdno spali spanje utrujenih. Še dobro, da sva bila samo dva, kajti proga ima — kot vemo — le dve tračnici. Tako sva jo ubrala vsak po eni. Čeprav je znano, da voznja po železnih tirih zahteva zelo malo vlečne sile (za kolesa), za noge to, kot se je izkazalo, ne velja, tako da sva presneto skrhanja in žejna prišla v hotel. Tam nama je receptor zaupal, da tudi pod pultom nima nobenega pripomočka za gašenje (žeje). Ker tudi bankovec za 50 kron ni pomagal, sva mu verjela. Ponudil se je, da skoči v bližnji bar po kako buteljko. In bila sva za to. Iz previdnosti sem le povprašal, koliko stane. Ko nama je povedal, sva v en glas ugotovila, da sploh nisva žejna, ampak hudo zaspana in sva jo kljub telečje mehkim nogam odkurila spat.

Naslednje dopoldne je bilo prosto za nakupe, potem pa odhod v Blansko. Tisti, ki so šli pozno spat (zvečer), so vstali zgodaj in uspeli kupiti to in ono za svoje najdražje. Jaz pa sem šel spat zgodaj (zjutraj) in sem se zbudil ravno do odhoda avtobusa.

Po dokaj enolični vožnji smo prispeli v Blansko, kjer stoji tovarna „Metra“. Na Čehoslovaškem predstavlja to, kar v Jugoslaviji „Iskra“. V Blanskem smo postavili bivak za eno noč v edinem hotelu, imenovanem „Macoha“.

POHOD NA GRAŠČINE

Takoj po kosilu nas je stari Polansky odpeljal na ogled starinske graščine, oddaljene 20 km od Blanskega. Vse v redu in prav, lep grad, ni kaj. Vendar v tem, kakor tudi v ostalih gradovih, niso pokazali spalnic. Nisem si mogel razložiti, zakaj. Verjamem, da ga je grajska gospoda včasih krasila na vse pretege, da pa ne bi imela časa spati, pa spet ne verjamem.

Ker je bilo med nami v avtobusu precej Gorenjcev, je bila večina vesela ogleda pivovarne, ki je sledil. Prijazni inženir biokemije Alojz nam je pokazal, kako se pivo dela, nekaj delavcev (ki bi lahko imeli tudi diplomu iz pitja) pa je pokazalo, kako se pije. Kaj kmalu smo znali, vendar mi je eden izmed njih, ki nas je kar malo omalovažujoče gledal, povedal, da pri njih ni nobena redkost, če nekdo v enem večeru izprazni 30 ali celo več politrskih steklenic! Ni čudno, da skoraj vsak Čeh zna plavati!

Kar nekako vajeni smo že bili, da večerjamo po dvakrat, zato nas ni začudilo, ko smo po večerji v hotelu imeli še eno v sindikalnem domu delavcev „Metre“, kamor so nas povabili. Čeprav je bilo zelo prijetno, sem med prvimi rekel „renons“ in odšel spat, kajti moj udobja vajeni organizem takega napora ni prenesel. Svoje izmučeno truplo sem položil poleg zakonca Bojana (imela sva namreč zakonsko sobo) in v trenutku mrknul.

Naslednji dan smo kot pravi nomadi krenili zelo zgodaj in si ogledali starodaven grad Hluboka. Skozenj smo dirjali tako hitro, da se spomnim le tega, da je zelo star (okoli 1000 let) in najlepši, kar sem jih videl. Ves je iz rezanega marmorja in se za svoja leta bolje drži kot jaz za svoja. Ta dan je minil v stilu gradov in vožnje, tako da smo popoldne videli še en grad, Konopište. Ta je bil last sina cesarja Franja Josipa, nadvojvode Františka Ferdinanda, ki ne bi prišel v zgodovino, če ga ne bi v Sarajevu ustrelil Gavrilo Princip. Kljub svojemu kratkemu življenju je Ferdinand uspel spraviti na oni svet toliko živali, da jih je moral pobijati najmanj s strojnico, pa še vsak strel je moral zadeti. Grob izračen pokaže, da pridni nadvojvoda ves ljubi dan ni mogel početi nič drugega kot loviti, ali pa vseh 30 in nekaj tisoč nagačenih in drugače ovekovčenih nekdanjih živali ni bilo le njegov plen. Ves obsejni grad je namreč ovesen z raznimi lovskimi trofejami.

Noč smo mirno prespali v Neratovicah blizu Prage v nekem mladinskem domu hotelskega tipa in (začuda)

samo enkrat večerjali. Zjutraj smo krenili dalje. Pot nas je vodila skozi mestno knjižnico, kjer je razstavljena tudi ena najmanjših knjig na svetu, ki je velika nekako 6 x 8 mm. V njej je menda napisan „Očenaš“ v vseh evropskih jezikih. Ne vem, zakaj se je moral ubogi bralec tako mučiti, pisec pa še bolj, saj menda bog razume vse jezike.

Enkrat je bil ogled zakladnice v cerkvi Sv. Hlorete, pa katedrale Sv. Vita, ki so jo začeli graditi v gotskem stilu, zidali pa celih 500 let, tako da so jo nehali v baročnem. Skozi stari del mesta Hradčane nas je pot vodila v znamenito „Zlato uličko“.

SPOMINI NA KAFKO

Hišice so tam tako majhne in tesne, da se ne smemo čuditi, če je Franz Kafka, ki je menda nekaj časa tam stanoval, pisal za navadnega smrtnika, stoječega z nogami čvrsto na realnih tleh, nekoliko čudne novele.

Nazaj grede smo srečali živo čudo. Toliko, da si nisem pomel oči. Brezbiržen sprehajalec je šel pred rjavim jazbečarjem, ki je med zobmi nosil, reci in piši, pravo pravcato pipo! Manjkal je le še tobak, vžigalice in očala na smrkcu, pa bi ga vprašal: „Gospod Jazbečar, kam pa peljete tegale spremljevalca?“ Pes se je ravno dušno oziral okoli. Če je videl koga, ko ga je slikal, je disciplinirano počakal. Pogledal v objektiv, potem pa od-

hlačal za gospodarjem. Od časa do časa se je pes ustavil, sklonil glavo, naslonil čedro na tla in jo čvrsteje prijel med zobe. Pri tem je samovšečno pogledal okrog sebe, kot bi hotel reči: „Vražji gospodar, lahko bi mi kupil fajfo po meri, ki bi imela številko moje čeljusti, ne pa da si jo moram stalno popravljati, ker mi uhaja med zobmi!“

Zanimivi pes je bil še dolgo tema našega pogovora, celo do nastanitve v hotelu „Racek“, ki je dolga leta služil kot potniška rečna ladja, sedaj pa je za vedno „nasedel“ in postal eden od treh zelo okusnih praških hotelov na vodi.

PRI „FLEKU“

Po večerji nas je neutrudni Bojan s svojim avtobusom odpeljal k „Fleku“, menda najbolj znani pivnici na svetu. Pivo tam je res enkratno in kmalu je po prostorni pivnici zadonela slovenska pesem, tako da so vsi prisluhnili. Gostje so bili ljudje z vseh vetrov in raznih narodnosti. Enkrat za spremembo smo Slovenci znali vsako pesem do konca, kar pa je bila v veliki meri zasluga mladih Semičanov, ki so bili duša našega „zboraa“.

Kar težko smo odšli v hotel in se naslednjega dne opoldne po kratkem potepanju po Pragi odpeljali proti domu. Vožnja je bila utrujajoča in dolga, jaz pa sem takrat nekaj sklenil. Bil sem že v Angliji, bil sem v SZ, pa ne grem več. Bil sem tudi na Češkem, med „našimi“. Mednje pa bom še šel, kadar in kolikokrat bom mogel!

(Konec)

Jože Perko

PRAVNIKOV KOTIČEK

Odvzem vozniškega dovoljenja

Sodnik za prekrške je poklicnemu vozniku izrekel ukrep začasnega odvzema vozniškega dovoljenja za dobo treh mesecev. Na podlagi te pravno-močne odločbe je komisija za medsebojna razmerja sprejela odločbo, po kateri je temu poklicnemu vozniku prenehalo delovno razmerje za dobo treh mesecev, z dodatkom, da bo po treh mesecih ponovno postal član kolektiva, „avtomatski“ pridobil lastnost delavca v združenem delu.

Delavski svet je pritožbo voznika zavrnil.

Sodišče združenega dela SR Slovenije je na pritožbo voznika proti odločbi prvostopnega sodišča združenega dela odločilo: pritožba se kot neutemeljena zavrne.

Razlogi:

Pogoj za opravljanje vozniškega poklica je posest vozniškega dovoljenja. Del. organizacija bi lahko za ta čas voznika razporedila na kakšno drugo delovno mesto, če bi ga imela in bi želela voznika obdržati. Ni pa dolžna tega storiti. Ker je delavec brez pogoja, tj. brez vozniškega dovoljenja, se to pravi, da določeno dobo ne sme opravljati svojega dela. V tem primeru preneha delovno razmerje po zakonu. To izhaja iz 2. točke 56. člena (zveznega) zakona o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu.

Glede odstavka v izpodbijani odločbi, da bo delavec po treh mesecih ponovno postal član kolektiva, je sodišče mnenja, da take podlage ne pozna niti cit. zakon, niti je ni poznal noben dosedanj zakon. Če kdo preneha biti delavec v organizaciji združenega dela, lahko ponovno postane le na podlagi ponovne prošnje in ponovnega sprejema. Zaradi tega je smatrati ta odstavek kot nezapisan.

Izgube vozniškega dovoljenja ni mogoče primerjati s kaznijo zopora nad šest mesecev. Tudi za tako kazen je predvideno, da preneha lastnost delavca v združenem delu po zakonu. Prepoved prenehanja dela na določenem delovnem mestu povzroči prenehanje del. razmerja (po zakonu), ne glede na to, za koliko časa je izrečena, torej tudi pri dobi treh mesecev. Tako torej odločba sodišča združenega dela SR Slovenije, št. 113/76.

In vendar je zanimiva primerjava med to odločbo ter čl. 56 zakona o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu (Ur. l. SFRJ, št. 22/73). Po tem členu preneha lastnost delavca v združenem delu delavcu, ki je obsojen na zapor, daljši od šest mesecev, ali, če je delavcu izrečen tak vamostni ukrep, da mora biti odsoten z dela več kot šest mesecev.

Če je torej delavec obsojen na zapor točno šest mesecev ali na krajši zapor ali bo zaradi izvršitve vamostnega ukrepa odsoten šest mesecev ali manj, mu ne preneha lastnost po za-

konu (avtomatično). Če pa izgubi vozniško dovoljenje za dobo, ki je krajša od šest mesecev, pa mu preneha lastnost delavca, čeprav bi lahko v tem času v del. organizaciji opravljal druga, nevozniška dela in bi obdržal lastnost delavca v združenem delu.

V tukajšnjem primeru, če je vozniško dovoljenje odvzeto zaradi uživanja alkohola in je s tem delavec ogrozil življenje in zdravje potnikov na avtobusu ali na cesti ali premoženje velike vrednosti, je pa lahko tak postopek tudi opravičen. Caf

Jesenski čas prihaja, čas, ko bodo spet zaživele telovadnice, v katerih vedno v večjem številu krepijo svoje zdravje tudi športnice in športnice Iskre in se pripravljajo na svoja bodoča športna srečanja.

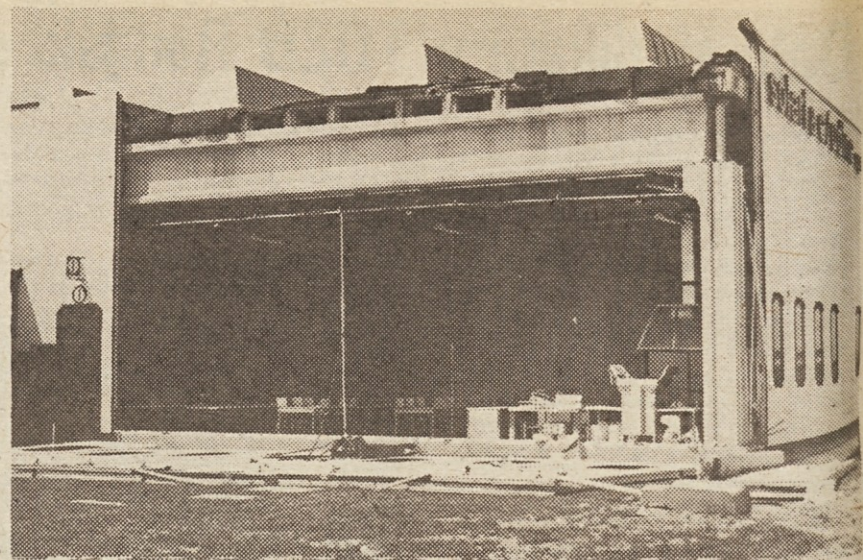
JELKA VUK-NOVAKOVIĆ

Kresnica in krastača

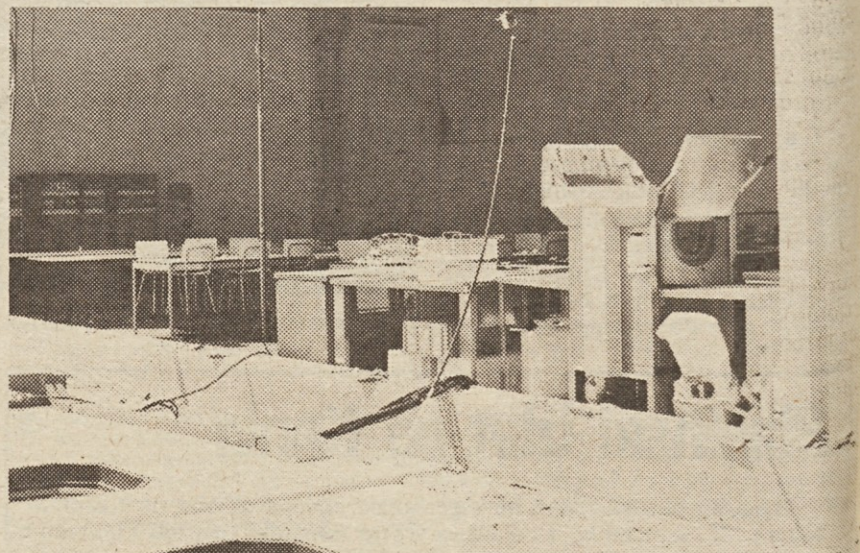
Na videz čisto navadna rjava muha je vzletela v svetel sončni dan. To je bila kresnička — plamenička, ki je iskala primeren prostor, kjer bi v miru lahko svojo neopazno majhno izrabljeno baterijo napolnila s sončno svetlobo.

Krastača — regljača jo je opazila in si jo močno zaželela za zajtrk. Skakljala je za njo in hlastala po njej na vse pretege. Naša kresnička je to seveda opazila in ji spretno uhajala. Ko se je krastača naveličala neuspešnega lova, je kvaknila: „Te bom pa ponoči, ko boš spala, ha-ha-ha!“ Kresnička se je pa samo tiho smejala.

Zvečerilo se je. Kresnička je prižgala svojo baterijo in poletela iz skrivališča. Da vidite, sijala je kot zvezdica. Obkrožila je regljačino glavo. Ta pa, ki je še vedno mislila na tisto rjavo muho, zakliče: „Hej, ti, zvezdni utrinek, le dobro posveti, da najdem tisto muho muhasto in jo pomljam. No, no, samo ne preblizu, da mi ne padeš v golt!“ Plamenička se je pri tem silno zabavala. Zavedla je krastačo prav do bivališča velikega dolgokljunega ptiča. To je bila čaplja — kljunpotaplja. Bleščeča kresničkina svetloba jo je zbudila. Pred seboj zagleda krastačo — regljačo in izključi: „Ves dan sem te iskala, a te nisem našla, sedaj si mi pa tu kot na dlani. Preokusna večerjica mi boš!“ Čaplja razpre svoj ogromen kljun... Kresnička za hip ugasne svojo baterijo. Regljača se v smrtni grozi zarije globoko v blato. To se je zgodilo bliskovito hitro. Takoj za tem je zavladala tišina kot da se ni nič zgodilo. Čaplja—kljunpotaplja, je razočarana nazaj zaspala, krastača—regljača pa je za dolgo časa izgubila poželenje do muh, kresnička—plamenička pa se je na ta račun še dolgo smejala.

Dva pogleda na tovarno, katera sprednja stena ja padla po tleh ob katastrofalnem potresu 6. maja

Pričevanje strojev v črnem

Včasih je beton zgovornejši, kot človeške besede: približa se lepi, čisti, komaj dve leti stari tovarni, ki meri 6000 kvadratnih metrov, pa se ti zazdi, da se sploh ni zgodilo nič hudega. Zares so neznanske sile pahnila na dobnem delu ene stranice poslopja steno z okni vred, da se je plosko prevrnila navzven, kjer leži, kot bi jo pravkar pripeljali na gradbišče. Samo stroje, dolge vrste strojev, ki stojijo v zapuščenih tovarni duhov, pokrivajo skrbno pritrjena črna plastična pregrinjala.

Potem pogledaš natančneje in nenadoma se počutiš na moč nelagodno v zapuščenih tovarniški dvorani. Kajti velike železobetonske preklade, ki nosijo streho, se ne stikajo nad sredino zgornje, nosilne ploskve pokončnih stebrov — čudne sile so jih premaknile, nekatere toliko iz sredine, da manjka le malo pa bi treščile po tleh. Potem, kdo ve, tovarna ne bi več obstala — morebiti bi jo podrlo, kot hišico iz kart.

Predvsem pa debeli železobetonski stebri, kakšnih šest metrov visoki, niso več navpični! Vsak je malo nagnjen, za nekaj stopinj, vsekakor toliko, da je nagib očiten. Pravijo, da so tiste črne noči na vrhu nihali za več kot 30 centimetrov iz srednje lege! Potem pogledamo podnožje stebrov: večina jih ni zdržala, počeni, odlomljeni so prav pri tleh. Iz nekaterih tam spodaj štrlijo nenaravne zanke kot prst debelega betonskega železa.

Če bi se še enkrat streslo — tako kot šestega maja ob dvajseti uri, devet- in petdeset minut in sedemnajst sekund? Čeprav sije sonce in je vse mirno — stisne nas pri srcu. Oddah-

nemo si, ko so za nami mrtve tovarniške dvorane s stroji v črnem.

Ne, ne bodo podirali, pravi Fortunato Felice, generalni direktor, čokati živahen možak z neverjetno pronicljivimi očmi: vse spodnje dele stebrov bodo obdali z železobetonom, tega povežajo po vsem obodu tovarne — in šele potem odstranijo gozd jeklenih nosilcev, ki sedaj v resnici nosi strop in streho.

Sedaj je nerodno, seveda, kajti nova tovarna v Arterni, je zalagala osrednjo tovarno v Udinah: ampak sredi julija bodo tiskana vezja in elektromehanski sestavi že spet pritekli s tekočih trakov.

Dvesto zaposlenih iz mrtve tovarne sedaj plačuje država; mnogi se vračajo v tovarno, pomagajo čistiti, zavarovati stroje in naprave — kajti tovarna je delo in delo, denar in denar je danes v Furlaniji strašno potreben.

Sredi junija smo bili na celodnevni razgovori o kooperaciji med tvrdko Solari in Iskro v Udinah. Pred odhodom so nas generalni direktor Felice ter njegovi najbližji sodelavci odpeljali na kratek ogled potresnega področja — komaj trideset kilometrov severno od Udine.

Čeprav je od velike nesreče že poldrugi mesec dni, se s takšnega ogleda, pa čeprav bežnega in samo skozi okna avtomobila, vrneš pretresen in zamišljen: ne toliko zaradi ogromnih naravnih sil, ki povzročijo takšno katastrofo, ampak zaradi človeških usod, zapisanih v podrti in razpokani in nagnjena poslopja, oblake prahu za težkimi vojaškimi tovornjaki, šotore in stanovanjske prikolice, predvsem pa v obraze, ki nekako niso takšni, kot sicer.

Sicer „Il Terremoto“, usodni potres, treh tovarn tvrdko Solari, s katero vse tesneje sodelujemo in, ki je največji evropski proizvajalec informacijskih tablojev kontrolnih ur in še česa — potres Solarija ni preveč prizadel. Izgubili so sicer tretjino zmogljivosti zaradi poškodovane tovarne v Arterni, vendar so z izredno prizadeto in prilagodljivo celotno proizvodnjo brž pognali v tek in imajo sorazmerno malo zamud pri dobavah.

Od prek tisoč zaposlenih, ki skoraj vsi stanujejo na potresnem področju, so na srečo le trije izgubili življenje, mnogi pa žal skoraj vse, kar so imeli.

Direkcija Zastopstva v TOZD Zunanja trgovina Iskra Commerce, ki zastopa tvrdko Solari v Jugoslaviji, je takoj po potresu znova navezala stike z Udinami: tvrdki Solari je v imenu Iskre pismeno izrekel sožalje ob katastrofi generalni direktor Iskre Jože Hujs — in pred nami je prisrčno in značilno neposredno pismo, s katerim se generalni direktor Solarije Fortunato Felice zahvaljuje za znake solidarnosti.

Upajmo, da pri nas strojev nikdar ne bodo zakrila črna pregrinjala. mt